

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ
ΜΑΡΙΑΣ ΠΙΣΤΙΟΛΗ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2002

Θα ήθελα με ιδιαίτερη χαρά και αγάπη
να αφιερώσω την πτυχιακή μου εργασία
στους γονείς μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

1.1 Αρχαιότητα – Βυζάντιο	1
1.2 Η περίοδος της Τουρκοκρατίας	1
1.3 Περίοδος Ελληνικής Επανάστασης	3
1.4 Ελεύθερη Ελλάδα	4
1.5 Ισχύουσα Φαρμακευτική Νομοθεσία	4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΔΕΙΑ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ

2.1 Τυπικά προσόντα και κωλύματα	7
2.2 Διαδικασία απόκτησης άδειας	9
2.3 Χρόνος ιδρύσεως του φαρμακείου	10
2.4 Αίτηση και διενέργεια επιθεώρησης	11
2.5 Υπηρεσίες επιθεώρησης	12
2.6 Χαρακτήρας άδειας λειτουργίας	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

3.1 Το συνεταιρικό φαρμακείο	16
3.2 Συστεγασμένα φαρμακεία	18
3.3 Εταιρείες εκμετάλλευσης φαρμακείων	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ

4.1 Άδεια λειτουργίας φαρμακείου	22
4.2 Συγκρότηση του φαρμακείου	22
4.3 Εκμίσθωση φαρμακείων	30

4.4 Συμβάσεις για τη χορήγηση φαρμάκων από τα φαρμακεία	32
4.5 Τιμές φαρμάκων	33
4.6 Άδεια έναρξης και λήξης φαρμακείων	33
4.7 Υποχρεώσεις του φαρμακοποιού κατά την διάρκεια της λειτουργίας του φαρμακείου του	35
4.8 Απεργία και επιστράτευση φαρμακοποιών	39
4.9 Μεταφορές φαρμακείων από θέση σε θέση	40
4.10 Κληρονομικά φαρμακεία	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

5.1 Η Ευρωπαϊκή ένωση και η Ελληνική πραγματικότητα	44
5.2 Χάρτα συνεργασίας μεταξύ της Φαρμακευτικής ομάδας της Ε.Ο.Κ. και του Ευρωπαϊκού συνδέσμου παραγωγών ιδιοσκευασμάτων	46
5.3 Αλλαγές στον Ευρωπαϊκό Φαρμακευτικό Χάρτη 2001	48
5.4 Διακίνηση φαρμακευτικών προϊόντων μέσω INTERNET	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΑΔΕΙΑ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

6.1 Άδεια ασκήσεως επαγγέλματος φαρμακοποιού	51
6.2 Φαρμακοποιοί υπήκοοι από χώρες-μέλη της Ε.Ε. και τομείς απασχόλησης	54
6.3 Δεοντολογικός Κώδικας Φαρμακοποιών	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΝΟΜΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΩΝ

7.1 Διοικητική και συμβατική ευθύνη	62
7.2 Αστική - Πειθαρχική - Ποινική ευθύνη	63
7.3 Ποιοι και πότε δικαιούνται αποζημίωση από Κ.Α.Ε.Φ.	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

8.1 Φαρμακεία Νοσοκομείων	65
8.2 Ο σημαντικός ρόλος γιατρού και φαρμακοποιού	66
8.3 Αρμόδιες Υπηρεσίες	67
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	70

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Ε.Ο.Κ. : Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Π.Φ.Σ. : Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος
Τ.Σ.Α.Υ. : Ταμείο Συντάξεως και Ασφάλισης Υγειονομικών
Ε.Ο.Φ. : Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων
Ι.Κ.Α. : Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Ο.Γ.Α. : Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
Γ.Ο.Κ. : Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού
Α.Ε. : Ανώνυμη Εταιρεία
Ο.Ε. : Ομόρρυθμη Εταιρεία
Ε.Ε. : Ετερόρρυθμη Εταιρεία
Ν.Π.Δ.Δ. : Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
Ε.Π.Ε. : Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
Α.Κ. : Αστικός Κώδικας
Π.Δ. : Προεδρικό Διάταγμα
ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. : Μη συνταγογραφούμενα φάρμακα
Μ.Μ.Ε. : Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΔΙΚΑΤΣΑ : Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών Αλλοδαπής
ΚΕ.Σ.Υ. : Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας
Π.Κ. : Ποινικός Κώδικας
Κ.Α.Ε.Φ. : Κεφάλαιο Αποζημίωσης Εξόδου Φαρμακοποιού

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην σύγχρονη πραγματικότητα είναι κοινή ομολογία ότι η επιστήμη δεν ήταν ανέκαθεν αυτή που είναι σήμερα. Η τεχνική εφαρμογή των γνώσεων και η παρέμβαση στις φυσικές διαδικασίες ήταν έργα ξένα προς τις θεωρήσεις των αρχαίων Ελλήνων. Το ιδεώδες για τον άνθρωπο ήταν ο «θεωρητικός βίος».

Στα νεότερα χρόνια ο Βακών διακήρυξε το αξίωμα : «η γνώση είναι δύναμη». Να νικήσουμε τη φύση και να υποτάξουμε στους σκοπούς μας, αυτό είναι από εδώ και μπρος το πρόγραμμα της νέας επιστήμης. Με αυτό το πνεύμα έφτασε η επιστήμη στα θαύματα της σημερινής τεχνολογίας. Οι φαρμακοβιομηχανίες είναι παιδί αυτής της ιδεολογίας και σαν συνέπεια και τα φαρμακεία, που είναι πλέον θεσμός και απόρροια των παρεχόμενων υπηρεσιών στην υγεία.

Η πτυχιακή εργασία για κάθε σπουδάστρια και σπουδαστή στοχεύει στην δημιουργία, ολοκλήρωση και κατανόηση της δομής μιας μεθοδολογικής έρευνα, η οποία συμβάλλει στην εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων, σχετικά με ένα επίκαιρο ζήτημα όπου είναι η Φαρμακευτική Νομοθεσία.

Η Φαρμακευτική Νομοθεσία ανήκει κατά βάση στο Διοικητικό Δίκαιο και έχει ως πρωταρχικό σκοπό, αν όχι αποκλειστικό την προστασία του γενικού συμφέροντος, δηλαδή της Δημόσιας Υγείας.

Η παρούσα εργασία που έχει τον περιορισμένο και μοναδικό σκοπό να παράσχει στους φαρμακοποιούς, ορισμένες στοιχειώδεις γνώσεις για την ισχύουσα Φαρμακευτική Νομοθεσία, δεν ήταν δυνατόν να επεκταθεί επί όλων των θεμάτων αυτής, ούτε να περιλάβει λεπτομέρειες, που δεν ενδιαφέρουν άμεσα αυτούς και φυσικά δεν έχει τις αξιώσεις ενός επιστημονικού συγγράμματος.

Έτσι λοιπόν, το συγκεκριμένο θέμα, αποτελεί μια προσωπική και συνειδητή επιλογή που φιλοδοξεί να παρουσιάσει αναλυτικά τις κείμενες διατάξεις που ισχύουν στο νομικό καθεστώς των φαρμακείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

1.1 Αρχαιότητα - Βυζάντιο

Τα φαρμακεία με τη σημερινή τους μορφή είναι εκδήλωση των νεώτερων χρόνων. Κατά την αρχαιότητα δεν υπήρχαν οργανωμένα φαρμακεία, αλλά την φαρμακευτική ασκούσαν οι ιατροί ταυτόχρονα με την ιατρική, γι' αυτό τόσο ο Όμηρος όσο και ο Σόλων τους ονομάζουν «Πολυφαρμάκους».

Κατά την εποχή του Πλάτωνα είναι αποδεδειγμένο, ότι στην Αθήνα υπήρχε στην Αγορά μια τάξη επαγγελματιών, η οποία ονομαζόταν «των φαρμακοπωλών», οι οποίοι ήταν κυρίως πωλητές διαφόρων φυτικών και ορυκτών ειδών, που ήταν χρήσιμα στη λαϊκή ιατρική, τον καλλωπισμό και την οικιακή οικονομία. Βεβαίως όπως σ' όλες τις πνευματικές εκδηλώσεις οι Έλληνες πρωτοστάτησαν, έτσι και στην ιατροφαρμακευτική επιστήμη ήταν πρωτοπόροι δημιουργοί και ουδέποτε αντέγραψαν ή μιμήθηκαν άλλους, όπως συνέβη στους περισσότερους λαούς. Πολλοί ήταν οι ιατροί της αρχαιότητας (1), οι οποίοι σπούδασαν ταυτόχρονα την ιατρική και τη φαρμακευτική, μεταξύ των οποίων εξέχουσα θέση κατέχουν ο θεός Ιπποκράτης, ο πατέρας της Ιατρικής και οι περίφημοι ιατροί Διοσκοριδής και Γαληνός (Γαληνικά Φάρμακα). Στην εποχή του Βυζαντίου η Φαρμακευτική εξακολουθεί να ασκείται μαζί με την ιατρική, πλην όμως είναι εξακριβωμένο, ότι στα νοσοκομεία, που ίδρυσαν οι Βυζαντινοί Αυτοκράτορες υπήρχαν και φαρμακεία (ποιμέντα), διευθυνόμενα από ειδικούς επιστήμονες, φαρμακοποιούς, οι οποίοι αποκαλούνταν «ποιμεντάριοι ή πιγμεντάριοι». Έργο των ποιμεντάριων ήταν η συλλογή και η διαφύλαξη των βοτάνων, ως και η επίβλεψη και η φροντίδα του νοσοκομείου, στο εργαστήριο (φαρμακείο), του οποίου απασχολούνταν. Ταυτόχρονα η πώληση των φαρμάκων και η άσκηση του επαγγέλματος του φαρμακοποιού διέπεται από ορισμένες νομοθετικές διατάξεις π.χ. τιμωρούταν ο φαρμακοποιός (πιγμεντάριος), που χορηγούσε επιπόλαια φάρμακα σε ασθενή, εξ αιτίας του οποίου ο ίδιος απεβίωνε.

1.2 Η περίοδος της Τουρκοκρατίας

Την λαμπρή πορεία του ελληνικού πνεύματος, ως γνωστόν ανέκοψε ο εξ Ασίας επιδραμών βάρβαρος κατακτητής, με φυσική συνέπεια την απονέκρωση κάθε επιστημονικής εξελίξεως. Οι Τούρκοι λαός πολεμικός και αμαθής, όχι μόνο δεν παρουσίασαν έστω και ένα δείγμα δικού τους πολιτισμού, αλλά έγιναν και σκληροί διώκτες κάθε λαού (2), ενώ συγχρόνως απέδειξαν ότι δεν ήταν φιλομαθής, γιατί κατ' εξαίρεση του στην ιστορία των λαών παρατηρείται το φαινόμενο της διαπλαστικής επιρροής του πολιτισμού και στους πρωτόγονους ακόμη λαούς, ότι δεν απεκόμισαν ποτέ με την κατάκτηση μιας πολιτισμένης χώρας να είναι ένας εξελιγμένος, πνευματικός και κοινωνικός λαός.

* (1) Γερμανού Π.Π., Απομνημονεύματα, έκδ. Γ. Τσουκαλά, Αθήνα 1956.

* (2) Έμμα νουήλ Εμμ., Ιστορία της Φαρμακευτικής, Αθήνα 1948.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο ιστορικός της Ελληνικής Επανάστασης Σπ. Τρικούπης « Οι Τούρκοι ουδέν έμαθαν και ουδέν απέμαθαν, αφού κυρίευσαν την Ελλάδα, αφιλέμποροι, αβιομήχανοι, αμαθείς, οηματίαι (Οηματίας: αυτός που έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του) και καταφρονηταί πάσης ευρωπαϊκής βελτιώσεως και ήσαν και διέμειναν, διότι η αντικοινωνική θρησκεία τους εθεωρείτο πρόσκομα πάσης κοινωνίας προς τα ετερόθρησκα έθνη τα μισούμενα παρ' αυτών και καταφρονούμενα».

Για πολλά χρόνια, τουλάχιστον μέχρι του 16ου αιώνα, στην Ελλάδα δεν υφίστατο άσκηση της Ιατρικής και Φαρμακευτικής Επιστήμης από επιστήμονες. Ο υπόδουλος Ελληνικός Λαός περιεθάλπτοταν ιατρικώς και προμηθεύονταν τα αναγκαία φάρμακα από ορισμένους πρακτικούς ιατρούς, οι οποίοι ασκούσαν την λεγόμενη σήμερα Δημόδη Ιατρική, ιδιαίτερα στα ορεινά μέρη της Χώρας, τις γιάτρισσες, τους κομπογιαννίτες και τους τσαρλατάνους. Η εποχή της δουλείας υπήρξε η χρυσή εποχή των κομπογιαννιτών και των τσαρλατάνων. Αυτοί ήταν ψευδοϊατροί, αγύρτες και απατεώνες, οι οποίοι κυριολεκτικά μόλυναν τον Ελληνικό Λαό, όπου χρησιμοποιούσαν ως φάρμακα, κυρίως ορισμένα βότανα, ως και άλλα απάθανα υλικά λ.χ. « σκόνη από λαγών ξηραθέντα εντός αγγείου εις φούρνον κ.λ.π.» (Αγαπίου Μοναχού Κρητός, βιβλίο που καλείται Γεωπονικόν, Ενετίσιν 1770 σελ.152). Η υποδεικνυόμενη απ' αυτούς θεραπεία, είτε απαιτούσε την χρησιμοποίηση υλικών, των οποίων η ανεύρεση ήταν συνυφασμένη με όρους και οδηγίες τέτοιας μορφής και διαδικασίες, ώστε σε περίπτωση αποτυχίας, η ευθύνη να βαρύνει τον ασθενή ή τους οικείους του, ποτέ όμως τον ψευδοϊατρό. Φυσικά σε περίπτωση θεραπείας του ασθενούς, που βεβαίως οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην ισχυρή κράση του και όχι στην τυχόν ικανότητα του κομπογιαννίτου, έτσι ώστε η φήμη του αυτή εδραιωνόταν και γινόταν ακόμη περισσότερο περιζήτητος, αλλά ταυτόχρονα και επικίνδυνος. (3)

Η Τουρκική δουλεία δεν πέτυχε όμως, παρά τη μεγάλη χρονική διάρκειά της, να κάμψει το φρόνημα των Ελλήνων, οι οποίοι από γενεά σε γενεά μεταβίβαζαν την ελπίδα της επανακτήσεως της χαμένης ελευθερίας. Η ελπίδα αυτή γαλουχήθηκε και ωρίμασε με την λειτουργία σημαντικού αριθμού σχολείων, των οποίων ο αριθμός διαρκώς μεγάλωνε από την εποχή του Εθνομάρτυρα Πατριάρχου Κυρίλλου Λουκάρεως (1630). Πολλά από τα σχολεία αυτά, που λειτούργησαν σε ολόκληρη τη Χώρα ήταν ανώτερης μόρφωσης (Κυδωνίων, Σμύρνης, Χίου, Ιωαννίνων, Κωνσταντινουπόλεως κ.λ.π.), άξια να συγκρίνονται με τα λύκεια και τα γυμνάσια της Ευρώπης. Στα σχολεία αυτά και ιδιαίτερα της ανώτερης μόρφωσης, διδάσκονταν όλα τα μαθήματα, των οποίων η γνώση ήταν απαραίτητη για την παρακολούθηση Πανεπι-στημιακών μαθημάτων (Αρχαία Ελληνικά - Φιλοσοφία - Ιστορία - Χημεία - Ξένες γλώσσες - Φυσικά - Φυσιολογία κ.ά.), γι' αυτό και από την εποχή εκείνη, δηλαδή από το έτος 1630 και μετά παρατηρείται η μετάβαση νέων Ελλήνων στα Πανεπιστήμια της Δυτικής Ευρώπης για ευρύτερες σπουδές. Οι ιατροί που μετέβαιναν στο εξωτερικό σπούδαζαν κυρίως την ιατροφαρμακευτική επιστήμη και αυτό γιατί οι Τούρκοι μόνο το « τον βροτολογιόν Άρην και τον ηπιόδωρον Ασκληπιόν εσέβοντο». Την προτίμηση των Ελλήνων σπουδαστών συγκέντρωνε κυρίως το Πανεπιστήμιο της Παδούης από τα αρχαιότερα του κόσμου, όπου πολλοί Έλληνες δίδαξαν ή σπούδασαν την ιατροφαρμακευτική επιστήμη.

(3) Γερμανού Π.Π., Απομνημονεύματα, έκδ. Γ. Τσουκαλά, Αθήνα 1956.

Στο Πανεπιστήμιο της Παδούσης οι μελλοντικοί επιστήμονες δίδασκαν όχι μόνο την ιατρική επιστήμη, αλλά ταυτόχρονα και Φαρμακευτική και Φιλοσοφία, γι' αυτό και οι απόφοιτοι αυτού λεγόταν ιατροφιλόσοφοι. Με τους ιατροφιλόσοφους αυτούς ασκήθηκε η ιατρική και ιδρύθηκαν τα πρώτα φαρμακεία στην υπόδουλη, ως και στην επαναστατημένη Ελλάδα και μέσω αυτών ακόμη ήρθε η πνευματική αναγέννηση και η Εθνική ανάπλαση αυτής, γιατί όσοι επέστρεφαν στην Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα ήταν φορείς και προπαγανδιστές των φιλελεύθερων ιδεών και κινήματων, που επικρατούσαν τότε στην Ευρώπη, ενώ συγχρόνως διακρίθηκαν και ως διδάσκαλοι.(4)

Όσοι επέστρεφαν από το εξωτερικό, οι ιατροφαρμακοποιοί ασκούσαν το επάγγελμα αυτών, κατά κανόνα για λόγους ασφαλείας και απολαυών, στα μεγάλα εμπορικά και αστικά κέντρα της εποχής εκείνης (Πάτρα - Σμύρνη - Χίο - Ιωάννινα - Κωνσταντινούπολη - Παραδουνάβιες Χώρες) και όχι στην ύπαιθρο χώρα, η οποία εξακολούθησε να εξυπηρετείται ιατροφαρμακευτικώς από τους πρακτικούς ιατρούς και πολλές φορές από τους κομπογιαννίτες και τους τσαρλατάνους. (5)

Κατά την προεπαναστατική περίοδο αν και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, όπως αναφέραμε, παρέχόταν από τους ιατρούς (πρακτικούς ή επιστήμονες), παρά ταύτα σε ορισμένα εμπορικά πνευματικά και πολιτιστικά κέντρα του Ελληνισμού, ιδιαίτερα κατά τις τελευταίες δεκαετίες σημειώνεται η ύπαρξη αυτοτελών καταστημάτων - φαρμακείων, που διευθύνονται, είτε από επιστήμονες ιατροφαρμακευτικούς, είτε από πρακτικούς και που υπάγονταν σε ορισμένους κανόνες δικαίου, ως προς την ίδρυση και λειτουργία τους. Συγκεκριμένα είχε επισημανθεί η λειτουργία φαρμακείων στην: α) Κρήτη, β) Ιωάννινα, γ) Πάτρα (φαρμακοποιού Νικ. Γερακάρη (7) από την Κεφαλλονιά, που κατά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης προσέφερε το φαρμακείο του για τις ανάγκες του Νοσοκομείου, που ίδρυσαν οι Επαναστάτες Έλληνες στη Μονή του Ομπλού δ) Μιστρά, ε) Τρίπολη, στ) Σμύρνη (Λυκούργος Λογοθέτης), ζ) Μολδοβλαχία, η) Επτάνησα κ.λ.π.

1.3 Περίοδος Ελληνικής Επανάστασης

Κατά την περίοδο 1823-1831 προσδιορίζεται η λειτουργία φαρμακείων στο α) Μεσολόγγι (Στάνχοπ-Μάγερ-Σταμούλη, Μαυρομάτη-Πέτρου Καρόλου), β) Να-ύπλιο (B.BONAFIN - Πασχάλης κ.λ.π.), γ) Πάτρα (δύο φαρμακεία), δ) Ερμούπολη Σύρου, ε) Ύδρα και στ) Πόρο. Επισημαίνεται ότι μέγιστη υπήρξε η προσφορά των Ελλήνων και Φιλελλήνων φαρμακοποιών, κατά την διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα, τόσο στον επιστημονικό, επαγγελματικό, πολιτικό και πολιτιστικό τομέα (Νικ.Γερακάρης - Δαμουλιάνος Διονύσιος - Ζαβιτσάνος Νικ. - Μαυρομάτης Σταμούλης - Πύρλας Νικ. - BONAFIN BONIFACIO - Κάρολο Πέτρο - Ιωάννης Ιάκ. Μάγερ-LEBONLUCAE ERNST-NAGEL GUSTAV κ.λ.π.) (6) πολλοί των οποίων έπεσαν ηρωικώς μαχόμενοι κατά των Τούρκων. Αξιοσημείωτο είναι ότι μεταξύ των πρώτων νεκρών του Αγώνα του 1821, είναι ο Έλληνας φαρμακοποιός «ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ», αυστριακός υπήκοος, κατά τις μεγάλες σφαγές που έγιναν στην Κωνσταντινούπολη, όταν έφθασε η είδηση της έκρηξης της Ελληνικής Επανάστασης

(4) Βαγενά Θάνου «Η Φαρμακευτική στο Εικοσιένα», περιοδικό, Φαρμακευτικό Δελτίο, Αθήναι αριθ. 11/1951.

(5) Έμμα νουήλ Εμμ. Ιστορία της Φαρμακευτικής, Αθήναι 1948.

(6) Ευαγγελάτου Χρ. Οι Φιλέλληνες, Αθήναι 1937.

(7) Παπαγεωργίου Ι. Νικόλαος Γερακάρης, Ο Αγωνιστής Φαρμακοποιός του 1821 - Φαρμακευτικόν Δελτίον τ.265/1971.

1.4 Ελεύθερη Ελλάδα

Τα πρώτα συστηματικά μέτρα λαμβάνονται από τη Βαυαρική Αντιβασιλεία: α) Νομοθετήματα για τον έλεγχο των «φαρμακοπωλείων», β) Ίδρυση Ιατροσυνεδρείου (1834) με αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, να εξετάζει όσους επιθυμούσαν να ασκήσουν το επάγγελμα του φαρμακοποιού, γ) Τεθήκαν οι πρώτες αρχές για την ίδρυση φαρμακείων, δ) Συνεστήθη έδρα της φαρμακολογίας, που ανήκε στην σχολή της ιατρικής, στο Οθώνειο Πανεπιστήμιο (1838) και ε) Στις 4 Μαΐου 1843, με Β/Δ/μα ιδρύθηκε ιδιαίτερο «Φαρμακευτικό Σχολείο», το οποίο ο Κανονισμός συμπληρώθηκε το 1856.

Στη συνέχεια ακολούθησε η ψήφιση πλήθους διατάξεων, με τις οποίες ρυθμίζονται λεπτομερώς όλα τα θέματα που αφορούν την άσκηση του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος, όπως στη συνέχεια θα αναπτυχθεί. (8)

1.5 Ισχύουσα Φαρμακευτική Νομοθεσία

Τα επί μέρους αντικείμενα του Φαρμακευτικού Κλάδου (Φαρμακοποιοί - Φαρμακεία - Φαρμακαποθήκες - Φάρμακα - Αντιπρόσωποι Φαρμακευτικών Οίκων του Εξωτερικού - Φαρμακευτικά Εργαστήρια και Βιομηχανίες κ.λ.π.) ρυθμίζονται από πλήθος νομοθετικών διατάξεων, που καλύπτουν όλες τις κατηγορίες του Δικαίου και συμπεριλαμβάνονται στον ευρύτερο τομέα της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας.

Ειδικότερα η Φαρμακευτική Νομοθεσία ανήκει κατά βάση στο Διοικητικό δίκαιο και έχει ως πρωταρχικό σκοπό, αν όχι αποκλειστικό την προστασία του γενικού συμφέροντος, δηλαδή της Δημόσιας Υγείας. Από το σκοπό αυτό της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας προκύπτει ότι οι διατάξεις της, που ρυθμίζουν ένα σοβαρότατο τομέα της δραστηριότητας της Πολιτείας, την Υγεία, είναι Δημόσιας Τάξεως και κατά συνέπεια εφαρμόζονται αναγκαστικά για όλα τα άτομα, τα οποία περιλαμβάνει το αντικείμενο αυτών. Για την αναγκαστική αυτή εφαρμογή δεν εξαιρείται ούτε η ίδια Πολιτεία, η οποία αφ' ενός μεν σε ελάχιστες περιπτώσεις μπορεί να αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια, αφ' ετέρου δε υποχρεώνεται σε αποζημίωση του ζημιωθέντος, από τυχόν παράνομη ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων της προαναφερόμενης Νομοθεσίας.

Συνέπεια της ιδιότητας των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, ως κανόνας Δημόσιας Τάξεως, είναι ότι η εφαρμογή τους δεν δύναται να αποκλεισθεί με την ιδιωτική βούληση (π.χ. συμφωνία για τη μη τήρηση αποστάσεων μεταξύ των φαρμακείων, όπως ορίζει το άρθρο 6 του ν. 1963/91), ούτε να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν με έθιμο, ενώ συγχρόνως για το λόγο αυτό, αυτές κατά κανόνα είναι στενά ερμηνευτές, αποκλειόμενης της διασταλτικής ερμηνείας και της κατά αναλογία εφαρμογής, στις περισσότερες των περιπτώσεων. (9)

- (8) Παλαγεωργίου Ι. Η Φαρμακευτική Περίθαλψη στην Ελλάδα, Αρχαία Υγεία, τεύχος 7-9/1970.

- (9) Παλαγεωργίου Ιωάννου. Το δίκαιον περί φαρμακείων, αθήναι 1967, σελ.270 επ.

Η Φαρμακευτική Νομοθεσία αν και ανήκει στο Διοικητικό Δίκαιο, παρόλα αυτά υπάρχουν και θέματα τα οποία εξετάζονται από άλλους κλάδους του Δικαίου. Συγκεκριμένα περιλαμβάνονται διατάξεις:

1. Ποινικού Δικαίου (π.χ. άρθρ.34 ν.5607/32: Αντιποίηση έργων φαρμακοποιού).
2. Αστικού Δικαίου (π.χ. κληρονομικά φαρμακεία).
3. Εμπορικού Δικαίου (π.χ. άρθρο 6 ν.328/76 και άρθρο 7 ν. 1963/91: Πρόσληψη συνεταιίρου - Συστέγαση φαρμακείων).
4. Διεθνούς Δικαίου (π.χ. συμβάσεις περί ναρκωτικών - οδηγίες της ΕΟΚ κ.λ.π.).

Κρίνοντας την Φαρμακευτική Νομοθεσία από νομοτεχνικής πλευράς, καθώς επίσης και από πλευράς περιεχομένου, παρατηρούμε, ότι αυτή είναι: α) Πολύνομη, δηλαδή κάθε τμήμα της ρυθμίζεται από πληθώρα διατάξεων, νόμων και διαταγμάτων. Ελπίζεται ότι η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 1963/91 κωδικοποίηση της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας θα άρει το μειονέκτημα αυτό. β) Παρουσιάζει τεράστια κενά και ατέλειες και σε άλλα σημεία δευτερεύουσας σημασίας, είναι λεπτομερής, γ) Χρησιμοποιεί εσφαλμένα διάφορους όρους π.χ. κύρωση, χρηματική ποινή, άδεια ιδρύσεως, άδεια λειτουργίας κ.λ.π. δ) Περιέχει πλήθος προσωπικών διατάξεων ή διατάξεων που ρυθμίζουν περιορισμένο αριθμό θεμάτων και ε) Θεωρείται απαρχαιωμένη: π.χ. ο νόμος περί «Φαρμακευτικών Συλλόγων» είναι του 1928 (ν. 3601/28) και ρυθμίζουν βασικά την ίδρυση και λειτουργία των φαρμακείων, νόμος του έτους 1932 (ν.5607/32). (10) -

Αξιοσημείωτο είναι να αναφέρουμε ότι σήμερα ο Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος (Π.Φ.Σ.) είναι το δευτεροβάθμιο επιστημονικό και συνδικαλιστικό όργανο των φαρμακοποιών και αποτελεί ιδιαίτερο Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) δηλαδή αποκεντρωμένη και αυτοδιοικούμενη Δημόσια Υπηρεσία. (άρθρο 58 & Β περί ν. 1339/85. Μέλη του Π.Φ.Σ. είναι οι 54 φαρμακευτικοί Σύλλογοι, οι οποίοι εκπροσωπούνται σε αυτόν δι' αντιπροσώπων, που εκλέγονται από τις Γενικές Συνελεύσεις των τοπικών φαρμακευτικών συλλόγων, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των μελών τους. Όργανα λειτουργίας του Π.Φ.Σ. είναι το Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από τον Πρόεδρο, δύο Αντιπροέδρους, ένα Γενικό Γραμματέα, ένα Αναπληρωτή Γραμματέα, ένα Ταμία και εννέα Συμβούλους (15 μέλη) που εκλέγονται ανά τριετία από τους αντιπροσώπους του Π.Φ.Σ. και των Φαρμακευτικών Συλλόγων (άρθρο 58, & περ 1-2 ν.1339/85).

Επίσης είναι η Γενική Συνέλευση των αντιπροσώπων η οποία είναι το Ανώτατο Όργανο αυτού (άρθρο 2 ν.328/76) και το Ανώτατο φαρμακευτικό Πειθαρχικό Συμβούλιο το οποίο προεδρεύετε από δικαστικό λειτουργό (Εφέτη) και επιλαμβάνεται της εξετάσεως των Εφέσεων των τιμωρηθέντων από τα τοπικά Πειθαρχικά Συμβούλια φαρμακοποιών για παραβιάσεις των Νόμων και της Δεοντολογίας. Σκοποί του Π.Φ.Σ. είναι:

1. Η εποπτεία των τοπικών φαρμακευτικών συλλόγων και η ενημέρωσή τους επί των τρεχόντων φαρμακευτικών θεμάτων.
2. Η πίστη εφαρμογή της ισχύουσας φαρμακευτικής νομοθεσίας.
3. Η κατάρτιση και εφαρμογή του δεοντολογικού κώδικα των φαρμακοποιών.
4. Η γνωμοδότηση στους αρμόδιους Υπουργούς επί παντός ζητήματος που αφορά το φαρμακευτικό επάγγελμα. (11)

(10) Παπαγεωργίου Ιωάννου. Το δίκαιον περί φαρμακείων, Αθήναι 1967, σελ. 270 επ.

(11) Διαδίκτυο: [http:// www.pfs.gr/domi.html](http://www.pfs.gr/domi.html)

5. Την επεξεργασία των προτάσεων που υποβάλουν οι φαρμακευτικοί σύλλογοι επί φαρμακευτικών θεμάτων.
6. Την έκθεση περιοδικού για την πληρέστερη επιστημονική επικοινωνία των φαρμακευτικών συλλόγων του Κράτους
7. Η οργάνωση φαρμακευτικών συνεδριών (αριθμός ν.3601/28 άρθρο 4 ν. 328/76). (13)

Πολύτιμο βοήθo για τη Διοίκηση και τους Διοικούμενους, για την ερμηνεία και την εφαρμογή των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, αποτελεί αφ' ενός μεν η υπάρχουσα πλούσια Νομολογία των Δικαστηρίων της Χώρας (κυρίως των Διοικητικών και του συμβουλίου της Επικράτειας), τα οποία λόγω της φύσεως των διατάξεων και των προαναφερόμενων μειονεκτημάτων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, ως και πλήθους αντικειμένων που ρυθμίζει, πολλές φορές ασχολήθηκαν με φαρμακευτικές υποθέσεις και αφ' ετέρου η νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Λουξεμβούργο), η οποία δεν αναφέρεται μόνο στην ερμηνεία των Κανονισμών και των Οδηγιών της ΕΟΚ, (12) αλλά πολλές φορές αναφέρεται και σε επί μέρους διατάξεις των Εθνικών Φαρμακευτικών Νομοθεσιών.

Ειδικά στη Διοικητική Νομολογία, στην ευρύτατη της έννοια, πρέπει να συμπεριληφθούν και οι γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι οποίες συμβάλλουν πολύ δημιουργικά στην ορθή εφαρμογή των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί, η βιβλιογραφία για τη Φαρμακευτική Νομοθεσία, παρά την ποικιλομορφία των θεμάτων αυτής, είναι πάρα πολύ φτωχή. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται, αφ' ενός μεν στο γεγονός ότι αυτή δεν ενδιαφέρει γενικά τον Νομικό κόσμο της Χώρας, γιατί ασχολείται με τα αντικείμενα μιας ορισμένης επαγγελματικής τάξεως, αφ' ετέρου δε, γιατί σε πολλούς ερευνητές δεν είναι γνωστό το πλήθος των περιπτώσεων που περιλαμβάνει η Φαρμακευτική Νομοθεσία και οι οποίες προσφέρονται για έρευνα. (14)

- (12) Δαντόγλου Π. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Δίκαιο, τόμ.Ι, β' έκδ.,
Έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 1985

- (13) Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ευρετήριο της Ισχύουσας Κοινωνικής Νομοθεσίας.
Τόμοι 2, Έκδ. 23η 1994.

- (14) Παπαγεωργίου Ιωάννου. Το δίκαιον περί φαρμακείων, Αθήνα 1967, σελ. 270 επ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΔΕΙΑ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ

Άδεια ιδρύσεως του φαρμακείου χορηγείται στους φαρμακοποιούς που έχουν τα προσόντα του νόμου (άρθρο 1 παρ. 1963/91) χωρίς πληθυσμιακούς ή άλλους περιορισμούς μέχρι 31-12-1996 και με πληθυσμιακούς περιορισμούς από 1-1-1997 (άρθρο 2 ν. 1963/91), σε Δήμους ή Κοινότητες της Χώρας (άρθρο 1 παρ. 1 ν. 1963/91) που αναφέρονται στην επίσημη απογραφή του Κράτους (άρθρο 7 Ν.Δ./τος 3907/58-άρθρο 2 παρ.3 ν.1963/91). Ειδικά οι περιοχές: α) των Δήμων Πειραιώς, Αγίου Γεωργίου Κερατσινίου, Νίκαιας, Δραπετσώνας και Κοινότητας Κορυδαλλού (άρθρο 9 παρ. 1 Ν.Δ.363/41-Γν.Σ.Κρ.Τμ. Β' 299/61,782/62) και β) των Δήμων Θεσσαλονίκης, Καλαμαριάς, Πυλαίας, Νεαπόλεως, Συκεών, Πολίχνης, Σταυρουπόλεως, Ευόσμου, Αμπελοκήπων, Ελευθερίου-Κορδελιού, Μαινεμένης και Τριανδρίας και η Κοινότητα Αγίου Παύλου, (Π.Δ.306/1992) υπολογίζονται ως ενιαίες Φαρμακευτικές Περιφέρειες Πειραιώς και Θεσσαλονίκης αντιστοίχως. Με τον ν. 1963/1991 (άρθρο 6 παρ.6) προβλέπεται η δημιουργία μιας ακόμη ενιαίας Φαρμακευτικής περιοχής, που θα περιλαμβάνει τους Δήμους και τις Κοινότητες που είναι γύρω από την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αθηνών (προηγούμενη έκδοση εφάπαξ Π.Δ./τος, μετά από γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του Φαρμακευτικού Συλλόγου Αττικής).

Οι άδειες ιδρύσεως φαρμακείων χορηγούνται από τις αρμόδιες Νομαρχίες της Χώρας, μετά από προηγούμενη γνώμη του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου (πρόκειται περί απλής γνώμης, την οποία αιτιολογώντας ο αρμόδιος Νομάρχης δεν υποχρεώνεται να ακολουθήσει, πλην όμως είναι υποχρεωμένος να την ζητήσει προηγουμένως, αλλιώς δημιουργείται ακυρότητα της απόφασης αυτής), στην περιοχή του οποίου υπάγεται ο Δήμος ή η Κοινότητα για τον οποίο απαιτείται η άδεια ιδρύσεως φαρμακείου και δεν δημοσιεύονται πλέον στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 21 παρ. 2 ν. 1599/86). (15)

2.1 Τυπικά προσόντα και κωλύματα

Για την απόκτηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου απαιτείται όταν ο ενδιαφερόμενος φαρμακοποιός έχει τα εξής προσόντα (άρθρο 1 παρ. 2 ν. 1963/91) :

α. Την Ελληνική Ιθαγένεια. Κατ' εξαίρεση χορηγείται άδεια ιδρύσεως φαρμακείου, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας κάθε φορά Φαρμακευτικής Νομοθεσίας και στους μη κεκτημένους την Ελληνική Ιθαγένεια, ομογενείς φαρμακοποιούς, ανεξαρτήτως της Χώρας προελεύσεώς τους (άρθρο 13 ν. 1963/91) και σε όσους έχουν την υπηκοότητα ενός Κράτους-μέλους της ΕΟΚ. Επίσης κατ' εξαίρεση χορηγείται άδεια ιδρύσεως φαρμακείου, σε φαρμακοποιούς, αλλοδαπούς υπηκόους, εκτός την προαναφερόμενη περίπτωση των υπηκόων των Κρατών-μελών της ΕΟΚ, εφόσον οι χώρες τους επιτρέπουν την άσκηση του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος στους Έλληνες υπηκόους που είναι εγκατεστημένοι στις χώρες αυτές (άρθρο 1 ν. 4031/59).

- (15) Παπαγεωργίου Ιωάννου. Το δίκαιον περί φαρμακείων

β. Να είναι πτυχιούχος Φαρμακευτικής Σχολής ημεδαπού ή αλλοδαπού Πανεπιστημίου και να έχει άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος στην Ελλάδα (άρθρο 1 παρ. 2, περ. β. ν. 1963/91).

γ. Να έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, ή να έχει νομίμως απαλλαγεί από αυτές (άρθρο 1, παρ. 2, περ. Γ ν. 1963/91). Εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων θεωρείται η πάροδος του χρόνου της υπηρεσίας του κληρωτού, όχι η εφεδρική υπηρεσία που ενδεχομένως ακολουθεί (Γν.Ν.Σ.Κρ. 1005/58).

δ. Να μην έχει καταδικασθεί, με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, σε οποιαδήποτε ποινή για κλοπή (Π.Κ.372), υπεξαίρεση (Π.Κ.375), απάτη (Π.Κ.368), εκβίαση (Π.Κ. 385), πλαστογραφία (Π.Κ. 216), εγκλήματα κατά των ηθών (Π.Κ.336-353). (16)

Συκοφαντική δυσφήμιση για πράξεις που έχουν σχέση με την άσκηση του Φαρμακευτικού επαγγέλματος (Π.Κ. 363). Κιβδηλεία (Π.Κ. 209, 213), παραχάραξη (Π.Κ. 107), παράβαση των διατάξεων του άρθρου 5 του ν. 1729/87 «Καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, προστασία των νέων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 138/1991) και καθ' υποτροπή του άρθρου 11 του ίδιου νόμου, ή να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για κακούργημα, ή καθ' υποτροπή για πλημμέλημα για το οποίο του επιβλήθηκε η στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων, ή να μην έχει παραπεμφθεί με αμετάκλητο βούλευμα για κάποιο από τα παραπάνω αδικήματα (Π.Κ. 59-65) (άρθρο 1, παρ.2, περ. δ ν. 1963/91).

Σημειώνεται ότι η άδεια ιδρύσεως και η άδεια λειτουργίας φαρμακείου και φαρμακαποθήκης, φαρμακοποιού που καταδικάστηκε με αμετάκλητη δικαστική απόφαση σ' ένα από τα προαναφερόμενα αδικήματα, ανακαλούνται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχη (παρ.4, άρθρο 1 ν. 1963/91).

Εκτός από τα παραπάνω προσόντα ο νόμος καθιερώνει και ορισμένα κωλύματα, η ύπαρξη της μη χορήγησης άδειας ιδρύσεως φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης. Συγκεκριμένα δεν χορηγείται άδεια ιδρύσεως φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης στους φαρμακοποιούς οι οποίοι:

Α. Λαμβάνουν σύνταξη, για λόγους υγείας, ή το ανώτατο όριο της από το Δημόσιο, το ΤΣΑΥ, ή από οποιοδήποτε άλλο φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως, ή να έχει τις απαιτούμενες, έστω και αν παρατηρήθηκαν ή πρόκειται να παραιτηθούν από το δικαίωμα λήψεως συντάξεως (άρθρο 1 παρ.3 ν. 1963/91).

Β. Έχουν τιμωρηθεί για παραβάσεις της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, με την ποινή της οριστικής ανακλήσεως της άδειας ιδρύσεως του φαρμακείου ή της φαρμακαποθήκης (άρθρο 1, παρ. 3 περ. β. ν. 1963/91) π.χ. παράβαση του άρθρου 11 του ν. 5607/32, όπως αντικ. με το άρθρο 35 του ν. 1316/93: αυθαίρετο κλείσιμο του φαρμακείου ή της φαρμακαποθήκης πέρα των τριών μηνών (περισσότερα για τις περιπτώσεις ανακλήσεως αδειών ιδρύσεως φαρμακείου σε: Ι. Παπαγεωργίου «Το Δίκαιον περί Φαρμακείων», Αθήναι 1967, σελ.91, περ.ια).

---

(16) Παπαγεωργίου Ιωάννου. Το Δίκαιο περί Φαρμακείων, Αθήναι 1967, σελ.350.

2.2 Διαδικασία απόκτησης άδειας

Για τη χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, ο ενδιαφερόμενος φαρμακοποιός πρέπει να υποβάλλει σχετική αίτηση με δικαστικό επιμελητή (άρθρο 5, ν. 5607/32), στο Τμήμα ή τη Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας, στην οποία ρητώς και σαφώς αναγράφει τον Δήμο ή την Κοινότητα, που επιθυμεί να χορηγηθεί αυτή.

Ο φαρμακοποιός που κατέθεσε την αίτηση του στην αρμόδια Αρχή, για τη χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου οφείλει, μέσα σ' ένα μήνα από την επίδοση να υποβάλλει τα εξής δικαιολογητικά:

α. Αντίγραφο πτυχίου Φαρμακευτικής.

β. Άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος στην Ελλάδα.

Ειδικά οι φαρμακοποιοί από την Αίγυπτο (Ν.Δ. 4377/64) και Ρουμανία (Ν.Δ. 4581/1966), Έλληνες υπήκοοι και ομογενείς, καθώς επίσης και από την Τουρκία Έλληνες υπήκοοι (Ν.Δ. 4378/64) απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή.

γ. Πιστοποιητικό εγγραφής στα Μητρώα του Δήμου ή της Κοινότητας για την απόδειξη της Ελληνικής Ιθαγένειας. Για τους φαρμακοποιούς υπηκόους των Κρατών μελών της ΕΟΚ σχετικό πιστοποιητικό ιθαγένειας (άρθρο 3, υπ' αριθ. Α4/5226/1987 Υπ. Απ.: ΦΕΚ Β' 613/87) ή επίδειξη του διαβατηρίου του ή άλλου εγγράφου, από το οποίο να αποδεικνύεται, ότι επιτρέπεται η είσοδος του στην Ελλάδα.

δ. Πιστοποιητικό στρατολογικής καταστάσεως, για την απόδειξη εκπλήρωσης των στρατιωτικών του υποχρεώσεων ή να έχει νομίμως απαλλαγεί από αυτές.

ε. Απόσπασμα Ποινικού Μητρώου, για την απόδειξη, ότι δεν υπάρχει καταδίκη για αδίκημα, που αναφέρεται στο άρθρο 1 παρ.2, περ.δ του ν. 1963/91, ή την παρεπόμενη ποινή της ανακλήσεως της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, σύμφωνα με το άρθρο 67 του Ποινικού Κώδικα και του άρθρου 15 του ν. 1729/87. Οι υπήκοοι των Κρατών-μελών της ΕΟΚ υποχρεώνονται επίσης να υποβάλλουν απόσπασμα ποινικού μητρώου, ή αν αυτό δεν είναι δυνατό, ισοδύναμο έγγραφο, που χορηγείται από την αρμόδια Αρχή του κράτους-μέλους καταγωγής ή προέλευσης (άρθρο 4, υπ' αριθ. Α4/5226/87, Υπ. Απ.: Β' 613/87).

στ. Πιστοποιητικό της αρμόδιας Εισαγγελικής Αρχής, ότι ο αιτών φαρμακοποιός δεν διώκεται για τα αναφερόμενα στο άρθρο 1, παρ. 2, περ. δ του ν. 1963/91 αδικήματα.

ζ. Υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986. « Σχέσεις κράτους πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 75/86), στην οποία θα δηλώνεται ότι ο αιτών φαρμακοποιός:

αα) Δεν λαμβάνει σύνταξη, για λόγους υγείας ή το ανώτατο όριο της σύνταξης που απονέμεται από το Δημόσιο, το Τ.Σ.Α.Υ. ή από οποιοδήποτε άλλον φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως, έστω και αν παραιτήθηκαν από το δικαίωμα λήψης συντάξεως.

ββ) Δεν τιμωρήθηκε, κατά το παρελθόν, για παραβάσεις της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, με την ποινή της οριστικής ανακλήσεως της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης (Βλέπε περ. β, παρ. 25 του παρόντος). (17)

(17) Παπαγεωργίου Ιωάννου. Το Δίκαιον περί Φαρμακείων, Αθήναι 1967, σελ.350

γγ) Δεν κατέχει δημόσια, δημοτική, κοινοτική ή οποιαδήποτε αμειβόμενη ιδιωτική θέση και δεν διευθύνει άλλο φαρμακείο, φαρμακαποθήκη ή φαρμακευτικό εργαστήριο. (άρθρο 33 ν. 5607/32).

η) Γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και δανείων, με το καθορισμένο ποσό εγγυήσεως, για την κατάρτιση του φαρμακείου εντός των νόμιμων προθεσμιών.

θ) Το εκλογικό βιβλιάριο για επίδειξη στον αρμόδιο υπάλληλο για την εγγραφή του αιτούντος φαρμακοποιού στους εκλογικούς καταλόγους και ότι ψήφισε κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές. Σε περίπτωση μη εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους ή από το νόμο προβλεπόμενη δικαστική απόφαση, ότι η παράλειψη αυτή είναι δικαιολογημένη.

2.3 Χρόνος ιδρύσεως του φαρμακείου

Όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά που αναφέραμε, πρέπει να είναι πρόσφατης έκδοσης, πλην του με στοιχεία «α» και «β», όχι μεγαλύτερη των έξι μηνών. Σημειώνεται ότι με το στοιχείο «γ» πιστοποιητικό αναπληρώνεται με την επίδειξη του δελτίου αυτότητάς και τη συμπλήρωση ειδικού εντύπου, ή την σημείωση των σχετικών στοιχείων στην αίτηση του φαρμακοποιού από τον αρμόδιο υπάλληλο του Τμήματος ή της Διευθύνσεως Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας (άρθρο 7 παρ. 1 ν. 1599/86).

Αν ο φαρμακοποιός, εντός μηνός, από την επίδοση της αιτήσεως δεν υποβάλλει τα παραπάνω δικαιολογητικά, η αίτησή του χάνει την ισχύ αυτής (άρθρο 4 ν. 5607/32, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του ν. 171/46) και εκείνος που επιθυμεί να λάβει άδεια ιδρύσεως φαρμακείου πρέπει να επιδώσει νέα αίτηση.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 5607/32, ο φαρμακοποιός που επέδωσε αίτηση για τη χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου σε κάποιο Δήμο ή Κοινότητα δεν δικαιούται αν παραιτηθεί από αυτή να επιδώσει νέα αίτηση εάν δεν έχει περάσει διάστημα τριών μηνών από την επίδοση της αρχικής αίτησης, είτε έχει εκδικασθεί αυτή, είτε όχι. Με την υπ' αριθ. Γ9β/27068/εγκ.1905/21-9-1968 εγκύκλιο του τότε Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών ορίστηκε ότι «οι διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 5607/32 δεν έχουν εφαρμογή κατόπιν της παρ. ιγ. του άρθρου 9 του ν. Α.Ν. 517/1968, καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη αντικείμενη σε αυτές τις διατάξεις αυτής ή άλλης, που να ρυθμίζει θέματα που την διέπουν, καθώς η περίπτωση αυτή δεν περιλαμβάνεται σε αυτές τις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του Α.Ν. 517/1968». Ήδη όμως μετά την ισχύ των διατάξεων του άρθρου 2 του ν. 1963/91 από 1-1-1997, με τις οποίες για τη χορήγηση αδειών ιδρύσεως φαρμακείου καθιερώνονται και πληθυσμιακά κριτήρια, διαφορετικά θα ανακύψει το ερώτημα «αν ταυτόχρονα θα αναβιώσουν και οι απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 5607/32». Στο ερώτημα αυτό, κατά τη γνώμη μας, καταφατική πρέπει να είναι η απάντηση. (18)

Εφόσον συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις και υποβληθούν από τον ενδιαφερόμενο φαρμακοποιό, τα κατά νόμο δικαιολογητικά, η Διοίκηση δεσμεύεται και υποχρεώνεται να εκδώσει τη σχετική απόφαση χορηγήσεως της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, στο συγκεκριμένο Δήμο ή Κοινότητα, χωρίς να έχει τη διακριτική ευχέρεια να αρνηθεί ή να θέσει όρους ή αιρέσεις που δεν αναφέρονται στο νόμο.

(18) Παπαγεωργίου Ιωάννου. Το Δίκαιον περί Φαρμακείων, Αθήνα 1967,σελ.350

Η χορηγούμενη από τη Διοίκηση άδεια ιδρύσεως φαρμακείου είναι διοικητική. Πράξη Δημοσίου Δικαίου και έχει εκτελεστό χαρακτήρα, δημιουργεί δικαιώματα και υποχρεώσεις, και είναι απόλυτα προσωποπαγής, δηλαδή είναι στενά συνδεδεμένη με το πρόσωπο του συγκεκριμένου φαρμακοποιού. Συνέπεια του χαρακτηρισμού αυτού της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου είναι ότι:

α) Η έκδοσή της δεν επηρεάζεται από τυχόν ιδιωτικές συμφωνίες, έστω και αν σε αυτές συνέπραξε ο λαβών την άδεια ιδρύσεως φαρμακείου.

β) Δεν δύναται αυτή να εκδοθεί, όπως αναφέρθηκε, με όρους και αιρέσεις που δεν περιλαμβάνονται στο νόμο.

Ο λαμβάνων άδεια ιδρύσεως φαρμακείων σε Κοινότητα ή Δήμο που να μην αποτελεί πρωτεύουσα Νόμου και να μην βρίσκεται στην περιφέρεια του Νομού Αττικής ή των Δήμων Πειραιώς και Θεσσαλονίκης δικαιούται:

α) Δάνειου πρώτης εγκαταστάσεως, που χορηγείται από το Τ.Σ.Α.Υ.

β) Στεγαστικού δανείου, χορηγούμενο κατ' απόλυτο προτεραιότητα παρά του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ή του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου ίσο προς το προβλεπόμενο για τους δεύτερου βαθμού Δημόσιους υπαλλήλους (σήμερα με βαθμό Α') και με τους ίδιους όρους (παρ. 1, άρθρου 4 Α.Ν. 517/1968). Το δάνειο αυτό χορηγείται για την απόκτηση στέγης και καταστήματος προς εγκατάσταση του φαρμακείου.

2.4 Αίτηση και διενέργεια επιθεώρησης

Μόλις ο φαρμακοποιός καταρτίσει πλήρως το φαρμακείο του υποβάλλει στο Τμήμα ή την Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας, αίτηση για την επιθεώρηση του, προκειμένου να του χορηγηθεί κατά το νόμο η άδεια λειτουργίας. Αιτήσεις για επιθεώρηση φαρμακείου, που δεν έχει καταρτισθεί, παρανόμως λαμβάνονται από τις αρμόδιες Αρχές. Μετά την αίτηση ο φαρμακοποιός πρέπει να υποβάλλει και τα εξής δικαιολογητικά:

α) Βεβαίωση της αρμόδιας Πολεοδομικής Αρχής, ότι το κατάστημα όπου θα λειτουργήσει το φαρμακείο δεν είναι αυθαίρετο και δεν περιλαμβάνει αυθαίρετες κατασκευές.

β) Αντίγραφο συμφωνητικού μισθώσεως από τον αιτούντα φαρμακοποιό του καταστήματος, όπου θα λειτουργήσει το φαρμακείο ή πρόσφατο πιστοποιητικό ιδιοκτησίας από το αρμόδιο υποθηκοφυλακείο.

γ) Σχέδιο κατόψεως του καταστήματος στο οποίο να φαίνονται οι καθαρές του διαστάσεις του.

δ) Απόσπασμα ρυμοτομικού σχεδίου της περιοχής, σε κλίμακα 1:200, στο οποίο θα σημειώνονται τα φαρμακεία που βρίσκονται σε απόσταση μέχρι εκατό (100) μέτρα από το υπό λειτουργία φαρμακείο.

ε) Βεβαίωση της αρμόδιας πυροσβεστικής υπηρεσίας, ότι το κατάστημα του φαρμακείου διαθέτει σύστημα πυρασφάλειας ή επαρκή πυροσβεστικά μέσα. Τα δικαιολογητικά με στοιχεία γ και δ πρέπει να συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση για την ακρίβεια αυτών, του άρθρου 8 του ν.1599/1986 (ΦΕΚ Α' 75/86) του μηχανικού που τα συνέταξε (άρθρο 5 ν. 1963/91).

Η επιθεώρηση ενεργείται από Επιτροπή που αποτελείται από τον Επιθεωρητή των φαρμακείων ή όταν είναι κωλύομενος ή όταν απουσιάζει από το Νομίατρο ή το νόμιμο αναπληρωτή αυτού και από τον Πρόεδρο του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου ή τον αναπληρωτή αυτού (άρθρο 9, ν. 5607/32). Η τυχόν απουσία λόγω κωλύματος ή ελλείψεως ενός από τα μέλη της επιτροπής και η αντικατάστασή της από τον κατά νόμο αναπληρωτή τους πρέπει να μνημονεύεται ρητώς στο πρωτόκολλο επιθεωρήσεως, (αντίγραφο παραδίδεται και

στον φαρμακοποιό), το οποίο υπογράφεται από τα μέλη της Επιτροπής, τον φαρμακοποιό και τα τυχόν άλλα προϊστάμενα άλλα πρόσωπα και αφού συνταχθεί η έκθεση αυτή, υποβάλλεται στον αρμόδιο Νομάρχη, ο οποίος κατά την διακριτική του ευχέρεια εκδίδει την άδεια λειτουργίας του φαρμακείου ή απορρίπτει αιτιολογημένα την σχετική αίτηση του φαρμακοποιού. Σημειώνεται ότι τυχόν αντιρρήσεις του φαρμακοποιού στις διαπιστώσεις της Επιτροπής θα πρέπει να σημειώνονται από τον ίδιο στο πρωτόκολλο επιθεώρησης και μετά να τα υπογράφει.

Η άδεια λειτουργίας του φαρμακείου, ως επίσης η τυχόν απαγορευτική απόφαση κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο φαρμακοποιό, είτε από τον οικείο Νομίατρο, είτε από τις οικείες αστυνομικές αρχές και από την ημέρα της κοινοποιήσεως και μόνο αρχίζει η λειτουργία του φαρμακείου.

Η άδεια λειτουργίας αποτελεί βασικό στοιχείο για την ύπαρξη ενός φαρμακείου, γιατί αποτελεί όχι μόνο αφετηρία της έναρξης των εργασιών αυτών, αλλά και στοιχείο για τη σύναψη συμβάσεων μετά από το Δημόσιο και των διάφορων Ασφαλιστικών Οργανισμών για την παροχή φαρμάκων στα μέλη και τους ασφαλισμένους τους. Ταυτόχρονα με την έκδοση της άδειας λειτουργίας, ο φαρμακοποιός καθίσταται αυτοδικαίως (υποχρεωτικά) μέλος του Φαρμακευτικού Συλλόγου της περιφέρειας στην οποία λειτουργεί το φαρμακείο του (άρθρο 4 ν. 3601/28) και φυσικά υπάγεται στην πειθαρχική δικαιοδοσία.

Φαρμακεία που βρίσκονται σε λειτουργία χωρίς προηγούμενη επιθεώρηση εκδιδόμενης άδειας λειτουργίας, κλείνονται προσωρινά και οι παραβάτες τιμωρούνται με πρόστιμο 3 μέχρι 6 Ευρώ, που επιβάλλεται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου (άρθρο 9, παρ. 4 ν. 5607/32-Π.Δ. 470/83).

2.5 Υπηρεσίες επιθεώρησης

Λόγω της σοβαρότητας του ρόλου του φαρμακείου στην προσπάθεια της Δημόσιας Υγείας, το φαρμακείο είναι από την Πολιτεία υπό την άμεση και αυστηρή επίβλεψή της. Η επίβλεψη αυτή ασκείται:

- Από τους επιθεωρητές φαρμακοποιούς του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Α.Ν. 1844/39), οι οποίοι εκτός από την επιθεώρηση των νεοιδρυόμενων και μεταφερόμενων φαρμακείων έχουν το δικαίωμα ανά πάσα στιγμή να ελέγχουν τα φαρμακεία σε όλους τους χώρους και για τις ενέργειες τους. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί, ότι στο φαρμακείο, κοινόχρηστο χώρο Δημόσιας Υγείας, δεν επιτρέπεται η ύπαρξη χώρων ή επίπλων, που να τοποθετούνται προσωπικά είδη και με την δικαιολογία αυτή ο φαρμακοποιός να αρνείται τον έλεγχο αυτών. Σε περίπτωση μη υπάρξεως ειδικών επιθεωρητών-φαρμακοποιών, τότε την επιθεώρηση διενεργούν οι Προϊστάμενοι των Τμημάτων και των Διευθύνσεων Υγιεινής των Νομαρχιών (άρθρο 19 Α.Ν. 1844/39). (19)
- Οι επιθεωρητές-φαρμακοποιοί του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εκτός από τις επιθεωρήσεις, μπορεί να πραγματοποιούν, κατά την καθορισμένη διαδικασία από το νόμο και τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και δειγματοληψίες για τη χημική εξέτασή τους στο φαρμακείο πωλούμενων ειδών (άρθρο 14 Α.Ν. 1844/39) και δικαιούνται, σε περίπτωση διαπίστωσης σοβαρών παραβάσεων των περί προσωπικού φαρμακείων ή φαρμακαποθηκών κειμένων διατάξεων και αν από τις ελλείψεις αυτές διατρέχει κίνδυνο η Δημόσια Υγεία, να προβούν στο άμεσο κλείσιμο του φαρμακείου ή της φαρμακαποθήκης (άρθρο 7, Α.Ν. 97. Ανάλογα με το μέγεθος των παραβάσεων η Διοίκηση δικαιούται, κατά διακριτική ευχέρεια αυτής, να επιβάλλει είτε τις

ειδικώς προβλεπόμενες, κατά περίπτωση, κυρώσεις π.χ. για αυθαίρετη απουσία του φαρμακοποιού, τις ποινές του άρθρου 10 του ν. 5607/32, είτε τις προβλεπόμενες από το άρθρο 12 του Α.Ν. 1844/39, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί με την παρ. 1 του άρθρου 4 του Α.Ν. 972/46, κυρώσεις της επιπλήξεως, πρόστιμου από 1 μέχρι 75 Ευρώ, διακοπή λειτουργίας του φαρμακείου ή της φαρμακαποθήκης από τρεις ημέρες μέχρι τρεις μήνες και σε περίπτωση υποτροπής κλείσιμο έξι μηνών ή και οριστικό κλείσιμο του φαρμακείου ή της φαρμακαποθήκης. Η φαρμακαποθήκη ιδρύεται με κεφάλαιο του Δημοσίου και κάτω από την ευθύνη του Ε.Ο.Φ. «κρατική φαρμακαποθήκη» με έδρα την Αθήνα. Η φαρμακαποθήκη, λειτουργεί για την εξυπηρέτηση των ευρύτερων κοινωνικών συμφερόντων με τη μορφή Α.Ε. Την εποπτεία της έχει το κράτος και ασκείται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας μέσω του Ε.Ο.Φ. σκοπός της είναι η εισαγωγή, εξαγωγή, εμπορία και η διακίνηση ειδών, τα οποία καθορίζονται από το Δ.Σ. του Ε.Ο.Φ.(20) Η κεντρική φαρμακαποθήκη διοικείται από θμελής Δ.Σ. που αποτελείται από τον πρόεδρο που πρέπει να είναι φαρμακοποιός από έναν εκπρόσωπο του Π.Φ.Σ., από έναν εκπρόσωπο των συνεργαζομένων με την κεντρική φαρμακαποθήκη, από έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων της, καθώς και από 3 επιστήμονες με γνώση και πείρα στα θέματα που έχουν σχέση με το αντικείμενο της. Η κεντρική φαρμακαποθήκη διακινεί τα προϊόντα της από φαρμακαποθήκες που βρίσκονται σε λειτουργία και τις οποίες συνεργάζεται ύστερα από υπογραφή των σχετικών συμβάσεων. Έχει τη δυνατότητα να υπογράφει συμβάσεις με τρίτα ή νομικά πρόσωπα για την εισαγωγή, εξαγωγή, εμπορία και γενικά τη διακίνηση των ειδών της αρμοδιότητά της (άρθρα 23-26). (21)

- Από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ) με τα όργανά τους, για όλα τα προϊόντα της αρμοδιότητός του, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και τα φάρμακα, φαρμακευτικές ουσίες (άρθρο 1 ν. 1965/91), που διακινούνται από τα φαρμακεία και να προβαίνει και σε δειγματοληψίες των προϊόντων αυτών (άρθρο 3, παρ.3 περ. γ ν. 1316/83).
- Με την διενέργεια δειγματοληψιών από διάφορες Δημόσιες Αρχές εφόσον ειδικές διατάξεις παρέχουν σε αυτές το δικαίωμα αυτό, π.χ. Αστυνομικές Αρχές, αλλά πάντοτε με την παρουσία Υγειονομικού υπαλλήλου (άρθρο 15 Α.Ν. 1844/39). Ειδικά το ΙΚΑ δύναται να διενεργεί δειγματοληψίες ιδιοσκευασμάτων που υπάρχουν στα φαρμακεία αν αυτά είναι σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Ελληνικής ή άλλης επίσημου Φαρμακοποιίας (άρθρο 1, παρ. 7 Κανονισμού Φαρμακευτικής Περιθάλψεως Ασφαλισμένων ΙΚΑ).
- Από το Δημόσιο, το ΙΚΑ, τον ΟΓΑ και τα διάφορα Ασφαλιστικά Ταμεία και Οργανισμούς, με όργανά του, στα οποία δεν περιλαμβάνονται και φαρμακοποιού, για τη διαπίστωση της τηρήσεως των διατάξεων των Κανονισμών Φαρμακευτικής Περιθάλψεως και των όρων των γενικών ή ατομικών συμβάσεων.
- Από τις Φορολογικές Αρχές, ειδικά ως προς την νόμιμη τήρηση των Φορολογικών βιβλίων και στοιχείων. (22)

Για κάθε επιθεώρηση φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης συντάσσεται πρωτόκολλο επιθεωρήσεως (ή δειγματοληψίας), στο οποίο αναγράφονται όλες οι διαπιστώσεις των επιθεωρητών και αντίγραφο το οποίο δίνεται στον υφιστάμενο την επιθεώρηση φαρμακοποιό και το οποίο αποτελεί το μόνο αποδεικτικό στοιχείο αυτής. Αναφορές ή έγγραφα ότι γίνεται στην επιθεώρηση και ότι διαπιστώθηκαν παραβάσεις ουδεμία έχουν αποδεικτική αξία και τυχόν επιβαλλόμενη κύρωση με βάση αυτά τα στοιχεία είναι παράνομη.

Το πρωτόκολλο επιθεωρήσεως ή φύλλο ελέγχου κ.λ.π. προσυπογράφεται και από τον υφιστάμενο τον έλεγχο ή επιθεώρηση φαρμακοποιό ή τον αναπληρωτή του, οι οποίοι έχουν το δικαίωμα, για υπογραφή αυτού, να σημειώσουν τις αντιρρήσεις τους ή τις γνώμες τους στους επιθεωρητές αναγραφόμενων διαπιστώσεων ή παρατηρήσεων. Η εκ των υστέρων προβολή αντιρρήσεων ουδεμία αξία έχει και φυσικά δεν λαμβάνεται υπόψη π.χ. «ορθώς δεν ελήφθη υπόψη η εκ των υστέρων αναφορά του υποστάντος τον έλεγχο φαρμακοποιού, ότι ο ενεργήσας τον έλεγχο επιθεωρητής συμπεριφερθεί απρεπώς, εφ' όσον τούτο δεν σημειώθηκε στο πρωτόκολλο επιθεωρήσεως προ της υπογραφής τούτο από τον φαρμακοποιό».

Με βάση το πρωτόκολλο επιθεωρήσεως η Διοίκηση, εφ' όσον κρίνει ότι υφίσταται παράβαση των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας αφού καλέσει προηγουμένως τον παραβάτη φαρμακοποιό, όπως εντός τακτής προθεσμίας παράσχει σχετικές εξηγήσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος, απαλλάσσει τον φαρμακοποιό ή του επιβάλλει τις κατά νόμο κυρώσεις.

Επισημαίνεται ότι τυχόν άρνηση του φαρμακοποιού όπως επιτρέπει τον έλεγχο ή την επιθεώρηση του φαρμακείου του, από τα προς αυτά εντεταλμένα όργανα του Δημοσίου και των Ασφαλιστικών Οργανισμών, ανεξαρτήτως του ότι θεωρείται διοικητική ή συμβατική παράβαση, συνιστά και το ποινικό αδίκημα της « Απευθείας» και επισύρει κατά του παραβάτη φαρμακοποιού τις ποινές του άρθρου 169 του Ποινικού Κώδικα (φυλάκιση μέχρι 6 μηνών).

2.6 Χαρακτήρας άδειας λειτουργίας

Η άδεια λειτουργίας του φαρμακείου είναι πράξη τελείως διαφορετική της άδειας ιδρύσεως του, όπου εκδίδεται μετά από αυτή και χορηγείται μόνο εφόσον αυτή υφίσταται νομίμως. Κατά συνέπεια αν ανακληθεί ή ακυρωθεί η άδεια ιδρύσεως κάποιου φαρμακείου, καθίσταται άκυρη αυτοδικαίως και η άδεια λειτουργίας του, εφόσον στηρίζεται από την ανάκληση ή ακύρωση της άδειας. Συμπερασματικά η άδεια λειτουργίας είναι εξαρτημένη πράξη της Διοικήσεως, επιβεβαιωτική της πλήρους εκτέλεσης της άδειας ιδρύσεως και συγκεκριμένα βεβαιώνει, ότι το φαρμακείο, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, δύναται να λειτουργήσει ελεύθερα (ΣΕ 907/57) και ως εκ τούτου δεν μπορεί να προσβληθεί αυτοτελώς με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεδομένου ότι τυχόν ακύρωση αυτής, δεν θέλει να επηρεάσει την ισχύ της αρχικής άδειας ιδρύσεως του φαρμακείου. (23)

Οι μόνες περιπτώσεις κατά τις οποίες η άδεια λειτουργίας ενός φαρμακείου θεωρείται ως αυτοτελής εκτελεστή πράξη και προσβάλλεται με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, αφού προηγηθεί η διαδικασία του άρθρου 8 του ν. 3200/55 και του άρθρου 10 του ν. 1963/91, είναι εκείνες που αφορούν την νομιμότητα της εκδόσεώς της π.χ. μη νόμιμη συγκρότηση του φαρμακείου (έλλειψεις-μη κανονικά τετραγωνικά μέτρα-παράβαση των διατάξεων του ΓΟΚ, ως προς τον αερισμό, φωτισμό κ.λ.π. - έλλειψη τουαλέτας και αποθήκης κ.λ.π. - μη νόμιμη συγκρότηση επιτροπής επιθεωρήσεως - μη τήρηση των νόμιμων αποστάσεων από τα πλησιέστερα μεμονωμένα ή συστεγασμένα φαρμακεία).

Αξιοσημείωτο είναι να αναφέρουμε ότι στα νοσοκομεία του ν. 2592/1983 καθώς και στα νοσηλευτικά ιδρύματα των άρθρων 48 και 52 του παρόντος νόμου, λειτουργούν υποχρεωτικά φαρμακεία. Επίσης, στις ιδιωτικές κλινικές που διαθέτουν 150 κλίνες και άνω, λειτουργούν υποχρεωτικά φαρμακεία, για τη φαρμακευτική εξυπηρέτηση αποκλειστικά και μόνο των νοσηλευόμενων σε αυτές ασθενών.

-
- (19) Ψάρου Δημ. «Στοιχεία Διοικητικού Οικονομικού Δικαίου», Αθήνα 1960, σελ.531.
  - (20) Μ.Στασινοπούλου, «Το Δικαίωμα της υπερασπίσεως ενώπιον των Διοικητικών Αρχών», Αθήνα 1974.
  - (21) Παπαγεωργίου Ι., «Αδειάζει Φαρμακοποιού» υπ'αριθ. 417/88 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Πρεβέζης- Φαρμακευτικό Δελτίο τ. 446/Αύγουστος 1989, σελ. 58.
  - (22) Παπαγεωργίου Ι., «Το Δίκαιον περί Φαρμακείων», Αθήνα 1967, σελ. 245 επ.
  - (23) Κυριακοπούλου Ηλία – ΣΕ 1495/51, «Ελληνικών Διοικητικών Δίκαιον», έκδ. Δ', τόμ. Β' 1961, σελ. 350, σημ.25.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ

3.1 Το συνεταιρικό Φαρμακείο

Για την επιτυχή λειτουργία μιας εμπορικής επιχειρήσεως απαιτείται πλην της παροχής εργασίας από τον ιδιοκτήτη αυτής και η χρησιμοποίηση σημαντικών κεφαλαίων, των οποίων η διάθεση από ένα άτομο πολλές φορές καθίσταται αν όχι αδύνατη, τουλάχιστον δυσχερής. Όμως το άτομο δεν δύναται να πετύχει μόνο του, αλλά επιτυγχάνεται με την οικονομική συνεργασία δύο ή περισσότερων προσώπων, συνέπεια της οποίας είναι η ύπαρξη διαφόρων μορφών εταιριών, με τις οποίες φέρονται σε πέρας οι πλέον περίπλοκοι και προοδευτικοί σκοποί στη βιομηχανία και το εμπόριο.

Η παραπάνω ανάγκη είναι μεγαλύτερη για τον φαρμακοποιό, λόγω της πληθώρας των αντικείμενων που διακινούνται από το φαρμακείο, πλην όμως το δικαίωμά του να προσλάβει συνέταιρο και να συστήσει στην Εταιρία για την εκμετάλλευση αυτή περιορίζεται σημαντικά, γιατί είναι υποχρεωμένος να τηρήσει τους αυστηρούς όρους και τις προϋποθέσεις και την διαδικασία, που επιβάλλει η Φαρμακευτική Νομοθεσία, οι οποίες ως ειδικές κατισχύουν των Γενικών Διατάξεων της Εμπορικής Νομοθεσίας περί Εταιριών. (25)

Ειδικότερα ο φαρμακοποιός που λειτουργεί, είτε φαρμακείο, είτε φαρμακαποθήκη δικαιούται να προσλάβει συνέταιρο, με τους εξής δεσμευτικούς όρους και προϋποθέσεις:

α. Ο προσλαμβανόμενος συνέταιρος ή συνέταιροι από τον αδειούχο φαρμακοποιό ή φαρμακαποθηκάριο πρέπει να έχουν την ιδιότητα του φαρμακοποιού, απαγορευμένης της προσλήψεως συνεταιριών ιδιωτών (άρθρο 6, παρ. 1 ν. 528/76, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 1821/88). Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η πρόσληψη ως συνεταίρου ιδιώτου από τον αδειούχο φαρμακοποιό στις περιπτώσεις που αυτή γίνεται μεταξύ συζύγων ή συγγενών εξ αίματος ή αγχιστείας μέχρι και δευτέρου βαθμού και πάντοτε με τον απαραίτητο όρο της υπεύθυνης διεύθυνσης του φαρμακείου από τον αδειούχο φαρμακοποιό (άρθρο 6, παρ. 7ν.328/76). Επισημαίνεται ότι το δικαίωμα του φαρμακοποιού για την πρόσληψη συνεταίρου υφίσταται, επί πλέον, τον περιορισμό (παρά το γεγονός, ότι η παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 328/76, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1, του άρθρου 14, του ν. 1821/88, καλύπτει όλες τις περιπτώσεις), ότι απαγορεύεται ο συνεταιρισμός μεταξύ φαρμακοποιών που του επιβάλλονται οι κυρώσεις της παρ. 5, του άρθρου 6, του ν. 328/76, τιμωρούμενων με πρόστιμο 3 έως 15 Ευρώ. (24)

- (24) Παπαγεωργίου Ι. « Η πρόσληψη συνεταίρου υπό φαρμακοποιού, Φαρμακευτικό Δελτίο, τ. 127/60, σελ. 13 εκ.

- (25) Παπαγεωργίου Ι. « Το Δίκαιον περί Φαρμακείων, Αθήνα 1967, σελ. 154 εκ. - 198 εκ.

β. Να υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις και προδιαγραφές που ισχύουν για τα νεοϊδρυόμενα και μεταφερόμενα φαρμακεία (παρ. 5, άρθρο 7, ν. 1963/91).

γ. Η επιτρεπόμενη μορφή συστάσεως Εταιρείας μεταξύ του αδειούχου φαρμακοποιού και του προσλαμβανόμενου συνταίρου είναι της Ομόρρυθμου Εταιρείας (όλοι οι εταίροι ευθύνονται με ολόκληρη την περιουσία τους) και της Ετερόρρυθμου Εταιρείας (ο αδειούχος φαρμακοποιός είναι οπωσδήποτε ομόρρυθμος εταίρος και ευθύνεται με ολόκληρη την περιουσία του και οι υπόλοιποι συνταίροι ή μέρος αυτών είναι ετερόρρυθμοι, δηλαδή ευθύνονται μόνο για το κεφάλαιο που κατέθεσαν στην Εταιρεία. (26)

Η σύσταση της Ο.Ε. ή Ε.Ε. ενεργείται υποχρεωτικά με συμβολαιογραφικό έγγραφο και βασικά με τους εξής όρους:

α.α Το ποσοστό επί των κεφαλαίων, του αδειούχου φαρμακοποιού, πρέπει να είναι τουλάχιστον 50% (άρθρο 14, παρ. 1 ν. 1821/88). Κατ' εξαίρεση ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει στις περιπτώσεις συνεταιρισμού αδειούχου φαρμακοποιού και των συγγενών του, όπως παραπάνω εξετάθη (παρ. α, άρθρο 6, παρ.7, ν. 328/76).

β.β Ο αδειούχος φαρμακοποιός μπορεί να μετέχει σε μία ακόμη Ο.Ε. ή Ε.Ε. φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης (άρθρο 14, παρ. 1 ν. 1821/88).

γ.γ Η Εταιρεία πρέπει να συσταθεί για ορισμένο χρονικό διάστημα, χωρίς όμως να καθορίζεται στο νόμο το ανώτατο και κατώτατο όριο, που φυσικά δύναται να ανανεώνεται με τον ίδιο τρόπο (άρθρο 14, παρ. 1 ν. 1821/88).

δ.δ Όλες οι διαχειριστικές πράξεις της Εταιρείας, η εκπροσώπησή της, το Ταμείο, η εκκαθάριση σε περίπτωση διαλύσεώς της ανήκουν στην αρμοδιότητα του αδειούχου φαρμακοποιού ή φαρμακαποθηκάριου και απαγορεύεται ρητώς η υποκατάστασή του με ειδικό ή γενικό πληρεξούσιο (παρ. 2, άρθρου 6, ν. 328/76). Τα ίδια δικαιώματα έχουν και τα κληρονομικά φαρμακεία, στις εταιρείες των οποίων οι κληρονόμοι, που κατά το νόμο, διατηρούν το φαρμακείο του θανόντος φαρμακοποιού, πρέπει αφ' ενός μεν να είναι ομόρρυθμα μέλη και αφ' ετέρου συνδιαχειριστές της Ο.Ε ή Ε.Ε. (παρ. 3, άρθρο 6. ν. 328/76). (27)

Το συμβολαιογραφικό έγγραφο συστάσεως της Ο.Ε. ή Ε.Ε. καταχωρείται στα επίσημα βιβλία των εταιριών του αρμόδιου Πρωτοδικείου και επικυρωμένα αντίγραφα από τη Γραμματεία αυτού υποβάλλονται μέσα σε ένα μήνα από την καταχώρηση :

- Στο Τμήμα ή τη Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας.
- Στον αρμόδιο Φαρμακευτικό Σύλλογο, μέλος του οποίου είναι ο αδειούχος φαρμακοποιός (παρ. 4, άρθρο 6 ν. 328/76).

Παράβαση των διατάξεων του άρθρου 6 του ν. 328/76, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 14 του ν. 1821/88 συνεπάγεται την ακύρωση της άδειας ιδρύσεως ή διατηρήσεως του φαρμακείου ή της φαρμακαποθήκης (παρ. 5, άρθρου 6 ν. 328/76).

- (26) Παπαγεωργίου Ι. «Η πρόσληψη συνταίρου υπό φαρμακοποιού, Φαρμακευτικό Δελτίο», τ. 127/60, σελ. 13 επ.

- (27) Παπαγεωργίου Ι. « Το Δίκαιον περί Φαρμακείων», Αθήνα 1967, σελ.154

3.2 Συστεγασμένα φαρμακεία

Για τους ίδιους δικαιολογητικούς λόγους, που προβλέπεται η πρόσληψη συνεταίρου από τον αδειούχο φαρμακοποιό και η σύσταση Ο.Ε. ή Ε.Ε., επιτρέπεται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου και μετά από προηγούμενη γνώμη του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου η συστέγαση στο ίδιο κατάστημα περισσότερων του ενός υπό ίδρυση φαρμακείων ή φαρμακαποθηκών ή φαρμακεία σε λειτουργία (άρθρο 7, παρ. 1 ν. 1963/91).

Για την πραγματοποίηση της συστεγάσεως πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις :

α. Να μην εμποδίζεται χωροταξικά η εξυπηρέτηση του Κοινού, π.χ. συγκέντρωση όλων των φαρμακείων, με την εφαρμογή του θεσμού της συστεγάσεως στο κέντρο της πόλης (παρ. 1, άρθρο 7 ν. 1963/91).

β. Να μην έχει δηλωθεί η λειτουργία σε συγκεκριμένο κατάστημα νεοϊδρυόμενου φαρμακείου ή η μεταφορά φαρμακείου που ήδη λειτουργεί σε άλλη θέση σε απόσταση μικρότερη της προβλεπόμενης για τη λειτουργία, ανάλογα με τον αριθμό των φαρμακείων ή των αδειών ιδρύσεως αυτών που πρόκειται να συστεγασθούν (άρθρο 7, παρ.1, ν. 1963/91). Μετά την έγκριση της λειτουργίας στο μεταφερόμενο φαρμακείο, η έγκριση συστεγάσεως υπό ίδρυση φαρμακείων (εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των κατά νόμο αποστάσεων) ή η συστέγαση και άλλων φαρμακείων σε ήδη φαρμακείο που λειτουργεί, είναι δυνατή.

γ. Να υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις και προδιαγραφές (αποστάσεις - εμβαδόν) που ισχύουν για τα νεοϊδρυόμενα και μεταφερόμενα φαρμακεία (παρ. 5, άρθρο 7, ν. 1963/91). Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συστέγαση σε κατάστημα που λειτουργεί φαρμακείο, που δεν έχει τα τ.μ. που απαιτεί ο νόμος (επίσης δεν θα ισχύουν μελλοντικά και οι πληθυσμιακοί περιορισμοί του άρθρου 2 του ν. 1963/91), αν ο φαρμακοποιός αυτού δηλώσει ότι αποχωρεί συνταξιοδοτούμενος ή παραιτούμενος για λόγους υγείας (άρθρο 7, παρ. 6 ν. 1963/91) και στη συνέχεια δεν θα μετρηθούν αποστάσεις στον παραμένοντα φαρμακοποιό, όταν λυθεί η συστέγαση. Η εξαίρεση αυτή ισχύει μόνο για μία φορά (παρ. 6, εδ.2, άρθρο 7, ν. 1963/91), δηλαδή ο παραμένων φαρμακοποιός στο κατάστημα που έγινε η συστέγαση και που δεν έχει από το νόμο τα προβλεπόμενα τ.μ. και τις νόμιμες αποστάσεις, συνταξιοδοτούμενος ή παραιτούμενος για λόγους υγείας δεν μπορεί να κάνει, μελλοντικά, χρήση της ευεργετικής διατάξεως της παρ. 6, του άρθρου 7, του ν. 1963/91.

δ. Η συστέγαση μεταξύ φαρμακείων που λειτουργούν και μεταξύ λειτουργούντων φαρμακείων με υπό ίδρυση, που δεν έχουν λάβει άδεια λειτουργίας, επιτρέπεται ανεξάρτητα από την απόσταση που έχουν αυτά από άλλο φαρμακείο ή από συστεγαζόμενα (παρ. 3, άρθρο 7 ν. 1963/91). Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι σε περίπτωση αποχωρήσεως του φαρμακοποιού ή των φαρμακοποιών στο κατάστημα που έγινε η συστέγαση, για τους εναπομείναντες φαρμακοποιούς θα τους μετρηθεί η απόσταση από τα πλησιέστερα μεμονωμένα ή συστεγασμένα φαρμακεία, π.χ. αν γινόταν συστέγαση στο κατάστημα του Α' φαρμακοποιού, που απέχει από μεμονωμένο φαρμακείο 60 μέτρα και από συστεγασμένο 100 μέτρα, μετά από άδεια ιδρύσεως του φαρμακείου νέου φαρμακοποιού Β' και μετά από αυτά ο Α' φαρμακοποιός αποσυστεγαζόμενος μεταφέρει το φαρμακείο του σε άλλο μέρος, τότε για τον παραμένοντα στο κατάστημα Β' φαρμακοποιό θα υπάρξει περίπτωση μετρήσεως αποστάσεων και φυσικά μη υπάρχουσων των νόμιμων προϋποθέσεων θα υποχρεωθεί ο ίδιος να μεταφέρει αλλού το φαρμακείο του. Αν όμως ο παλιός φαρμακοποιός αποχωρήσει, προκειμένου να λάβει σύνταξη ή να παραιτηθεί για λόγους υγείας, τότε ο νέος φαρμακοποιός παραμένει στο κατάστημα που έγινε η συστέγαση χωρίς κανένα πρόβλημα (παρ. 6, άρθρο 7, ν. 1963/91).

ε. Οι συστεγαζόμενοι φαρμακοποιοί είναι συνυπεύθυνοι για κάθε παράβαση νόμου και την κανονική λειτουργία των φαρμακείων τους ή των φαρμακαποθηκών και υποχρεούνται στην αυτοπρόσωπη διεύθυνση αυτών, δηλαδή αν σε ένα κατάστημα συστεγασθούν δύο, τρεις ή τέσσερις φαρμακοποιοί, πρέπει να παρίστανται κατά τις ημέρες και ώρες λειτουργίας των φαρμακείων τους και οι δύο, τρεις ή τέσσερις φαρμακοποιοί. Στο σημείο αυτό αναγκαία είναι η διευκρίνιση, ότι είναι εσφαλμένη η διάδοση, ότι με τις διατάξεις του νέου νόμου 1963/91, επιτρέπεται χωρίς άδεια και χωρίς τις προϋποθέσεις του νόμου, η απουσία των συστεγαζόμενων φαρμακοποιών, αφού έστω και ένας από τους συστεγαζόμενους φαρμακοποιούς παρίσταται στο συστεγαζόμενο φαρμακείο. Αντιθέτως όπου κάτι τέτοιο θέλησε ο νομοθέτης, όπως άλλωστε αρμόζει σε κανόνες Δημόσιας Τάξεως, όπου είναι διατάξεις της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας και συγκεκριμένα πρόκειται περί της περιπτώσεως της παρ. 8, του άρθρου 7, του ν. 1963/91, κατά την οποία σε περίπτωση που ο φαρμακοποιός αναλάβει τα αξιώματα του Νομάρχη, Γενικού Γραμματέα και Ειδικού Συμβούλου Υπουργείου, Διοικητή ή Προέδρου Ν.Π.Δ. ή Δημόσιας Επιχείρησης και είναι συστεγασμένος με άλλο φαρμακείο, τότε το φαρμακείο του μπορεί να λειτουργήσει, κατά την διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων του, που προσιδιάζουν στο αξίωμα που ανέλαβε, με την επίβλεψη του ετέρου των συστεγαζόμενων φαρμακοποιών.

στ. Οι αδειούχοι φαρμακοποιοί των συστεγαζόμενων φαρμακείων ή φαρμακαποθηκών, υποχρεούνται να αναγράφουν τα ονοματεπώνυμά τους στις προθήκες και τις επιγραφές αυτών, π.χ. «Συστεγασμένα φαρμακεία Α.Π. και ΙΚ», αλλά στην εμπορική τους αλληλογραφία και γενικά τις αναφορές τους και τα τιμολόγια τους, μπορούν στην προαναφερόμενη επωνυμία να προσθέτουν και τις ενδείξεις Ο.Ε. ή Ε.Ε.

ζ. Τα συστεγαζόμενα φαρμακεία έχουν κοινή διαχείριση ναρκωτικών και ως εκ τούτου υποβάλλουν στο αρμόδιο Τμήμα ή τη Διεύθυνση Υγιεινής της οικείας Νομαρχίας κοινή κατάσταση ναρκωτικών (ν. 5539/1932).

Διάφορη αντίληψη εκφράζει όμως το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με την υπ' αριθ. Α6β/4299/16-4-1991 εγκύκλιό του, στην οποία ορίζει ότι: «Οι συνταγές του άρθρου 6 του ν. 1729/87, πρέπει να καταχωρούνται στα συνταγολόγια, όπως και οι άλλες εκτελούμενες από τα φαρμακεία συνταγές. Επειδή όμως υπάρχουν στα συστεγασμένα φαρμακεία δύο ή και τρία, ανάλογα με τον αριθμό των συστεγασμένων φαρμακείων, συνταγολόγια, ο φαρμακοποιός που εκτελεί και υπογράφει την εκτελούμενη συνταγή, πρέπει να την καταχωρεί στο αντίστοιχο (δικό του) Συνταγολόγιο». Με άλλα λόγια, αν σε ένα κατάστημα συστεγασθούν δέκα ή περισσότερα φαρμακεία, πράγμα που επιτρέπεται τώρα από το νόμο, θα πρέπει να τηρούνται ισάριθμα συνταγολόγια; Και φυσικά ανακύπτει το ερώτημα, πως συμβιβάζεται η αξίωση αυτή με την σχετική εγκύκλιο του ίδιου Υπουργείου, που επιβάλλει την απογραφή των ναρκωτικών κάθε φαρμακείου και φυσικά και των συστεγασμένων στο τέλος κάθε έτους;

η. Από πλευράς αριθμού φαρμακείων, τα συστεγασμένα φαρμακεία θεωρούνται ως λειτουργούντα χωριστά (η ρύθμιση αυτή θα έχει ιδιαίτερη σημασία όταν από 1-1-1997 θα αρχίσουν να εφαρμόζονται τα πληθυσμιακά κριτήρια του άρθρου 2, του ν. 1963/91), γι' αυτό και υποχρεούνται σε χωριστή δημέρευση και διανυκτέρευση (παρ. 4, άρθρου 7, ν. 1963/91).

θ. Η χορήγηση της άδειας για συστέγαση φαρμακείων ή φαρμακαποθηκών έχει ως συνέπεια όχι μόνο την σε κοινή στέγη λειτουργία αυτών, αλλά και την αναγκαστική οικονομική συνεργασία τους, που πραγματοποιείται με την υποχρεωτική σύσταση με συμβολαιογραφικό έγγραφο, Ομόρρυθμου Εταιρείας, οριζόμενοι συνδιαχειριστές όλοι οι φαρμακοποιοί που συμμετέχουν στη συστέγαση(άρθρο 7, παρ. 7 ν. 1963/91).

Στην κατάρτιση του Καταστατικού της Ομόρρυθμης Εταιρείας των Συστεγασμένων φαρμακείων, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων:

1. Όλες οι διαχειριστικές πράξεις από το φαρμακοποιό.
2. Κληρονομικά φαρμακεία-πρόσληψη συνεταιρου.
3. Υποβολή κυρωμένων αντιγράφων στο Τμήμα ή την Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας.
4. Κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων.
5. Πρόσληψη ως συνεταιρών κ.λ.π., του άρθρου 6, του ν. 328/76. (29)

Ως προς τα ποσοστά επί των κεφαλαίων των μετεχόντων στη συστέγαση, δεν αναφέρεται στο νόμο(της παρ. 1, του άρθρου 6, του ν. 328/76 μη εφαρμοζόμενου αναλόγως). Φυσικά αυτά θα πρέπει να ορίζονται σε αυτό το ύψος, ώστε μαζί με άλλα περιστατικά (π.χ. απουσία) να μην δίνεται η εντύπωση ότι στην πραγματικότητα αντί συστεγάσεως έχουμε εκμίσθωση.

ι. Η συστέγαση επιτρέπεται μόνο σε φαρμακεία και φαρμακαποθήκες, απαγορευμένη αυτή όμως μεταξύ φαρμακείων και οποιoδήποτε ετέρου καταστήματος (άρθρο 13, ν. 5607/32), ή φαρμακείου και φαρμακαποθήκης (άρθρο 8 Α.Ν. 381/1945)

Ως συστέγαση θεωρείται όχι μόνο η λειτουργία μέσα στο ίδιο κτίριο με κοινή είσοδο, αλλά και η μεταξύ δύο παραπλεύρων καταστημάτων λειτουργία, σε ένα εκ των οποίων λειτουργεί φαρμακείο και υπάρχει εσωτερική πόρτα επικοινωνίας (Γν.Ν.Σ.Κρ 58/1968). Φαρμακείο που κατά παράβαση των προαναφερόμενων συστεγάζεται με άλλο κατάστημα κλείνεται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου, μέχρι να εγκατασταθεί σε ιδιαίτερο κατάστημα (άρθρο 13, παρ. 2 ν. 5607/32). Επίσης απαγορεύεται, μέσα σε φαρμακείο η λειτουργία ιατρείων και οδοντιατρείων και κατά ταυτότητα νομικού λόγου, μικροβιολογικών εργαστηρίων, κτηνιατρείων κ.λ.π., καθώς η εξέταση ή θεραπεία αρρώστων, πλην από τις περιπτώσεις τυχαίων συμβάντων, που προσκομίζονται στο φαρμακείο για παροχή πρώτων βοηθειών (άρθρο 5 Α.Ν. 751/37).

κ. Το φαρμακευτικό εργαστήριο μπορεί να είναι και σε ανώγειο ενώ η αποθήκη και η τουαλέτα μπορούν να είναι και σε υπόγειο ή ανώγειο χώρο του φαρμακείου. Όλοι αυτοί οι χώροι πρέπει να επικοινωνούν με το κύριο κατάστημα, σύμφωνα όμως πάντοτε με τον ισχύοντα Γ.Ο.Κ. (Γενικού Οικοδομικού Κώδικα). (28)

- (28) Ζηρόζη Δ. «Εταιρεία φαρμακοποιού μετά τρίτου», ΝοΒ., τόμ. 9ος, σελ. 268.

- (29) Παπαγεωργίου Γ. «Η πρόσληψη συνεταιρου υπό φαρμακοποιού», Φαρμακευτικό Δελτίο, τ. 127/60, σελ.13.

3.3 Εταιρείες εκμετάλλευσης φαρμακείων

Πρόκειται για μία νέα μορφή οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των λειτουργούντων φαρμακείων, είτε συνολικά, είτε κατά Δήμους ή Κοινότητες, είτε καθ' ομάδες. Με απόφαση του νομάρχη, εφ' όσον χωροταξικά δεν κωλύεται η εξυπηρέτηση του κοινού, δύναται να επιτραπεί η σύσταση εταιριών εκμετάλλευσης φαρμακείων, που λειτουργούν ως ατομικά, εταιρικά και συστεγαζόμενα.

Η εταιρεία μετά την έκδοση από το νομάρχη εγκριτικής απόφασης, συνιστάται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στο οποίο θα μνημονεύεται ο αριθμός της εγκριτικής απόφασης του νομάρχη. Κυρωμένα αντίγραφα αυτού υποβάλλονται, μέσα σε ένα μήνα από την καταχώρηση στα βιβλία του οικείου πρωτοδικείου, στο τμήμα ή τη διεύθυνση υγιεινής της νομαρχίας και στο φαρμακευτικό σύλλογο, του οποίου είναι μέλη οι μετέχοντες στην εταιρεία φαρμακοποιοί. Σε περίπτωση μη τηρήσεως των ανωτέρω ανακαλείται η εγκριτική απόφαση του νομάρχη. Η ανακλητική πράξη, με μέριμνα του οικείου νομάρχη, κοινοποιείται στο οικείο πρωτοδικείο για τη σημείωσή της στην οικεία καταχώρηση.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται:

α) Η μορφή της εταιρείας.

β) Τα δικαιολογητικά, που θα πρέπει να υποβάλλονται στο τμήμα ή τη διεύθυνση υγιεινής της αρμόδιας νομαρχίας, για την έγκριση της συστάσεως της εταιρείας.

γ) Η διαχείριση, η εκπροσώπηση της εταιρείας, ο διακριτικός εμπορικός τίτλος, που θα τίθεται μετά τη λέξη «φαρμακείο» και το ονοματεπώνυμο του φαρμακοποιού ή των φαρμακοποιών.

δ) Οι όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας ιδιαίτερων χώρων, εκτός των καταστημάτων μετεχόντων στην εταιρεία φαρμακείων, για την αποκλειστική εξυπηρέτηση των αναγκών αυτών.

ε) Η έδρα, η χρονική διάρκεια της εταιρείας, που μπορεί να παρατείνεται με αυτή την διαδικασία, καθώς και τα επιτρεπόμενα ποσοστά συμμετοχής στην εταιρεία.

στ) Κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη σύσταση και λειτουργία των εταιρειών. (30)

- (30) Παπαγεωργίου Ι. «Η πρόσληψη συντάμνου υπό φαρμακοποιούς», Φαρμακευτικό Δελτίο, τ. 127/60, σελ.13.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ

4.1 Άδεια λειτουργίας φαρμακείου

Η απόφαση που εκδίδεται από την αρμόδια Νομαρχία εκδιδόμενη απόφαση, περί χορηγήσεως άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, στον συγκεκριμένο Δήμο ή Κοινότητα κοινοποιείται στον αιτήσαντα φαρμακοποιό, ο οποίος πρέπει να την καταρτίσει σε συγκεκριμένο κατάσταση, μέσα σε προθεσμία έξι μηνών, που υπολογίζονται από την επόμενη ημέρα της κοινοποίησής της. Αν μέσα σε έξι μήνες δεν την χρησιμοποιήσει, τότε η χορηγούμενη άδεια ιδρύσεως φαρμακείου καθίσταται αυτοδικαίως άκυρη (άρθρο 4, ν. 5607/32) και η κατατεθείσα εγγύηση ισχύει υπέρ του Δημοσίου (άρθρο 16, παρ. 3 Α.Ν. 972/46), ενώ συγχρόνως ο φαρμακοποιός δεν δικαιούται στην υποβολή νέας αίτησης για τη χορήγηση νέας άδειας για ίδρυση φαρμακείου στον ίδιο Δήμο ή Κοινότητα, πριν την παρέλευση τριών μηνών από τη λήξη της. (άρθρο 11, Ν.Δ. 363/41). Η τελευταία αυτή απαγορευτική επίπτωση πιστεύουμε ότι μετά από την εκδοθείσα από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, την ερμηνεία που εξέδωσε από το άρθρο 7, του ν. 5607/32, περί μη ισχύος της τριμήνου απαγόρευσης, για την υποβολή νέας αίτησης για τη χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, σε περίπτωση παραίτησης κ.λ.π., θα πρέπει να δεχθούμε την μη ισχύ της.

4.2 Συγκρότηση του φαρμακείου

Με ποιό τρόπο πρέπει να καταρτισθεί ένα νεοιδρυθόμενο φαρμακείο, ποιά τα απαραίτητα όργανα, σκεύη, φάρμακα και βιβλία που πρέπει να διαθέτει και ποιές προϋποθέσεις και όρους οφείλει να τηρήσει, αναφέρονται λεπτομερώς στις διατάξεις :

Α) Των άρθρων 4,5,6, του ν. 1963/91, β) Του άρθρου 21 από 25-5-1920 Διατάγματος «περί πωλήσεως δηλητηρίων» (ΦΕΚ Α' 183/1920), γ) Του υπ' αριθμού 312/1992 Π.Δ./τος «Οργάνωση και συγκρότηση των φαρμακείων» (ΦΕΚ Α' 157/1992) και δ) Του άρθρου 15 του υπ' αριθμού 340/2-9-1993 Π.Δ./τος «Κώδικας Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας» (ΦΕΚ Α' 145/93). Συγκεκριμένα το κατάστημα όπου θα λειτουργήσει ένα φαρμακείο πρέπει να συγκεντρώνει τις εξής προϋποθέσεις:

α. Οπωσδήποτε πρέπει να είναι ανεξάρτητο, να διαθέτει επαρκή, φυσικό και τεχνητό φωτισμό, αερισμό, αποχέτευση, κλιματισμό και να είναι γενικά σύμφωνο με τις διατάξεις του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (ΓΟΚ), (παρ.2, άρθρο 4, ν. 1963/91) και να φέρει επί της προσόψεως του καταστήματος τη λέξη «Φαρμακείο» και το ονοματεπώνυμο του αδειούχου φαρμακοποιού, όπου απαγορεύεται η αναγραφή κάθε άλλης λέξης (άρθρο 43, ν. 5607/32-άρθρο 15 Π.Δ./τος 340/93 Κώδικας Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας). Επίσης επί της προσόψεως του καταστήματος του φαρμακείου τοποθετείται υποχρεωτικά, εντός φωτεινού πλαισίου, σταυρός πρασίνου χρώματος, στο κέντρο του οποίου μπορεί να υπάρχει η απεικόνιση του συμπλέγματος φαρμακευτικού σκεύους και φιδιού. Οι φαρμακοποιοί, κατά την ώρα της εργασίας τους υποχρεούνται να φορούν λευκή μπλούζα και στην άνω αριστερή πλευρά αυτής να φέρει σήμα (κονκάρδα) με το ονοματεπώνυμό τους και την ιδιότητά τους. Ακόμη λευκές

μπλούζες υποχρεούνται να φέρουν και οι αδειούχοι βοηθοί φαρμακείου, με το ονοματεπώνυμό τους και την ιδιότητά τους.

β. Μπορεί να είναι και πολυώροφο το φαρμακείο και να χωρίζεται στα εξής τμήματα:

α.α Το Φαρμακοπωλείο, που είναι χώρος κύριας χρήσεως να είναι στο ισόγειο του καταστήματος και το ελάχιστο καθαρό εμβαδόν του πρέπει να είναι 30 τ.μ., εφόσον σε αυτό στεγάζονται 1 έως 3 φαρμακεία. Για κάθε επί πλέον φαρμακείο που θα συστεγάζεται στο κατάστημα του φαρμακείου, το καθαρό εμβαδόν του φαρμακοπωλείου θα προσανξάνεται κατά 5 τ.μ. (παρ. 3, περ. α, άρθρο 4 ν. 1963/91). Το φαρμακοπωλείο είναι ο χώρος στον οποίο εξυπηρετείται το Κοινό, όπου φυλάσσονται τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα, μέσα σε ράφια και συρτάρια, κατά τους καθοριζόμενους όρους (παρ. 2, άρθρο 33, ν. 1316/83). Εντός του φαρμακοπωλείου μπορεί να λειτουργούν σε ξεχωριστές προθήκες ή σε άλλους χώρους του καταστήματος του φαρμακείου (π.χ. πολυώροφα καταστήματα), εκτός του Φαρμακευτικού Εργαστηρίου, τμήματα με τα επιτρεπόμενα είδη, να πωλούνται στο φαρμακείο. Στο Φαρμακοπωλείο εκτός από τις προθήκες τις οποίες τοποθετούνται τα φάρμακα πρέπει να υπάρχει τράπεζα κατάλληλη για την εκτέλεση των συνταγών, όπου τοποθετούνται και οι ζυγοί μετά των σταθμών αυτών. (άρθρο 7, παρ. 2, Π.Δ. 312/92).

β.β Το Φαρμακοτεχνικό Εργαστήριο, που κατά το παρελθόν ήταν το σπουδαιότερο τμήμα του φαρμακείου, αφού εκεί παρασκευαζόταν το σύνολο των πωλούμενων φαρμάκων, πρέπει να είναι ελάχιστο καθαρό εμβαδόν 10 τ.μ. και αποτελεί ανεξάρτητο χώρο κύριας χρήσεως, με λείες επιφάνειες, καλώς φωτιζόμενο (με φυσικό ή τεχνητό φωτισμό), στο οποίο παρασκευάζονται τα φαρμακοτεχνικά σκευάσματα (Γαληνικά Φάρμακα), (άρθρο 4, παρ. 3, περ. β, ν. 1963/91).

Το Φαρμακοτεχνικό Εργαστήριο μπορεί να είναι και στον εξώστη ή το υπόγειο (άρθρο 157, ν.2071/92) του καταστήματος και με την προϋπόθεση ότι αφ' ενός θα έχει όλα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του χώρου κύριας χρήσεως και αφ' ετέρου ότι θα αποτελεί ενιαίο κτίσμα με το ισόγειο φαρμακοπωλείο με το οποίο θα επικοινωνεί με ευρεία κλίμακα (άρθρο 4, παρ.3, περ. δ εδ. 2 ν. 1963/91). Στο εργαστήριο βρίσκεται το πλυντήριο και αφεψητήριο, όπου είναι τράπεζα κατάλληλη για την παρασκευή των διάφορων φαρμακευτικών συσκευασιών, τα απαραίτητα για το φαρμακείο όργανα και σκεύη και φυλάσσονται μέσα σε ιδιαίτερο ντουλάπι (ερμάριο) τα υπάρχοντα στο φαρμακείο, αντιδραστήρια. Υφίσταται η προσοχή των φαρμακοποιών, ότι απαγορεύεται αυστηρά, η χρησιμοποίηση του Φαρμακευτικού Εργαστηρίου, ως αποθήκη και η τοποθέτηση αντικειμένων, ξένων προς τις εργαστηριακές ανάγκες του φαρμακείου και ότι τόσο το φαρμακοπωλείο όσο και το Φαρμακευτικό Εργαστήριο, πρέπει να διατηρούνται απολύτως καθαρά και τακτοποιημένα.

γ.γ Την αποθήκη, έκτασης εμβαδού τουλάχιστον 5 τ.μ., στην οποία φυλάσσονται όλα τα προϊόντα που νόμιμα διαθέτει το φαρμακείο (άρθρο 4,παρ.3, περ. γ ν.1963/91) και που μπορεί να είναι και στο υπόγειο του καταστήματος και στα πολυώροφα κτίρια σε κάποιο από τους ορόφους τους (άρθρο 4, παρ.3, περ.δ,εδ.2 ν. 1963/91).

δ.δ Την τουαλέτα, που πρέπει να είναι κατασκευασμένη, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του Υγειονομικού Κανονισμού (βασικά 2,5 τ.μ.) και η οποία μπορεί να ευρίσκεται και στους ίδιους χώρους και η αποθήκη.(άρθρο 4, παρ.3, περ. δ, εδ. 2 ν. 1963/91).

γ. Να διαθέτει σύστημα ή επαρκή μέσα πυρασφάλειας και να προστατεύεται με ρολά ασφαλείας. Επίσης στην πρόσοψη αυτού πρέπει να υπάρχει θυρίδα ανάρτησης πινάκων εφημερευόντων και διανυκτερευόντων φαρμακείων με επαρκή φωτισμό και ειδική θυρίδα ασφαλείας εξυπηρέτησης του κοινού κατά τις διημερεύσεις και διανυκτερεύσεις (νέο σύστημα που χρησιμοποιείται στο εξωτερικό σε Τράπεζες, καταστήματα, ταχυδρομεία, φαρμακεία κ.λ.π. άρθρο 4, παρ.4 ν. 1963/91).

δ. - Να τηρεί τις νόμιμες αποστάσεις από τα πλησιέστερα λειτουργούντα φαρμακεία (μεμονωμένα ή συστεγασμένα). Συγκεκριμένα, τα ιδιόχρηστα φαρμακεία πρέπει να απέχουν μεταξύ τους και από τα ήδη λειτουργούντα τουλάχιστον εκατό (100) μέτρα, όπου η απόσταση μετράται είτε από άκρο σε άκρο των φαρμακείων είτε από πρόσοψη σε πρόσοψη αυτών. Τα φαρμακεία που λειτουργούν συνεχώς στον ίδιο Δήμο ή Κοινότητα, με τον ίδιο φαρμακοποιό, μεταφερόμενα σε άλλη θέση, πρέπει να απέχουν, κατά το χρόνο της μεταφοράς τους, από τα λειτουργούντα φαρμακεία.

- τουλάχιστον σαράντα (40) μέτρα, εφ' όσον συμπλήρωσαν πέντε (5) χρόνια λειτουργίας.
- τουλάχιστον είκοσι (20) μέτρα, εφ' όσον συμπλήρωσαν δέκα (10) χρόνια λειτουργίας.

Οι παραπάνω αποστάσεις μετρώνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο. Με την επιφύλαξη της διατάξεως της επόμενης παραγράφου, απαγορεύεται η ίδρυση και μεταφορά φαρμακείων σε απόσταση :

- εκατόν είκοσι (120) μέτρων τουλάχιστον από δύο συστεγαζόμενα φαρμακεία.
- εκατόν εξήντα (160) μέτρων τουλάχιστον από τρία συστεγαζόμενα φαρμακεία.
- Διακοσίων (200) μέτρων τουλάχιστον από τέσσερα ή περισσότερα συστεγαζόμενα φαρμακεία.
- Διακοσίων πενήντα (250) μέτρων τουλάχιστον από πέντε ή περισσότερα συστεγαζόμενα φαρμακεία.

ε. Προκειμένου ο νέος φαρμακοποιός να διασφαλίσει την θέση που επέλεξε για να λειτουργήσει το φαρμακείο, το οποίο απέχει από τις νόμιμες αποστάσεις, είτε από μεμονωμένο φαρμακείο, είτε από συστεγασμένα, πλην όμως κινδυνεύει να αποκλεισθεί, μέχρι να ετοιμάσει το φαρμακείο του και ζητήσει την επιθεώρηση αυτού, το μεμονωμένο φαρμακείο θα συστεγασθεί με άλλο ή με άλλα φαρμακεία ή τα συστεγασμένα αυξήσουν τον αριθμό αυτών (π.χ. από 2 συστεγασμένα φαρμακεία να γίνουν 3 ή 4 κ.ο.κ.), οπότε οι αποστάσεις αυξάνονται, όπως ο νόμος ορίζει, μπορεί να προβεί σε σχετική δήλωση στο αρμόδιο Τμήμα ή Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας (φυσικά συνοδευόμενη από αντίγραφο του μισθωτηρίου συμβολαίου), όποτε η θέση αυτή δεσμεύεται για 60 ημέρες εντός των οποίων ο ίδιος υποχρεώνεται να συγκροτήσει το φαρμακείο του και να υποβάλει την σχετική αίτηση επιθεωρήσεως. Στο διάστημα αυτό των 60 ημερών, τα πλησιέστερα μεμονωμένα φαρμακεία δεν μπορούν να συστεγασθούν ή τα συστεγασμένα φαρμακεία να αυξήσουν τον αριθμό τους. Κατά τη γνώμη μας, σύμφωνα με την δέσμευση αυτή, δεν μπορούν να ιδρυθούν ή να μεταφερθούν άλλα φαρμακεία, χωρίς την τήρηση των νόμιμων αποστάσεων. Αν περάσουν 60 ημέρες της προθεσμίας, η αύξηση του αριθμού των συστεγασμένων φαρμακείων ή μεταφορά φαρμακείων είναι ελεύθερη.

Για τον αριθμό των χορηγούμενων για κάθε Δήμο ή Κοινότητα της Χώρας, αδειών ιδρύσεως φαρμακείων από 1-1-1997, τίθενται τα εξής πληθυσμιακά όρια:

- Για Δήμους ή Κοινότητες με πληθυσμό μέχρι 3.000 κατοίκους, εφ' όσον δεν λειτουργεί φαρμακείο, επιτρέπεται η χορήγηση μίας μόνο άδειας ιδρύσεως φαρμακείου.
- Για Δήμους ή Κοινότητες με πληθυσμό 3.001 μέχρι 10.000 κατοίκους απαιτείται αναλογία 3.000 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.

- Για Δήμους με πληθυσμό από 10.001 μέχρι 100.000 κατοίκους απαιτείται αναλογία 2.500 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.
- Για Δήμους με πληθυσμό άνω των 100.001 κατοίκων απαιτείται αναλογία 2.000 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.

Τα πληθυσμιακά όρια της προηγούμενης παραγράφου δεν ισχύουν για τους φαρμακοποιούς, που κατέχουν ή πρόκειται να αποκτήσουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος στην Ελλάδα μέχρι 31-12-1996. Ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση τα αποτελέσματα της τελευταίας επίσημης απογραφής του Κράτους.

στ. Να διαθέτει σκελετά και ερμάρια εμφανίσμα. Ειδικά τα φαρμακεία που πωλούν κτηνιατρικά φάρμακα, πρέπει να διαθέτουν ιδιαίτερη προθήκη επί της οποίας να αναγράφεται καθαρά και με κεφαλαία γράμματα, η φράση « ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ», (άρθρο 1, παρ. 2, Π.Δ. 312/92). Είναι αυτονόητο, ότι σε πολυώροφο φαρμακείο, θα είναι δυνατόν να διατίθεται για τα κτηνιατρικά φάρμακα, ολόκληρος όροφος ή μέρος αυτού, χωρισμένο από τα υπόλοιπα τμήματα.

ζ. Να διαθέτει τα εξής όργανα και σκεύη:

- Τουλάχιστον 3 ζυγούς, μετά των αναγκαίων σταθμών κατά το δεκαδικό σύστημα (ένα ευπαθή για ζύγιση μικρών ποσοτήτων, με ευπάθεια 0,005 γρ. 5 χιλιοστών του γραμμαρίου- ένα για ζύγιση μεγαλύτερων ποσοτήτων, μέχρι 20 γραμμάρια - ένα ζυγό για τη ζύγιση ουσιών, υγρών και στερεών και σε ποσότητες άνω του κιλού).
- Ιγδία πορσελάνης, λαβίδες σπαθίδες, κάψες, χωνιά, ογκομετρικούς σωλήνες, δοκιμαστικούς σωλήνες, ηθμούς και γενικά κάθε σκεύος, ώστε να μπορεί να εκπληρώνει απρόσκοπτα τον προορισμό του.
- Ηλεκτρικό ψυγείο.
- Χρηματοκιβώτιο, σε μόνιμη βάση και ικανού βάρους ή εντοιχισμένο σιδηροκιβώτιο, που θα είναι ασφαλισμένο και στις δύο περιπτώσεις, με κλειδιά ασφαλείας ή συνδυασμό γραμμάτων ή αριθμών, για τη φύλαξη των ναρκωτικών, για την οποία αποκλειστικά υπεύθυνος είναι ο αδειούχος φαρμακοποιός (παρ. 2, άρθρου 4, Π.Δ. 312/92).

η. Να διαθέτει:

- Τα καθοριζόμενα από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων, φάρμακα, χημικές ουσίες και δρόγες της Ελληνικής Φαρμακοποιίας.
- Επαρκείς ποσότητες ιδιοσκευασμάτων και σκευασμάτων αντιβιοτικών, ορμονούχων, αιμοστατικών, καρδιοτονωτικών, αναλγητικών, θεραπευτικών ορρών και διάφορα άλλα κυκλοφορούντων φαρμάκων, για την κάλυψη των αναγκών του κοινού, σε συσχέτισμό με την πληθυσμιακή πυκνότητα της περιοχής, τη συχνότητα διημερεύσεων και διανυκτερεύσεων του φαρμακείου και γενικά την κίνηση εκτελέσεως συνταγών.
- Καθαρό οξυγόνο, σε μεταλλικές φιάλες, έτοιμο για χρήση, μαζί με τα απαραίτητα εξαρτήματα, για τη χρησιμοποίησή του από τον ασθενή.
- Από το Κρατικό Μονοπώλιο Ναρκωτικών, που κυκλοφορούν νόμιμα τα ναρκωτικά στις ποσότητες που ορίζονται κάθε φορά, με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Διάφορα προϊόντα υγειονομικής χρήσεως, όπως σύριγγες, θερμόμετρα, κλύσματα, θερμοφόρες, παγοκύστες, καθετήρες, συσκευές μεταγίσεως, βελόνες ενέσεων κ.λ.π. (παρ. 1, άρθρο 4, Π.Δ. 312).

Σημειώνεται ότι τα παραπάνω είδη θα πρέπει να υπάρχουν στο φαρμακείο καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του.

θ. Να διαθέτει υποχρεωτικά τα εξής βιβλία:

- Την ισχύουσα Ελληνική Φαρμακοποιία. Έχει εκδοθεί η κύρια φαρμακοποιία και 3 συμπληρώματα.
- Την διατίμηση φαρμάκων (εκδίδονται από ιδιωτικούς Οργανισμούς, με βάση τα δελτία τιμών του Υπουργείου Εμπορίου).
- Το βιβλίο αντιγραφής συνταγών (Συνταγολόγιο), στο οποίο αντιγράφονται αυθημερόν οι ειδικές συνταγές ναρκωτικών (δίγραμμες συνταγές), ως επίσης κατά την κρίση του φαρμακοποιού, συνταγές ιδιαίτερης σοβαρότητας, που διευθύνει το φαρμακείο. Ακόμη προβλέπεται, ότι σε περίπτωση τήρησης μηχανογραφικού συστήματος στο φαρμακείο, οι προαναφερόμενες συνταγές μπορούν να καταχωρούνται σε μηχανογραφικό έντυπο θεωρημένο από το αρμόδιο Τμήμα ή Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας.
- Το βιβλίο ασκούμενων φοιτητών και πτυχιούχων της Φαρμακευτικής.
- Το βιβλίο μαθητών φαρμακείου, στο οποίο αναγράφεται η κίνηση των μαθητών στο φαρμακείο, δηλαδή η ημερομηνία εγγραφής, απουσίες, η ημερομηνία αποχώρησης, η επίδοση των μαθητών και η επιμέλειά τους, κατά την κρίση του φαρμακοποιού που έχει την υπεύθυνη διεύθυνση του φαρμακείου.
- Το βιβλίο Εργαστηρίου, για την αναγραφή των παρασκευαζόμενων κάθε φορά, σκευασμάτων και αποθετών φαρμάκων, σύμφωνα με την ισχύουσα Ελληνική Φαρμακοποιία, εφόσον αναγράφονται σε αυτή, ή γενικότερα με τις υποδείξεις της επιστήμης, αν δεν αναγράφονται αυτά στην Ελληνική Φαρμακοποιία.
- Τα βιβλιάρια ναρκωτικών, για την αναγραφή της κινήσεως αυτών.
- Τα βασικά επιστημονικά βιβλία (Επιστημονική Βιβλιοθήκη) τα οποία ορίζονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου (παρ. 1, άρθρου 3 Π.Δ/τος 312/92).

Από τα παραπάνω βιβλία πρέπει να είναι θεωρημένα, πριν από την χρησιμοποίησή τους, από το Τμήμα ή τη Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας, τα βιβλία αντιγραφής συνταγών, ασκούμενων φοιτητών και πτυχιούχων της Φαρμακευτικής, των μαθητών φαρμακείου, Εργαστηρίου και ναρκωτικών (παρ.2, άρθρου 3 Π.Δ/τος 312/92).

ι. Είδη πωλούμενα από τα φαρμακεία.

Το φαρμακείο παρά το γεγονός, εκτός της επιστημονικής του ιδιότητας ότι είναι και ένα εμπορικό κατάστημα, ωστόσο δεν μπορεί να διαθέτει στο κοινό παρά ορισμένα είδη, που αναφέρονται ρητώς στο νόμο και τα οποία διατίθενται με ορισμένες προϋποθέσεις και όρους, με την απειλή σοβαρών κυρώσεων. Στα φαρμακεία γενικά επιτρέπεται η κατοχή και πώληση των παρακάτω ειδών:

Φαρμάκων, δηλαδή:

- Χημικών ουσιών που αναγράφονται στην Ελληνική Φαρμακοποιία. Ιδιοσκευασμάτων, τα οποία όμως πρέπει να είναι εγκεκριμένα από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ) και να φέρουν ορισμένα στοιχεία, όπως ονομασία, σύνθεση, τιμές κ.λ.π. (άρθρο 3, ν.1316/83). (31)

---

(31) Εμμ.Εμμανουήλ. «Φαρμακοποιία και Φαρμακοτεχνία», Αθήναι 1931.

Επίσης τα φαρμακεία, όπως αναφέρθηκε, μπορούν να διαθέτουν τα εγκεκριμένα στην Ελλάδα Κτηνιατρικά ιδιοσκευάσματα, βιολογικά προϊόντα και ενισχυτικά κτηνοτροφών (άρθρο 1, Ν.Δ. 3886/58) και φύλαξη σε ιδιαίτερη προθήκη. Αντιθέτως απαγορεύεται αυστηρώς στα φαρμακεία, η εναποθήκευση και πώληση ιατρικών δειγμάτων ιδιοσκευασμάτων, που προορίζονται για την ενημέρωση των ιατρών, των παραβατών που τιμωρούνται με αυστηρές διοικητικές και ποινικές κυρώσεις. Ακόμη απαγορεύεται η ύπαρξη στα φαρμακεία, ιδιοσκευασμάτων χωρίς ταινία γνησιότητας ή κατοχή ταινιών γνησιότητας (παρ. 11, υπ' αριθ. Α6α/1826/28-2-1989 Υπ.Απ.:ΦΕΚ Β' 178/89). Τα φάρμακα χορηγούνται στο κοινό (ασφαλισμένους-ασθενείς κ.λ.π.) με ιατρική συνταγή (άρθρο 13, παρ. 4 Ν.Δ. 96/73) και αποκλειστικά και μόνο δια χειρός φαρμακοποιού (παρ. 1, άρθρου 4 ν. 1963/91) και σε τιμές που καθορίζονται από την αρμόδια Επιτροπή του Υπουργείου Εμπορίου (άρθρο 9, παρ. 5 Ν.Δ. 1965/91) του φαρμακοποιού δεν μπορεί να πωλήσει αυτά σε τιμή μικρότερη της διατιμήσεως (άρθρο 1, ν. 1132/81). Γενικά η παράβαση των (διατάξεως περί διαθήσεως) μη εγκεκριμένων ιδιοσκευασμάτων ή ανακληθέντων ή ληξιπρόθεσμων, είτε γενικά των διατάξεων περί λιανικής πώλησεως των φαρμάκων (άρθρο 13, παρ. 1, Ν.Δ. 96/73) τιμωρείται με τις αυστηρές διοικητικές και ποινικές κυρώσεις του άρθρου 19, του Ν.Δ. 96/73, όπου τροποποιήθηκε μεταγενέστερα.

- Δηλητηρίων, των οποίων η φύλαξη και η πώληση ρυθμίζεται με πολύ αυστηρές διατάξεις.
- Ναρκωτικών, όπου η παραγωγή, η εισαγωγή και η εμπορία αυτών ρυθμίζονται από τις αυστηρές διατάξεις του ν. 5539/1932 και του ν.1729/87 « Καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, προστασία των νέων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 144/87), που στηρίζονται σε διάφορες διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει η Χώρα μας. Τα ναρκωτικά χορηγούνται με ειδικές συνταγές και συγκεκριμένα: Τα ιδιοσκευάσματα ή σκευάσματα που περιέχουν ουσίες, του άρθρου 4, του ν.1729/87 (μορφίνη - Κοκαΐνη - Όπιο κ.λ.π.), χορηγούνται με ειδική συνταγή ναρκωτικών, που είναι διπλότυπη, θεωρημένη από το Τμήμα ή την Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας και φέρει στο δεξιό άνω μέρος διπλή κόκκινη γραμμή και δύναται να περιλαμβάνει ποσότητα για θεραπεία μιας ημέρας, η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει τη μέγιστη ημερήσια δόση, που αναγράφεται στην Ελληνική Φαρμακοποιία ή καθορίζεται από την Επιτροπή Ναρκωτικών. Οι συνταγές αυτές πρέπει να αναγράφουν ευανάγνωστα το ονοματεπώνυμο, διεύθυνση και αριθμό μητρώου ασφαλιστικού φορέα ή αριθμό ταυτότητας του ασθενούς, αιτιολογία, χρονολογία έκδοσης, υπογραφή και σφραγίδα του ιατρού. Η συνταγή φυλάσσεται στο φαρμακείο για τρία χρόνια (Απ' Α6β/6543/15-7-1988 παρ. 1). Τα ιδιοσκευάσματα ή σκευάσματα που περιέχουν ουσίες του άρθρου 4 του ν. 1729/87 (Οξυκωδόνη-Φολκοδίνη κ.λ.π.), χορηγούνται με ειδική διπλότυπη συνταγή ναρκωτικών (φέρει τα ίδια στοιχεία, όπως αναφέρεται η συνταγή στην προηγούμενη κατηγορία), σε ποσότητα για θεραπεία μιας ημέρας και η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει την μέγιστη ημερήσια δόση, που αναγράφεται στην Ελληνική Φαρμακοποιία ή καθορίζεται από την Επιτροπή Ναρκωτικών. Η συνταγή φυλάσσεται για τρία χρόνια (Απ.Α6β/6543/15-7-1988). Τα ιδιοσκευάσματα ή σκευάσματα που περιέχουν ουσίες, του άρθρου 4 του νόμου 1729/87 (Αμβαρβιτάλη-Βαρβιτάλη-Πεντοβαρβιτάλη κ.λ.π.), χορηγούνται με απλή διπλότυπη συνταγή ναρκωτικών, που φέρει στο άνω δεξιό μέρος μία κόκκινη γραμμή, σε ποσότητα που καλύπτει, κατά περίπτωση, τις θεραπευτικές ανάγκες, που προσδιορίζονται με ευθύνη του ιατρού (άρθρο 12, παρ. 3, ν. 2161/93). Η συνταγή αυτή φυλάσσεται για τρία χρόνια (Απ.Α6β/6543/15-7-1988).

κ. Διάφορα γενικά είδη, του άρθρου 2, παρ. 2 του ν. 1316/83, όπου αντικαταστήθηκε με το άρθρο 1, του ν. 1965/1991, όπως είναι διάφορες φαρμακευτικές ουσίες, φαρμακευτικά προϊόντα, ανοσολογικά φαρμακευτικά προϊόντα, φαρμακευτικά προϊόντα προερχόμενα από αίμα ή πλάσμα ανθρώπων, διάφορα βιολογικά προϊόντα, άλλα συμβατικά βιολογικά προϊόντα-φαρμακευτικά προϊόντα παραγόμενα με βιοτεχνολογικές μεθόδους, προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, ραδιενεργά σκευάσματα ή ιδιοσκευάσματα, για θεραπευτική ή διαγνωστική χρήση, δρόγες και μείγματα δρογών για θεραπευτική ή διαγνωστική χρήση, ιατρικά βοηθήματα, καλλυντικά προϊόντα ειδικής διατροφής, υγρά διαλύματα, φαρμακούχες ζωοτροφές, προσθετικά ζωοτροφών, απολυμαντικά, αντισηπτικά και αποσμητικά χώρου, παρασιτοκτόνα φάρμακα, όπως ορίζονται από τις κείμενες διατάξεις, εκτός εκείνων που με απόφαση του ΕΟΦ εξαιρούνται από την δικαιοδοσία των φαρμακείων (άρθρο 1, παρ. 1, Π.Δ/τος 312/92). (32)

Διευκρινίζεται ότι από τα γενικά είδη που αναφέρονται στις παραπάνω περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 1316/83, αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1965/1991:

α. Οι δρόγες και τα μίγματα δρογών, η παραγωγή, εισαγωγή και γενικά η κυκλοφορία τους ρυθμίζεται με την υπ' αριθ. Υ6α/14290/93/21-3-1994 Υπ.Απ. (ΦΕΚ Β.217/94) και η διάθεση τους επιτρέπεται αποκλειστικά από τα φαρμακεία (παρ. 9, άρθρου 3, Υ.Α.), ενώ η διαφήμισή τους είναι επιτρεπτή για τις περιπτώσεις που χορηγούνται χωρίς ιατρική συνταγή (άρθρο 9, Υ.Α.).

β. Στα ιατρικά βοηθήματα περιλαμβάνονται ιδίως:

- Κρίσιμα ιατρικά βοηθήματα, εκείνα δηλαδή που προορίζονται να εμφυτευτούν με χειρουργική επέμβαση στο σώμα για να υποστηρίξουν ή να διατηρήσουν τη ζωή.
- Αποστειρωμένα και μη υλικά μιας ή πολλαπλής χρήσης, όπως σύριγγες, βελόνες, συσκευές έγχυσης, μετάγγισης, καθετήρες, ενδομήτρια αντισυλληπτικά φίλτρα αμοκάθαρσης κ.λ.π., εκ των οποίων τα αποστειρωμένα διατίθενται αποκλειστικά από τα φαρμακεία (ΥΑ/Α6/4752/12-6-1989: ΦΕΚ Β' 499/14-6-1989).
- Επιδεσμικό υλικό, ταμπόν, βαμβάκι κ.λ.π., χωρίς φαρμακευτικές ουσίες. Σημειώνεται ότι τα αποστειρωμένα επιδεσμικά υλικά διατίθενται αποκλειστικά από τα φαρμακεία (ΥΑ Α6/4752/12-6-1989: ΦΕΚ Β' 499/14-6-1989).
- Υγρά φακών επαφής, των οποίων η λιανική πώληση επιτρέπεται μόνο από τα φαρμακεία και τα καταστήματα Οπτικών ειδών (άρθρο 2, παρ. 1 ΥΑ Α2δ/5294/12-11-1985: ΦΕΚ Β' 323/86).
- καθαριστικά τεχνητών οδοντοστοιχιών και τα συναφή προϊόντα.
- Απολυμαντικά και αντισηπτικά ιατρικών και οδοντιατρικών εργαλείων, καθώς και άλλων ιατρικών βοηθημάτων.
- Οδοντιατρικά υλικά, όπως π.χ. μέταλλα και κράματα, πορσελάνη, ενδοδοντικά υλικά, οδοντιατρικά εμφρακτικά υλικά κ.λ.π.
- Βιολογικά αντιδραστήρια (in vitro), καθώς και αντιδραστήρια μαζικής και τυποποιημένης παραγωγής για διαγνωστική και γενικά ιατρική χρήση. (33)

- (32) Κώδικας Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας (ΦΕΚ Α145/93).

- (33) «Περί πωλήσεως δηλητηρίων», (ΦΕΚ Α' 183/1920).

- Εργαλεία ιατρικά, αποστειρωμένα ή μη, που μπορεί να είναι απλά ή σύνθετα, ενεργά ή μη ενεργά, εσωτερικής ή εξωτερικής χρήσης, προοριζόμενα για όλους τους κλάδους της ιατρικής
- Χειρουργικά ράμματα (απορροφούμενα και μη), χειρουργικές επιδέσεις (άμεσες επιδέσεις τραυμάτων, συγκολλητικές ταινίες, προστατευτικά επιθεμάτων κ.λ.π.) και είδη υγιεινής (προφυλακτικά, κολπικά και τραχηλικά διαφράγματα, συσκευές SEX κ.λ.π.).
- Συσκευές, όργανα ή μηχανήματα ιατρικά, προοριζόμενα για διαγνωστική θεραπευτική χρήση.

γ. - Καλλυντικά προϊόντα.

Καλλυντικό, κατά την έννοια του παρόντος νόμου είναι οποιαδήποτε ουσία ή παρασκεύασμα που προορίζεται να έρθει σε επαφή με τα επιφανειακά μέρη του σώματος, επιδερμίδα, τριχωτό μέρος, νύχια, χείλη και εξωτερικά γεννητικά όργανα ή με τα δόντια και το βλεννογόνο της στοματικής κοιλότητας με αποκλειστικό ή κύριο σκοπό τον καθαρισμό, αρωματισμό και την προστασία για τη διατήρηση αυτών σε καλή κατάσταση, τη μεταβολή της εμφάνισής της ή τη διόρθωση των σωματικών οσμών. (άρθρο 3, παρ. 1, Ν.Δ. 96/73).

Για τα καλλυντικά προϊόντα που ενισχύονται με Φαρμακευτικές ουσίες, που κυκλοφορούν τυποποιημένα, εκτός των καλλωπιστικών έχουν και θεραπευτικές ενδείξεις και απαιτείται έγκριση από τον ΕΟΦ, όπου διατίθενται μόνο από τα φαρμακεία (άρθρο 3, παρ. 3 Ν.Δ. 96/73-άρθρο 3, παρ. 1 Υ.Α. Α6/10395/15-12-1985 ΦΕΚ Β' 798/85).

- Διαιτητικών προϊόντων (άρθρο 1, παρ. 1 Π.Δ/τος 312/92). Ειδικότερα τα τρόφιμα για ειδική διατροφή (Π.Δ. 514/83 και Υ.Α. Α2 5350/1986 ΦΕΚ Β' 870/12-12-1986 και οδηγία 89/398/ΕΟΚ), πωλούνται αποκλειστικά από τα φαρμακεία.
- Γαλάτων και τροφών βρεφικής ηλικίας (άρθρο 1, παρ. 1, περ. β, Π.Δ/τος 312/92) από τα οποία αυτά που είναι της πρώτης βρεφικής ηλικίας, διατίθενται αποκλειστικά από τα φαρμακεία (άρθρο 10, Υ.Α. Α2/Οικ. 361/29-1-1988 ΦΕΚ Β' 100/88)
- Ειδών Υγιεινής βρεφών, εγκύων και λεχωϊδων (άρθρο 1, παρ. 1, περ. β Π.Δ/τος 312/92).
- Ειδών καλλωπισμού (άρθρο 1, παρ. 1, περ. β Π.Δ/τος 312/92).
- Κτηνιατρικών Φαρμάκων (άρθρο 1, παρ. 2, Π.Δ/τος 312/92), που φυλάσσονται σε ιδιαίτερη προθήκη.
- Ορθοπεδικών Ειδών και μηχανημάτων (άρθρο 13, ν. 4041/60). Στα ορθοπεδικά είδη περιλαμβάνονται και τα ορθοπεδικά ξυλούποδήματα (έγγραφο Α6δ/14699/31-12-1981, Υπουργείο Κοιν. Υπηρεσιών).
- Οπτικών, αλλά μόνο στα φαρμακεία, που κατά την δημοσίευση του ν. 971/1979 «περί ασκήσεως του επαγγέλματος του οπτικού και καταστημάτων οπτικών ειδών», (ΦΕΚ Α' 223/79) λειτουργούσαν οπτικό τμήμα.
- Διαφόρων παραφαρμακευτικών ειδών και προϊόντων: π.χ. θερμόμετρα, κλύσματα, παγοκύστες, ακουστικά βαρηκοΐας κ.λ.π.

Η πώληση στα φαρμακεία, εκτός των προαναφερόμενων ειδών, αντικειμένων ξένων προς την ιατρική και τη φαρμακευτική, απαγορεύεται για τους παραβάτες, τιμωρώντας τους με τις ποινές του άρθρου 44 του ν. 5607/32 και του άρθρου 19 Ν.Δ. 96/73. (34)

(34) Παπαγεωργίου Ι. «Το Δίκαιον περί Φαρμακείων», Αθήναι 1967, σελ. 94-98 και 99-114.

4.3 Εκμίσθωση Φαρμακείων

Μεταξύ των περιορισμών του νομοθέτου ως προς την λειτουργία των φαρμακείων περιλαμβάνεται και αυτός της απαγορεύσεως της εκμίσθωσης, δηλαδή ενουκίαση της άδειας ιδρύσεων αυτών (προσωποπαγής άδεια) σε άλλα πρόσωπα (άρθρο 16, ν.5607/32, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 του Ν.Δ. 171/46), έστω και αν τα πρόσωπα αυτά έχουν την ιδιότητα του φαρμακοποιού. Φυσικά είναι αυτονόητο, ότι αποτελεί ιδιαίτερη επιβαρυντική περίπτωση η εκμίσθωση της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου σε άτομα που δεν έχουν καμία φαρμακευτική μόρφωση, ιδιαίτερα όταν αυτή συνδυάζεται με παντελή ή έστω και περιοδική έλλειψη επίβλεψης από μέρους του εκμισθωτού φαρμακοποιού και αυτό γιατί αφ' ενός μεν υφίσταται άμεσος κίνδυνος για την υγεία και τη ζωή των πολιτών και αφ' ετέρου γιατί οι μισθωτές στερούμενοι, επί πλέον, φαρμακευτικής δεοντολογικής συνειδήσεως, εύκολα μετατρέπονται σε αδίστακτα κερδοσκοπικά όργανα εκμετάλλευσης των πασχόντων.

Η εκμίσθωση πρέπει να αποδεικνύεται με συγκεκριμένα και σοβαρά στοιχεία και όχι να στηρίζεται σε υποψίες ή σε υποθετικά στοιχεία της Διοικήσεως. Η πλέον συνηθισμένη περίπτωση κατά το παρελθόν ήταν η εμφανιζόμενη ως πρόληψη συντάταιρου, γι' αυτό και η Διοίκηση όλο και ιδιαίτερα εξετάζει τους όρους του εταιρικού συμβολαίου. Ειδικότερα όμως στο νόμο δεν αναφέρεται τίποτα το συγκεκριμένο, περί των στοιχείων, η διαπίστωση η οποία θεμελιώνει την εκμίσθωση, ούτε με ποιο τρόπο αποδεικνύονται αυτά, αλλά οδηγός σε αυτή την περίπτωση είναι η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία έκρινε ότι εκμίσθωση υφίσταται, όταν στο εταιρικό ορίζεται ότι:

- Ο προσλαμβανόμενος συντάταιρος, θα είναι διαχειριστής της εταιρείας και όχι ο αδειούχος φαρμακοποιός, ο οποίος και θα εκπροσωπεί, αυτός και μόνο την εταιρεία (ΣΕ 292/1938).
- Θα προμηθεύει τα φάρμακα και τα υπόλοιπα Φαρμακευτικά είδη, με δική του πρωτοβουλία και θα εκτιμά γενικά τις ανάγκες σε υλικό του φαρμακείου, με αποκλειστική του κρίση και εκτίμηση (ΣΕ 292/1938).
- Θα είναι ο μοναδικός ταμίας του συνεταιρισμού (ΣΕ 292/38, 1407/57).
- Θα εκπροσωπεί την εταιρεία στους τρίτους και ενώπιον όλων των δικαστηρίων και όλων των Αρχών (ΣΕ 1407/57).
- Ο αδειούχος φαρμακοποιός θα λαμβάνει ποσοστό κέρδους ή σταθερό μηνιαίο εισόδημα, ασχέτως αν η εταιρεία θα έχει κέρδη ή ζημιές (ΣΕ 292/58).
- Οι ζημιές θα βαρύνουν μόνο τον προσλαμβανόμενο συντάταιρο (ΣΕ 292/38).
- Το ποσοστό κέρδους θα είναι δυσανάλογο, μικρό σε σχέση με αυτό του συντάταιρου (ΣΕ 1407/57).
- Κατά τη λύση της εταιρείας ο αδειούχος φαρμακοποιός θα αναλαμβάνει ελεύθερη τη χρήση της άδειας ιδρύσεως και λειτουργίας του φαρμακείου και ότι ο καθένας σε περίπτωση διαλύσεως της εταιρείας ορίζεται ο συντάταιρος αυτού. (ΣΕ 1407/57). (35)

* (35) Ανακοίνωση της Επιτροπής που αφορούν τη συμφωνία των μέτρων που έλαβαν τα Κράτη- μέλη σε θέματα ελέγχου των τιμών και επιστροφής των φαρμακευτικών δαπανών με το άρθρο 30 της συνθήκης Ε.Ο.Κ.

- Η ανάληψη υποχρεώσεων για λογαριασμό της εταιρείας θα ενεργείται μόνο από τον συντάκτη, ο οποίος και μόνο θα συνάπτει συμβάσεις δανείων από τις Τράπεζες, θα υπογράφει γραμμάτια και θα αποδέχεται συναλλαγματικές, θα εκδίδει επιταγές και εγγυητικές επιστολές και θα συνάπτει δάνεια (ΣΕ 1407/57).
- Τα προαναφερόμενα στοιχεία, βέβαια μεμονωμένως διαπιστωμένα, δεν είναι δυνατόν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα, ότι υφίσταται εκμίσθωση της άδειας ιδρύσεως του φαρμακείου, αλλά πρέπει να συνδυάζονται με άλλες ακόμη διαπιστώσεις και τη συμπεριφορά γενικά του φαρμακοποιού, π.χ. συστηματική απουσία κ.λ.π.

Σήμερα, μετά την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 6, του ν. 328/76, τροποποιήθηκε με το άρθρο 14, του ν. 1821/88, λόγω της αυστηρότητας αυτών και των σοβαρών συνεπειών, εκμισθώνοντας την άδεια ιδρύσεως του φαρμακείου τους, συντάσσουν αφ' ενός μεν ένα καθ' όλα νομότυπο εταιρικό, που υποβάλλουν στις Δημόσιες Αρχές και αφ' ετέρου ένα ιδιωτικό συμφωνητικό στο οποίο αναγράφουν τις πραγματικές σχέσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτού του είδους συναλλαγές, υποκρύπτουν σοβαρούς κινδύνους για τον εκμισθώνοντα την άδεια του φαρμακείου του, ο οποίος εκτός των διοικητικών και πειθαρχικών κυρώσεων, κινδυνεύει να ευρεθεί με χρέη μεγάλων ποσών και να σύρεται στα δικαστήρια από τους πιστωτές, ανεξαρτήτως βέβαια τυχόν ποινικών, αστικών και φορολογικών συνεπειών.

Οι ποινές για την εκμίσθωση της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, ορίζονται στην παρ. 2, του άρθρου 15, του Ν.Δ. 171/46 και είναι αυστηρότατες.

Συγκεκριμένα οι παραβάτες φαρμακοποιοί τιμωρούνται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου, με ποινή προστίμου 2 μέχρι 6 Ευρώ (άρθρο 15, παρ. 2 Ν.Δ. 171/46, άρθρο 15, παρ. 1, Α.Ν. 200/1967) και σε περίπτωση υποτροπής ή αν η εκμίσθωση συνεχίζεται μετά το δίμηνο από την επιβολή του προστίμου, με απόφαση του ίδιου Νομάρχου, μετά από γνωμάτευση του ΕΟΦ, με ανάκληση της άδειας ιδρύσεως του φαρμακείου τους, καθώς και της επιβολής κυρώσεων, για άλλες συντρέχουσες παραβάσεις, π.χ. για αυθαίρετη απουσία (άρθρο 10, ν. 5607/32), της καταρτίσεως του φαρμακείου, περί προσωπικού φαρμακείων κ.λ.π.

4.4 Συμβάσεις για τη χορήγηση φαρμάκων από τα φαρμακεία

Η χορήγηση φαρμάκων από τα φαρμακεία ενεργείται είτε απ' ευθείας με βάση συνταγές ιδιωτών ιατρών και των διάφορων νοσηλευτικών ιδρυμάτων, είτε κατά ποσοστό 95% με ιατρικές συνταγές του Δημοσίου και των διάφορων Ασφαλιστικών Οργανισμών.

Για τον παραπάνω σκοπό το Δημόσιο και οι μεγάλοι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί, ΙΚΑ και ΟΓΑ, με ειδικές εξουσιοδοτικές διατάξεις νόμων, έχουν το δικαίωμα να συνάπτουν, είτε συλλογικές συμβάσεις χορηγήσεως φαρμάκων, μετά των τοπικών Φαρμακευτικών Συλλόγων, που υποχρεώνουν όλα τα μέλη τους, είτε ατομικές συμβάσεις με τους φαρμακοποιούς.

Τα υπόλοιπα, πάσης φύσεως, νομικά πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, στα οποία περιλαμβάνονται και τα διάφορα Ασφαλιστικά Ταμεία και Οργανισμοί (ΤΕΒΕ-Οίκος Ναύτου-Τραπεζών κ.λ.π.), Σωματεία αναγνωρισμένα ή μη. Εταιρίες, Επιχειρήσεις κ.λ.π. για τη χορήγηση φαρμάκων στους ασφαλισμένους τους, συνάπτουν υποχρεωτικά συλλογική σύμβαση μετά από το τοπικό Φαρμακευτικό Σύλλογο, τους όρους της οποίας ελεύθερα καθορίζουν τα συμβαλλόμενα μέρη (Υπόψη και το από 15-10/11-11-1948 Β.Δ/γμα « Περὶ τρόπου συνάψεως συλλογικών συμβάσεων μεταξύ Φαρμακευτικών Συλλόγων και Οργανισμών παρέχοντας Φαρμακευτική Περίθαλψη», ΦΕΚ Α' 294/48).

Η παράβαση των συμβατικών όρων εκ μέρους των φαρμακοποιών συνεπάγεται την επιβολή από μέρους του Δημοσίου και των Ασφαλιστικών Οργανισμών (υπόψη ότι στις

περιπτώσεις του Δημοσίου, ΙΚΑ και ΟΓΑ, αυτές καθορίζονται μονομερώς εκ μέρους τους), οι οποίες περιλαμβάνουν την απλή σύσταση, πρόστιμο, προσωρινή διακοπή της συμβάσεως-οριστική καταγγελία της συμβάσεως.

Σημειώνεται ότι με τις διατάξεις της παρ.β'περ.3 του άρθρου 24 του ν.1579/85 προβλέπεται ότι για την εκτέλεση από τα φαρμακεία συνταγών των ασφαλισμένων κάθε Ασφαλιστικού Οργανισμού (φορέας), που λειτουργεί με μορφή Ν.Π.Δ.Δ. ή υπηρεσίας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, συνάπτεται συλλογική σύμβαση, μετά από το Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο, της οποίας οι όροι δεσμεύουν αυτοδικαίως όλους τους φαρμακοποιούς που διατηρούν φαρμακείο. Ταυτόχρονα προβλέπονται και άλλες ρυθμίσεις που η ανυπαρξία τους σήμερα έχει ως αποτέλεσμα την τάλαιπωρία Φαρμακοποιών, Ασφαλιστικών Οργανισμών και δικαιούχων Φαρμακευτικής Περιθάλψης, παρότι όμως μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί το προβλεπόμενο Π.Δ/γμα, που θα ρυθμίζει λεπτομερειακά θέματα των όρων της συμβάσεως, ίσως γιατί κατ' αυτό τον τρόπο τίθεται φραγμός στις αυθαίρετες ενέργειες των Ασφαλιστικών Οργανισμών.

4.5 Τιμές Φαρμάκων

Με την παρ. 1, του άρθρου 17, του Ν.Δ. 96/73, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 32, του ν. 1316/83, οι ανώτερες τιμές, νοσοκομειακής, λιανικής και άλλης ειδικής πωλήσεως των φαρμάκων, ελέγχονται αγορανομικά και καθορίζονται με δελτία τιμών, που εκδίδει ο Υπουργός Εμπορίου μετά από σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου-ου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση ειδικής επιτροπής τιμών που εδρεύει στο Υπουργείο Εμπορίου (άρθρο 9, παρ. 5, ν. 1965/91). Οι προαναφερόμενες τιμές λιανικής πωλήσεως είναι υποχρεωτικές για τα φαρμακεία, απαγορεύεται όμως η πώληση φαρμάκων προς το κοινό, τα Ασφαλιστικά Ταμεία και τις ιδιωτικές κλινικές, σε τιμή μικρότερη της επίσημης λιανικής τιμής, είτε με τη μορφή εκπτώσεων, δώρων ή ανταλλαγμάτων ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, οι παραβάτες τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης μέχρι τριών μηνών, εφαρμόζοντας σε αυτές τις περιπτώσεις και τις διατάξεις του Αγορανομικού Κώδικα (άρθρο 1, ν. 1132/81), ενώ ταυτόχρονα η παραπάνω ενέργεια διώκεται και πειθαρχικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24, παρ. α του Π.Δ/τος 340/1993, περί « Κώδικα Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας» (ΦΕΚ Α' 262/55). (36)

---

* (36) Παπαγεωργίου Ι. «Το Δίκαιον περί Φαρμακείων», Αθήναι 1967, σελ.210, 214 επ., οδηγία 89/105/ΕΟΚ «Σχετικά με τη διαφάνεια των μέτρων, που ρυθμίζουν τον καθορισμό των τιμών των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και την κάλυψη του κόστους, στα πλαίσια των εθνικών ασφαλιστικών συστημάτων υγείας».

4.6 Άδεια έναρξης και λήξης φαρμακείων

Η άδεια ιδρύσεως φαρμακείου, ως προσωποπαγής διοικητική πράξη και η απ-αίτηση της Πολιτείας για τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας, όπως: « Το φάρμακο χορηγείται δια χειρός φαρμακοποιού», (άρθρο 4, παρ. 1, του ν. 1963/91), απαιτούν όπως διευθύνεται αυτοπροσώπως από τον αδειούχο ιδιοκτήτη φαρμακοποιό, ο οποίος δεν μπορεί να εγκαταλείψει τη διεύθυνσή του, στα χέρια των βοηθών φαρμακείου ή άλλων ανειδίκευτων προσώπων (άρθρο 10, παρ.1, ν. 5607/32 άρθρ. 4,9,10,14 Π.Δ/τος 340/1993).

Ο φαρμακοποιός δύναται να απουσιάσει από το φαρμακείο του:

α. Επί δύο μήνες κάθε χρόνο, συνεχώς ή διακεκομμένα, κατόπιν άδειας από τον οικείο Νομίατρο, που χορηγείται μετά από αίτηση του φαρμακοποιού, χωρίς καμία ειδική αιτιολογία. Σε περίπτωση που δεν υπηρετεί στο φαρμακείο, βοηθός επιστήμων φαρμακοποιός για να αντικαταστήσει τον απουσιάζοντα φαρμακοποιό, μπορούν και οι βοηθοί φαρμακείου, με την επίβλεψη άλλου φαρμακοποιού, που έχει φαρμακείο στον ίδιο Δήμο ή Κοινότητα ή ιατρού, αν στο Δήμο ή Κοινότητα τα φαρμακεία είναι λιγότερα από τρία, να αντικαταστήσουν τον αδειούχο φαρμακοποιό. Τόσο ο επιστήμων βοηθός φαρμακοποιός, όσο και ο βοηθός φαρμακείου, με τον επιβλέποντα φαρμακοποιό ή ο ιατρός, κατά την διάρκεια της απουσίας του αδειούχου φαρμακοποιού, είναι συνυπεύθυνοι για την κανονική λειτουργία του φαρμακείου (άρθρο 10, παρ.2 ν. 5607/32).

β. Περισσότερο από δύο μήνες, αλλά με την προϋπόθεση ότι κατά την διάρκεια της απουσίας του θα αντικατασταθεί από άλλο φαρμακοποιό, που δεν πρέπει να διευθύνει άλλο φαρμακείο ή φαρμακαποθήκη, ούτε να έχει τα ασυμβίβαστα του άρθρου 33, του ν. 5607/32 και με τη συνδρομή ορισμένων λόγων, που αναφέρονται στο νόμο. (37)

Συγκεκριμένα, άδεια απουσίας του φαρμακοποιού άνω των δύο μηνών χορηγείται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου, σε περιπτώσεις ασθένειας, ταξιδιού, για ευρύτερη μόρφωση και για εξαιρετικούς λόγους, τους οποίους κατά την κρίση της η Διοίκηση θα κρίνει ως επαρκείς (π.χ. μετάβαση στο εξωτερικό για οικογενειακούς λόγους κ.λ.π.). Ο διοριζόμενος ως αντικαταστάτης φαρμακοποιός ,έχει κατά το διάστημα της απουσίας του αδειούχου φαρμακοποιού, ακέραιες όλες τις ευθύνες της διεύθυνσεως του φαρμακείου και δεν μπορεί να εγκαταλείψει τη διεύθυνση του φαρμακείου, αν δεν τα δηλώσει προηγουμένως εγγράφως 60 ημέρες τουλάχιστον από την αναχώρηση του, προς το αρμόδιο Τμήμα ή την Διεύθυνση Υγιεινής της οικείας Νομαρχίας και προς τον αδειούχο ιδιοκτήτη του φαρμακείου (άρθρο 16, Α.Ν. 751/37).

---

(37) Ανακοίνωση Ε.Ε. ΕΟΚ. Ανακοίνωση της Επιτροπής που αφορά τη συμφωνία των μέτρων που έλαβαν τα Κράτη μέλη σε θέματα ελέγχου των τιμών και επιστροφής των φαρμακευτικών δαπανών με το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ.

Οι παραβάτες των διατάξεων περί αυτοπρόσωπης διεύθυνσης του φαρμακείου φαρμακοποιοί, όπως και της λήψεως αδειών απουσίας, τιμωρούνται με πρόστιμο τριών μέχρι 6 Ευρώ, που επιβάλλεται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου, χωρίς να αποκλείεται και άμεσο κλείσιμο του φαρμακείου, αν ο επιθεωρητής κρίνει ότι από την απουσία του φαρμακοποιοού υφίσταται κίνδυνος για τη Δημόσια Υγεία (άρθρο 7, Α.Ν. 972/46).

Ο φαρμακοποιός μόλις του χορηγηθεί η άδεια λειτουργίας του φαρμακείου του υποχρεούται, για τους ίδιους λόγους που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, να το έχει συνέχεια ανοικτό από το νόμο κατά τις οριζόμενες ημέρες και ώρες (άρθρο 11, ν. 5607/32, όπου αντικαταστάθηκε με το άρθρο 35, του ν. 1963/91).

Κατ' εξαίρεση ο φαρμακοποιός μπορεί να κλείσει το φαρμακείο του:

α. Τρεις ημέρες το χρόνο, χωρίς την άδεια της αρμόδιας Αρχής. Φυσικά απαιτείται αναγγελία προς την αρμόδια Αρχή (Τμήμα ή Διεύθυνση Υγιεινής αρμόδιας Νομαρχίας).

β. Ένα μήνα το χρόνο, χωρίς ειδική αιτιολογία, αλλά μετά από προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Φαρμακευτικού Συλλόγου.

γ. Έξι μήνες, για τους εξής αναφερόμενους στο νόμο, περιοριστικούς λόγους:

- Για μεταφορά ή ανακαίνιση του φαρμακείου.
- Για οικονομικούς ή άλλους σοβαρούς λόγους, αν κατά την κρίση της αρμόδιας Αρχής (Τμήμα ή Διεύθυνση Υγιεινής της Νομαρχίας) είναι αδύνατη για το φαρμακείο η εξεύρεση αντικαταστατού. Μεταξύ των σοβαρών λόγων που λαμβάνονται υπόψη από τη Διοίκηση, για τη χορήγηση άδειας πρόσκαιρου κλεισίματος, στην περίπτωση αυτή είναι και η κήρυξη σε κατάσταση πτώχευσης του φαρμακοποιοού, λόγω της προσωρινής και μέχρι και την μέχρι εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας, εξαιτίας αντικειμενικής αδυναμίας λειτουργίας του φαρμακείου (ΣΕ 1949/1950).
- Το δικαίωμα του φαρμακοποιοού να ζητήσει άδεια πρόσκαιρου κλεισίματος επιπλέον έξι μήνες, μπορεί να ασκηθεί και περισσότερες από μια φορές, κατά παράταση για τους παραπάνω ή άλλους λόγους (Γν. Ν.Συμβ. Κρ. 17/1992).

Η χορήγηση της άδειας πρόσκαιρου κλεισίματος για χρονικό διάστημα ένα μήνα ή έξι μήνες, εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της Διοικήσεως, ή οποία πρέπει να σταθμίζει με προσοχή, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τους προβαλλόμενους λόγους.(ΣΕ 1949/60 Γν.Ν.Συμβ. Κρ. 17/1992).

Η άδεια πρόσκαιρου κλεισίματος του φαρμακείου χορηγείται μόνο στα νομίμως λειτουργούντα φαρμακεία, έχει όμως σαν συνέπεια, ότι κατά την διάρκεια του , το φαρμακείο θεωρείται ως νομίμως λειτουργούν (ΣΕ 978/1947). Κατ' ακολουθία ο χρόνος του πρόσκαιρου κλεισίματος θεωρείται ως χρόνος λειτουργίας και λαμβάνεται υπόψη για την μεταφορά του φαρμακείου από θέσεως σε θέση, ως προς τις αποστάσεις, την συνταξιοδότηση του φαρμακοποιοού κ.λ.π. Σε μέρος όπου λειτουργεί ένα μόνο φαρμακείο, η άδεια του πρόσκαιρου κλεισίματος χορηγείται μετά από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Νομάρχου και του τοπικού Φαρμακευτικού Συλλόγου (παρ. 3, άρθρο 35, ν. 1316/83).

Το κλείσιμο του φαρμακείου, χωρίς την άδεια της Διοίκησης, κρίνεται η αυθαίρετη ενέργεια του υπεύθυνου φαρμακοποιοού, ως παράβαση των υποχρεώσεων του, προς την Πολιτεία και το κοινωνικό σύνολο , γι' αυτό και επισύρει βαρύτερες κυρώσεις κατά του παραβάτη φαρμακοποιοού. Συγκεκριμένα οι φαρμακοποιοί που κλείνουν το φαρμακείο τους αυθαίρετα, τιμωρούνται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου με πρόστιμο μέχρι 300 Ευρώ. Σε περίπτωση όμως αργίας του φαρμακείου περισσότερο από 3 μήνες χωρίς άδεια της αρμόδιας Αρχής, ο παραβάτης φαρμακοποιός τιμωρείται με ανάκληση της άδειας ίδρυσης του φαρμακείου του (παρ. 4, άρθρο 35, ν. 1316/83). Κατά εξαίρεση η άδεια ιδρύσεως κληρονομικού

φαρμακείου, το οποίο παραμένει κλειστό πέρα από το εξάμηνο χωρίς άδεια της αρμόδιας Αρχής, ανακαλείται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου (άρθρο 5, παρ. Α.Ν. 517/1968).

Δεν θεωρείται ως αυθαίρετη διακοπή λειτουργίας του φαρμακείου και συνεπώς δεν συνεπάγεται την επιβολή των κυρώσεων του άρθρου 35, παρ. 4, του ν. 1316/83:

- Η παράνομη λειτουργία του φαρμακείου, επί ορισμένο χρονικό διάστημα, π.χ. λόγω αυθαίρετου απουσίας του υπεύθυνου φαρμακοποιού, του νόμου που απαιτεί πραγματική και όχι τεκμηριωμένη διακοπή (ΣΕ 581/39).
- Το κλείσιμο του φαρμακείου λόγω ανώτερης βίας, όπως π.χ. πολεμικών γεγονότων, βομβαρδισμού, σεισμού κ.λ.π. (ΣΕ 978/47).
- Το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο το φαρμακείο παρέμεινε κλειστό λόγω προφυλακίσεως του αδειούχου φαρμακοποιού (ΣΕ 418/1947).
- Ο χρόνος κατά το οποίο το φαρμακείο παραμένει κλειστό λόγω επιστρατεύσεως του φαρμακοποιού (άρθρο 1, Α.Ν. 2702/1941).

4.7 Υποχρεώσεις του φαρμακοποιού κατά την διάρκεια της λειτουργίας του φαρμακείου του

α. Ώρες και ημέρες λειτουργίας του φαρμακείου. Οι ώρες και ημέρες λειτουργίας των φαρμακείων καθορίζονται μέσα στα πλαίσια των εβδομαδιαίων ωρών λειτουργίας όλων των καταστημάτων, με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου (άρθρο 22, ν. 1483/84), μετά από γνώμη των οικείων οργανώσεων εργαζομένων (φαρμακοϋπαλλήλων) και εργοδοτών (Φαρμακευτικοί Σύλλογοι).

Κατά την διάρκεια της ημέρας, που τα φαρμακεία παραμένουν κλειστά (μεσημβρινή διακοπή - απογεύματα ορισμένων ημερών - Σάββατα - Κυριακές ημέρες αργίας και εξαιρέσιμες), ως και κατά τη νύχτα ένας ορισμένος αριθμός φαρμακείων παραμένει ανοικτός, κατά τα οριζόμενα με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου (άρθρο 22, ν. 1483/84) των σχετικών καταλόγων συντασσόμενων, για ένα χρόνο, από τον αρμόδιο Φαρμακευτικό Σύλλογο.

Η διημέρευση και η διανυκτέρευση είναι υποχρεωτική για τους φαρμακοποιούς ή απαλλάσσονται από αυτήν, με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου, πρόσκαιρος ή οριστικός, για σοβαρούς λόγους υγείας που αποδεικνύονται με πιστοποιητικό νοσηλευτικών Ιδρυμάτων ή για άλλους σοβαρούς λόγους, μετά από γνώμη του αρμόδιου Φαρμακευτικού Συλλόγου (παρ. 2, άρθρο 9 ν. 1963/91). (38)

Κατ' εξαίρεση τα φαρμακεία, που διημερεύουν το Σάββατο πρέπει να ανέρχονται στο 20% του συνολικού αριθμού των λειτουργούντων φαρμακείων στο συγκεκριμένο Δήμο ή Κοινότητα. Στις νησιωτικές περιοχές και στις ιαματικές λουτροπόλεις, μπορούν να λειτουργούν πέρα από τις κανονικές ώρες λειτουργίας και όλες τις ημέρες της εβδομάδας, μετά από σχετική απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου (άρθρο 9, παρ. 3 ν. 1963/91). Στους διεθνείς κρατικούς αερολιμένες, μπορούν να λειτουργούν συνεχώς χωρίς περιορισμό όλο το 24ωρο, όλο το έτος (άρθρο 41, παρ.6 ν. 1892/90).

---

(38) «Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής». Μυλλέρου 1, Αθήνα 2002

Οι παραβάτες των περί διημερεύσεων και διανυκτερεύσεων διατάξεων τιμωρούνται:

- Ποινικώς (παράβαση των διατάξεων του Δ/τος περί Κυριακής Αναπαύσεως).
- Πειθαρχικώς (άρθρο 62, ν. 3601/28).
- Διοικητικώς, με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχου, με πρόστιμο από 88 μέχρι 440 Ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής, με πρόσκαιρο κλείσιμο του φαρμακείου από πέντε (5) ημέρες μέχρι (6) μήνες, ο φαρμακοποιός διώκεται ποινικά, που παραβαίνει τις διατάξεις περί διημερεύσεως και διανυκτερεύσεως, για θάνατο εξ' αμέλειας ή επιδείνωση της υγείας του ασθενούς, που μάταια αναζητούσε διανυκτερεύουν ή διημέρευαν φαρμακείο.

β. Επαγγελματικό απόρρητο. Ο φαρμακοποιός οφείλει να τηρεί το επαγγελματικό απόρρητο (άρθρο 13, Π.Δ/τος 340/1993, άρθρο 371/Π.Κ.), την εχεμύθεια του, την μη δημοσίευση γνωστών γεγονότων της ιδιωτικής ζωής των ασθενών και των οποίων έλαβαν γνώση κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους. Η υποχρέωση αυτή για τους φαρμακοποιούς τίθεται επιβεβλημένη από το γεγονός ότι λόγω της ειδικής μορφώσεώς τους, με τη χορήγηση των φαρμάκων ή και με την απλή ανάγνωση της ιατρικής συνταγής είναι σε θέση να συμπεράνουν, μετά από βεβαιότητα, για την ασθένεια του πελάτου τους. Όπως είναι γνωστό, υπάρχουν ασθένειες, οι οποίες από τη φύση τους ή από κακή αντίληψη της κοινής γνώμης, έχουν χαρακτήρα μειονεκτικό ή αποκρουστικό και η γνωστοποίηση τους, εκτός το ότι μπορεί να βλάψει την υπόληψη και τα συμφέροντα των πασχόντων και των οικογενειών τους, αποβαίνει εμμέσως και σε βάρος της Δημόσιας Υγείας, γιατί αυτοί για να αποφύγουν τις συνέπειες της δημοσιότητας, υφίσταται ο κίνδυνος να προσφύγουν για θεραπεία και προμήθεια των αναγκαίων τους φαρμάκων σε μη ενδεδειγμένα πρόσωπα ή να παραμελήσουν την ενδεδειγμένη θεραπεία.

Την ίδια υποχρέωση και ευθύνη έχουν και οι βοηθοί του φαρμακοποιού, τόσο των υπαλλήλων του φαρμακείου, όσο και των ασκούμενων φοιτητών και πτυχιούχων ή μαθητών.

Οι παραβάτες των περί εχεμύθειας διατάξεων τιμωρούνται:

- Πειθαρχικώς για παράβαση των διατάξεων του άρθρου 13 του Π.Δ/τος 340/93 «Κώδικας της Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας», (ΦΕΚ Α' 145/93) και του άρθρου 62 του ν. 3601/28.
- Ποινικώς για παράβαση των διατάξεων του άρθρου 371 Π.Κ. με χρηματική ποινή ή με φυλάκιση μέχρι ενός έτος.

Η Πολιτεία ενδιαφερόμενη για λόγους Δημόσιας Υγείας, για την εξασφάλιση του επαγγελματικού απόρρητου των ιατρών, των φαρμακοποιών και των βοηθών αυτών, με το άρθρο 212, παρ.1, εδ. Γ της Ποινικής Δικονομίας, απαγορεύει με ποινή ακυρότητας της διαδικασίας, την εξέταση αυτών, τόσο κατά την προδικασία, όσο και κατά την κύρια διαδικασία, για τα όσα τους έχουν εμπιστευθεί ή γνωρίζουν κατά την ενάσκηση του επαγγέλματός τους, εκτός βέβαια των περιπτώσεων, κατά τις οποίες, ειδικός νόμος τους υποχρεώνει σε αναγγελία προς την Αρχή.

γ. Απαγορεύσεις - Ασυμβίβαστες ιδιότητες. Κατά την διάρκεια της λειτουργίας του φαρμακείου, ο φαρμακοποιός υπόκειται σε ορισμένες απαγορεύσεις ή ασυμβίβαστες ιδιότητες και συγκεκριμένα απαγορεύεται η ταυτόχρονη κατοχή από τον φαρμακοποιό Δημόσιας,

Δημοτικής ή Κοινοτικής ή αμειβόμενης ιδιωτικής θέσεως, των παραβατών τιμωρούμενων με ανάκληση της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου (άρθρο 33, ν. 5607/32). Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται:

- Η εκλογή του φαρμακοποιού ως βουλευτού, Δημάρχου, Αντιδημάρχου και Προέδρου Κοινότητας και η διατήρηση της αυτοπρόσωπης διεύθυνσης του φαρμακείου τους χωρίς κανένα άλλο περιορισμό (άρθρο 58, παρ. ζ, περ. 2 ν. 1539/85).
- Η ανάληψη από τον φαρμακοποιό των αξιωμάτων του Νομάρχη, Γενικού Γραμματέα και Ειδικού Συμβούλου Υπουργείου, Διοικητή ή Προέδρου Ν.Π.Δ.Δ. ή Δημόσιας Επιχείρησης, με την προϋπόθεση, ότι η συνέχιση των εργασιών του φαρμακείου τους επιτρέπεται μετά την πρόσληψη άλλου υπεύθυνου επιστήμονα φαρμακοποιού (άρθρο 58, παρ. Ζ', περ.2, ν.1539/85), εκτός αν το φαρμακείο τους συστεγάζεται με το άλλο φαρμακείο, οπότε την υπεύθυνη διεύθυνση αναλαμβάνει ο συστεγαζόμενος φαρμακοποιός (άρθρο 7, παρ. 8 ν.1963/91).

Στην προαναφερόμενη απαγόρευση δεν υπάγεται:

- 7 Η λειτουργία από τον φαρμακοποιό, στο όνομά του, άλλων καταστημάτων στην ίδια ή άλλη πόλη και οδό, με σκοπό την εμπορία διαφόρων ειδών, π.χ. καλλυντικών οργάνων χημείας, ορθοπεδικών κ.λ.π.
- 8 Η συμμετοχή του φαρμακοποιού ως μέλος Ο.Ε ή Ε.Ε. ή Ε.Π.Ε., με διαφορετικό αντικείμενο από αυτό της Φαρμακευτικής, όπως η παροχή μετοχών Α.Ε.
- 9 Η συμμετοχή του φαρμακοποιού σε Διοικητικά Συμβούλια Εταιριών και Σωματείων, οποιασδήποτε μορφής (επιστημονικών, συνδικαλιστικών, φιλανθρωπικών κ.λ.π.).

δ. Το προσωπικό των φαρμακείων. Το προσωπικό των φαρμακείων αποτελείται:

α.α Από τον αδειούχο επιστήμονα φαρμακοποιό (ιδιοκτήτη), ο οποίος έχει την ευθύνη της γενικής επίβλεψης του φαρμακείου και υποχρεούται στην αυτοπρόσωπη διεύθυνση του φαρμακείου και φυσικά υπέχει ακέραια την ευθύνη για την κανονική λειτουργία αυτού.

β.β Από τον βοηθό επιστήμονα φαρμακοποιό, ο οποίος εργάζεται ως μισθωτός στο φαρμακείο και έχει, όπως και ο αδειούχος φαρμακοποιός, όλες τις ευθύνες της κανονικής λειτουργίας του φαρμακείου (άρθρο 3, Π.Δ. 1/10-2-1933). Η πρόσληψη βοηθού επιστήμονα φαρμακοποιού είναι υποχρεωτική, εφόσον στο φαρμακείο υπηρετούν πλέον των τριών βοηθών φαρμακείου, προστιθέμενου ενός ακόμη βοηθού φαρμακοποιού για κάθε επί πλέον τετράδα αδειούχων βοηθών φαρμακείου (άρθρο μόνο Β.Δ. 29-4-1953).

γ.γ Από τους βοηθούς φαρμακείου, οι οποίοι ασκούν το επάγγελμά τους, μετά από προηγούμενη άδεια που παρέχεται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατόπιν εξετάσεων ενώπιον ειδικών επιτροπών, στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη (άρθρο 2, Π.Δ 103/76-Υπ.Απ. 680/1982), αφού πρώτα ασκηθούν επί τρία χρόνια ως μαθητές σε φαρμακείο(άρθρο 3, Π.Δ. 103/76). Οι βοηθοί φαρμακείων μπορούν να εκτελούν, με την επίβλεψη του υπεύθυνου φαρμακοποιού, τις προσκομιζόμενες στο φαρμακείο συνταγές, είτε φαρμακοτεχνικών σκευασμάτων, είτε ιδιοσκευασμάτων και γενικά να χρησιμοποιούνται σε υπεύθυνες εργασίες του φαρμακείου, όπως π.χ. της επίβλεψης μαθητών. Σε μερικές περιπτώσεις, που καθορίζονται ρητός στο νόμο, δηλαδή:

- Όταν απουσιάζει ο φαρμακοποιός, για χρονικό διάστημα μικρότερο των δύο μηνών (άρθρο 10, ν. 5607/32).
- Θανάτου του αδειούχου φαρμακοποιού (άρθρο 19, ν. 5607/32).
- Επιστρατεύσεως του φαρμακοποιού (άρθρο 1, ν. 2762/41)

Οι βοηθοί φαρμακείου μπορούν να αντικαταστήσουν στη διεύθυνση του φαρμακείου, κατόπιν άδειας, της Διοικήσεως, τον φαρμακοποιό με την επίβλεψη άλλου φαρμακοποιού, που έχει φαρμακείο, στον ίδιο Δήμο ή Κοινότητα. Ο βοηθός φαρμακείου είναι συνυπεύθυνος μετά από τον φαρμακοποιό, για την εκτέλεση των συνταγών και τιμωρείται σε περιπτώσεις κακής εκτελέσεως αυτών, με το μισό των ποινών που προβλέπονται για τον κυρίως υπεύθυνο φαρμακοποιό ή και με ανάκληση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματός του (άρθρο 16, παρ. 3, Α.Ν. 1844/39), ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις ή της υποχρέωσης προς παροχή αποζημίωσης σε αυτούς που θα πάθουν βλάβη της υγείας τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 914 Α.Κ. Η ύπαρξη βοηθών φαρμακείων δεν είναι υποχρεωτικοί στο φαρμακείο. Οι φαρμακοποιοί οφείλουν να συμπεριφέρονται ευθέως και ευμενώς στους βοηθούς τους και όταν πρόκειται να προσλάβουν τέτοιους πρέπει να ειδοποιήσουν για τις προθέσεις τους στον συνάδελφο φαρμακοποιό (άρθρο 33, Π.Δ/τος 340/1993, «Κώδικας της Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας», ΦΕΚ 145/93).

δ.δ Από τους μαθητές φαρμακείου, άρθρο 1 Π.Δ/τος 1/10-2-1933), οι οποίοι προκειμένου να προσληφθούν στο φαρμακείο, πρέπει να έχουν απολυτήριο γυμνασίου ή Λυκείου ή άλλης ισότιμης Σχολής. Σε κάθε φαρμακείο μπορεί να εκπαιδευτεί μόνο ένας υποψήφιος βοηθός φαρμακείου. Ο χρόνος μαθητείας είναι τρία χρόνια (άρθρο 3, Π.Δ/τος 103/76). Οι μαθητές φαρμακείου εγγράφονται στο ειδικό τηρούμενο βιβλίο, τόσο στο Τμήμα ή στην Διεύθυνση Υγιεινής, όσο και στο φαρμακείο που μαθητεύουν (άρθρο 10, Π.Δ/τος 1/10-2-1933).

Οι μαθητές του φαρμακείου παρασκευάζουν τα αποθέματα φάρμακα του φαρμακείου και εκτελούν συνταγές υπό την άμεση επίβλεψη και τις οδηγίες του φαρμακοποιού ή του αδειούχου βοηθού αυτού, τα οποία αναγράφουν σε ειδικό τηρούμενο ημερολογιακό βιβλίο. (39)

Η πρόληψη μαθητού στο φαρμακείο από το φαρμακοποιό δεν είναι υποχρεωτική (άρθρο 12, Π.Δ. 1/10-2-1933). Ο φαρμακοποιός οφείλει να συμπεριφέρεται προς τους μαθητές, όπως ο δάσκαλος προς τον μαθητή (άρθρο 31, παρ.ΙΠ.Δ. 340/93) και ευθύνεται για την τακτική θεωρητική και πρακτική άσκησή τους, για την οποία οφείλει να αναφέρει κάθε εξάμηνο στον Προϊστάμενο του αρμόδιου Τμήματος ή Δ/σεως Υγιεινής (άρθρο 11, Π.Δ. 1/10-2-1933).

ε.ε. Από τους ασκούμενους πρακτικής, φοιτητές ή πτυχιούχους της Φαρμακευτικής (ν.206/47, άρθρου 11, ΦΕΚ Β' 613/87 και ΦΕΚ Β' 162/93).

στ. Από το υπόλοιπο υπαλληλικό ή υπηρετικό προσωπικό (π.χ. ταμίας, λογιστής, καθαρίστρια κ.λ.π.), το οποίο ρητώς απαγορεύεται, όπως να εκτελεί συνταγές ή να παρασκευάζει φάρμακα και γενικά, όπως επίσης να αναμιγνύεται σε καθαρές φαρμακευτικές εργασίες (άρθρο 12, Π.Δ. 1/10-2-1933).

- (39) «Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής». Μολλέρον 1, Αθήνα 2002

4.8 Απεργία και επιστράτευση φαρμακοποιών

Με βάση με αυτά που είχαμε προαναφέρει, για την αυτοπρόσωπη διεύθυνση του φαρμακείου και πρόσκαιρου κλεισίματος του φαρμακείου, κατά τη γνώμη μας, οι φαρμακοποιοί στερούνται συνταγματικώς, για τις άλλες επαγγελματικές τάξεις δικαίωμα της απεργίας και όχι μόνο αυτό, αλλά υφίσταται, πάντοτε κατά τη γνώμη μας και ο κίνδυνος, ο απεργών φαρμακοποιός να διωχθεί ποινικώς σε περίπτωση κατά την οποία αυτός που θα έχει ανάγκη από φάρμακα, θα σπεύσει στο πλησιέστερο φαρμακείο και αυτό λόγω της απεργίας, θα είναι κλειστό και μπορεί να υπάρχει κίνδυνος να πεθάνει ο ασθενής ή να χειροτερεύσει η κατάσταση της υγείας του. (Π.Κ. 288, 302 ως αντικ. με άρθρο 15, ν. 1419/84).

Η παραπάνω άποψη ενισχύεται και από την νομολογία του Συμβουλίου της Επικράτειας, το οποίο δέχεται, με σειρά αποφάσεών του, ότι τα συνδικαλιστικά όργανα των φαρμακοποιών δεν μπορούν να επιβάλλουν στα μέλη τους την υποχρέωση, να απεργήσουν, γιατί ευθέως αντίκειται στην διάταξη της παρ. 3, του άρθρου 5, του Συντάγματος περί του δικαιώματος της ελευθερίας της Εργασίας (ΣΕ 1064/64, 4356/80, 1045/82 και 25/86).

Σε περίπτωση επιστρατεύσεως του φαρμακοποιού, θεωρείται αυτοδικαίως, ότι τελεί σε άδεια κατά την διάρκεια αυτής και επίσης μπορεί:

- Να λειτουργήσει το φαρμακείο του με αδειούχο βοηθό φαρμακείου, με την επίβλεψη άλλου φαρμακοποιού που λειτουργεί φαρμακείο στον ίδιο Δήμο ή Κοινότητα ή αν τα λειτουργούντα φαρμακεία είναι λιγότερα από τρία, την επίβλεψη μπορεί να αναλάβει και ιατρός, που είναι όμως μόνιμα εγκατεστημένος στην περιοχή.
- Να διακόψει, χωρίς συνέπειες την λειτουργία του φαρμακείου του (άρθρο 1, ν. 2762/41).

4.9 Μεταφορές Φαρμακείων από θέση σε θέση

Η μεταφορά των φαρμακείων που λειτουργεί με τον ίδιο φαρμακοποιό (άρθρο 6, παρ.2 ν. 1963/91) στον ίδιο Δήμο ή Κοινότητα, από θέσεως σε θέση, εναπόκειται στην ελεύθερη βούληση του φαρμακοποιού, αλλά ταυτόχρονα επειδή η όλη λειτουργία των φαρμακείων συνδέεται με τη Δημόσια Υγεία (σύμμετρη εξυπηρέτηση με φαρμακεία όλων των περιοχών του Δήμου ή της Κοινότητας), υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς και συγκεκριμένα:

- Η μεταφορά φαρμακείων επιτρέπεται μόνο στα όρια του ίδιου Δήμου ή της ίδιας της Κοινότητας (άρθρο 14, ν.5607/32), εντός των οποίων επιτρέπεται και η ίδρυση αυτών, απαγορεύεται όμως σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα. Για τη μεταφορά, σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, η μόνη δυνατή λύση είναι η παραίτηση από το Δήμο ή Κοινότητα, όπου λειτουργεί το φαρμακείο και η επιβολή νέας αίτησης για την ίδρυση φαρμακείου στον άλλο Δήμο ή Κοινότητα.
- Πρέπει να τηρηθεί ορισμένη απόσταση. Από το λειτουργούν πλησιέστερο μεμονωμένο φαρμακείο:
  - 100 μέτρων, αν το μεταφερόμενο φαρμακείο έχει χρόνο λειτουργίας από 1 ημέρα μέχρι 5 έτη.
  - τουλάχιστον 40 μέτρων, εφόσον συμπληρώσει 5 χρόνια λειτουργίας.
  - Τουλάχιστον 20 μέτρων, αν συμπλήρωσε δέκα χρόνια λειτουργίας (παρ. 2, άρθρο 6, ν. 1963/91).Από τα πλησιέστερα λειτουργούντα συστεγασμένα φαρμακεία:
  - 120 μέτρων τουλάχιστον, από δύο συστεγαζόμενα φαρμακεία.

- 160 μέτρων τουλάχιστον, από τρία συστεγαζόμενα φαρμακεία.
  - 200 μέτρων τουλάχιστον, από τέσσερα συστεγαζόμενα φαρμακεία
  - 250 μέτρων τουλάχιστον από πέντε ή περισσότερα συστεγαζόμενα φαρμακεία (παρ. 3, άρθρο 6, ν. 1963/91).
- Το κατάστημα που θα μεταφερθεί το φαρμακείο πρέπει να έχει τις διαστάσεις και γενικά να είναι καταρτισμένο, όπως τα νεοϊδρυόμενα φαρμακεία.

Κατά ρητή επιταγή της διατάξεως, της παρ. 3, του άρθρου 14, του ν. 5607/32, ο φαρμακοποιός, που μετέφερε το φαρμακείο του σε άλλη θέση, υποχρεούται αφ' ενός μεν, πριν την έναρξη της λειτουργίας του, προκαλέσει με αίτησή του προς το Τμήμα ή την Διεύθυνση Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας, την ενέργεια επιθεωρήσεως από την Επιτροπή του ν. 5607/32 και φυσικά υφίσταται τις σχετικές συνέπειες σε περίπτωση παραλείψεως της ενέργειας αυτής και αφ' ετέρου αναγγεΐλει εγγράφως τη μεταφορά αυτή στο Φαρμακευτικό Σύλλογο, του οποίου τυγχάνει να είναι μέλος (άρθρο 17, Π.Δ/τος 340/93 περί Κ.Ε.Φ.).

Σε περίπτωση μεταφοράς φαρμακείων, σε Δήμους ή Κοινότητες, όπου υπάρχουν κέντρα εκδόσεως ή ελέγχου συνταγών, που καθορίζονται με απόφαση του Νομάρχου και μέχρι απόσταση 200 μέτρων από το κτίριο, οι αποστάσεις που προαναφέρθηκαν μειώνονται στο μισό, αλλά με την δεσμευτική προϋπόθεση, ότι το μεταφερόμενο φαρμακείο λειτουργεί πάνω από πέντε χρόνια (άρθρο 6 ν. 1963/91).

Περισσότερες αιτήσεις, για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας μεταφερθέντων, συγχρόνως φαρμακείων, σε θέσεις που απέχουν μεταξύ τους λιγότερο από τα νόμιμα μέτρα, περίπτωση που συχνά παρουσιάζεται, προσδίδει δικαίωμα προτεραιότητας, η πραγματική μεταστέγαση και η ταυτόχρονη υποβολή αιτήσεως για επιθεώρηση (ΣΕ 657/36, 2532/64-Γν., Ν.Σ. τμ. Α' 1087/1956). Κατ' εξαίρεση ο φαρμακοποιός που επιθυμεί να μεταφέρει το φαρμακείο του σε συγκεκριμένο κατάστημα μπορεί να προβεί σε σχετική δήλωση στο αρμόδιο Τμήμα ή Διεύθυνση Υγιεινής της Νομαρχίας, οπότε η θέση αυτή δεσμεύεται για 60 ημέρες (άρθρο 7, παρ. 1, ν. 1963/91).

Οι προαναφερόμενες αποστάσεις από μεμονωμένα ή συστεγασμένα φαρμακεία δεν εφαρμόζονται σε περιπτώσεις μεταφοράς φαρμακείου:

α) Που λειτουργούσε στο ίδιο κατάστημα περισσότερο από πέντε χρόνια, λόγω τελεσίδικης αποφάσεως εξώσεώς του από αυτό, για ανοικοδόμηση, ιδιόχρηση ή κατεδάφιση.

β) Σε κατάστημα που ανήκει κατά κυριότητα ή συγκυριότητα στον αδειούχο φαρμακοποιό, το ή τη σύζυγό του, σε συγγενείς εξ' αίματος μέχρι και δευτέρου βαθμού, εφ' όσον έγιναν κύριοι ή συγκύριοι αυτού, ένα χρόνο πριν την δημοσίευση του νόμου 1963/91, δηλαδή πριν την 20-9-1990 ή πριν τη συστέγαση των πλησίων του καταστήματος λειτουργούντων φαρμακείων και με την προϋπόθεση, ότι το μεταφερόμενο φαρμακείο λειτουργούσε 5 χρόνια πριν την μεταφορά (παρ. 4, άρθρου 6, ν. 1963/91). (40)

(40) «Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής». Μυλλέρου 1, Αθήνα 2002

4.10 Κληρονομικά Φαρμακεία

Σε περίπτωση θανάτου του φαρμακοποιού, ανεξαρτήτως του χρόνου που λειτουργεί το φαρμακείο, δικαιούνται να το διατηρήσουν σε λειτουργία:

α) Ο ή η σύζυγος του θανόντος φαρμακοποιού, επί μία πενταετία.

β) Τα ανήλικα παιδιά τους, μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους (άρθρο 20, ν. 1666/86), π.χ. αν ο φαρμακοποιός απεβίωσε την 1-1-1990 και άφησε χήρα (ή χήρο) και δύο τέκνα που γεννήθηκαν, το μεν πρώτο το έτος 1985 και το δεύτερο το έτος 1987, τότε δικαιούνται να διατηρήσουν σε λειτουργία το φαρμακείο του θανόντος και οι τρεις, αλλά η μεν χήρα (ή χήρος) μέχρι 1-1-1995, ενώ τα παιδιά το 2003 και το δεύτερο μέχρι το έτος 2005.

Αν ένα από τα παιδιά του φαρμακοποιού σπουδάξει τη Φαρμακευτική, τότε η διάρκεια της λειτουργίας του φαρμακείου παρατείνεται για επτά χρόνια (π.χ. στο παράδειγμά μας, το πρώτο παιδί αν εγγραφεί στη Φαρμακευτική το έτος 2002, τότε αυτοδικαίως η λειτουργία του κληρονομικού φαρμακείου παρατείνεται μέχρι το έτος 2009 κ.ο.κ.), (άρθρο 35, παρ. 6 εδ. 2 ν. 1316/83).

Βασική προϋπόθεση για την απόκτηση δικαιώματος της χήρας (ή του χήρου) και των ανήλικων παιδιών, για την άδεια ιδρύσεως του φαρμακείου του αποβιώσαντος φαρμακοποιού, αποτελεί η κλήση αυτών «κατά τη νόμιμη τάξη τους στην κληρονομιά αυτού» (άρθρο 20, ν. 1666/86).

Η απαίτηση αυτή του νομοθέτου έχει ως αποτέλεσμα: α) Από την εκμετάλλευση της άδειας του κληρονομικού φαρμακείου, τα κέρδη ή ζημίες να κατανέμονται κατά τα ποσοστά τα οποία ορίζονται στα άρθρα 1813 και 1820 του Αστικού Κώδικα.

β) Να αποκλείονται από τα ανήλικα παιδιά, τα αποκληρωθέντα (Α.Κ. 1834-1840) ή τα κληροκλήθέντα με δικαστική απόφαση ως ανάξια.

Πλην των παραπάνω αναφερόμενων προσώπων (χήρος ή χήρα - ανήλικα παιδιά), κανένα άλλο πρόσωπο δεν δικαιούται να διατηρήσει σε λειτουργία το φαρμακείο του θανόντος φαρμακοποιού. Αν δεν υπάρχουν οι προαναφερόμενοι κληρονόμοι, το φαρμακείο κλείνει παρ'όλα αυτά και η άδεια ιδρύσεως φαρμακείου, του θανόντος φαρμακοποιού, θεωρείται αυτοδικαίως ανακληθείσα.

Εφόσον οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις υπάρχουν, το κληρονομικό φαρμακείο μπορεί να λειτουργήσει, κατόπιν άδειας του Τμήματος ή της Διευθύνσεως Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας:

- Επί τρεις μήνες από του θανάτου του φαρμακοποιού, με την επίβλεψη και την ευθύνη φαρμακοποιού, διευθύνοντας άλλο φαρμακείο, στον ίδιο Δήμο ή Κοινότητα και φυσικά εφόσον υπηρετεί σε αυτό αδειούχος βοηθός φαρμακείου.
- Η λειτουργία του κληρονομικού φαρμακείου επιτρέπεται μόνο εφόσον διορισθεί υπεύθυνος φαρμακοποιός, ο οποίος: (α) Πρέπει να έχει όλα τα προσόντα του νόμου, όπως και ο αιτών άδεια ιδρύσεως φαρμακείου (άρθρο 7, Α.Ν. 517/68), (β) Έχει όλες τις ευθύνες για την κανονική λειτουργία του φαρμακείου (άρθρο 2, Π.Δ. 1/10-2-1933, περί προσωπικού των φαρμακείων), (γ) Υποχρεούνται να παρίσταται όλες τις εργάσιμες ώρες και ημέρες στο φαρμακείο και να ασκεί προσωπικά, από το νόμο, οριζόμενες εργασίες (π.χ. χορήγηση των φαρμάκων δια χειρός φαρμακοποιού, άρθρου 4, παρ.1ν.1963/91 (δ) Δεν δύναται να εγκαταλείψει τη διεύθυνση του κληρονομικού φαρμακείου, αν δεν δηλώσει εγγράφως εξήντα ημέρες, πριν την αναχώρησή του, στο Τμήμα ή την Διεύθυνση

Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας και τους κληρονόμους του θανόντος φαρμακοποιού (άρθρο 16, Α.Ν. 751/37).

Οι προαναφερόμενοι κληρονόμοι του αποβιώσαντος φαρμακοποιού δύνανται αντί να ορίσουν επιβλέποντα φαρμακοποιό, για το τρίμηνο χρονικό διάστημα από του θανάτου αυτού, να κλείσουν το φαρμακείο κατά το διάστημα αυτό και να φροντίσουν εντός της προθεσμίας αυτής, για την εξεύρεση υπεύθυνου φαρμακοποιού. Επίσης σε περίπτωση κατά την οποία ο υπεύθυνος φαρμακοποιός παραιτηθεί ή για οποιοδήποτε λόγο αποχωρήσει, το φαρμακείο κλείνει, μέχρι να διορισθεί άλλος υπεύθυνος φαρμακοποιός. Αν το φαρμακείο παραμείνει κλειστό περισσότερο από 6 μήνες, χωρίς άδεια της αρμόδιας Αρχής, επιβάλλεται η κύρωση της οριστικής ανακλήσεως της άδειας ιδρύσεως αυτού (άρθρο 5, παρ. 5, Α.Ν. 517/68).

Για τη διατήρηση του φαρμακείου του θανόντος φαρμακοποιού, από τους προαναφερόμενους κληρονόμους, πρέπει να υποβληθούν στο Τμήμα ή την Διεύθυνση Υγιεινής, τα εξής δικαιολογητικά:

Οι κληρονόμοι:

α) Αίτηση υπογεγραμμένη από όλους τους κατά νόμο κληρονόμους του θανόντος φαρμακοποιού, περί διατηρήσεως του φαρμακείου του. Στην αίτηση αυτή θα υποδεικνύεται και ο επιστήμονας φαρμακοποιός, ο οποίος θα αναλάβει την υπεύθυνη διεύθυνση του φαρμακείου και η ημερομηνία που αυτός ανέλαβε την υπεύθυνη διεύθυνση αυτού.

β) Αντίγραφο ληξιαρχικής πράξεως θανάτου του φαρμακοποιού.

γ) Πιστοποιητικό Δήμου ή Κοινότητας, στο οποίο να αναφέρονται ποιους κληρονόμους κατέλειπε ο αποβιώσας φαρμακοποιός και σε περίπτωση υπάρξεως ανηλίκων τέκνων, την ακριβή ημερομηνία γεννήσεως αυτών.

Ο υπεύθυνος φαρμακοποιός:

α) Αίτηση περί αποδοχής της απ' αυτόν αναλήψεως της υπεύθυνης επιστημονικής διεύθυνσης του κληρονομικού φαρμακείου, στην οποία θα πρέπει να αναγράφει και την ακριβή ημερομηνία αυτής.

β) Όλα τα δικαιολογητικά, εκτός του πιστοποιητικού στρατολογικής καταστάσεως (πιστοποιητικό «δ») και του Γραμματίου του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (δικαιολογητικό «η»).

Κατ' εξαίρεση τα συγγενικά πρόσωπα του φαρμακοποιού, που επιτρέπεται κατά το νόμο να συνεταιρίζονται μετά από τον αδειούχο φαρμακοποιό (άρθρο 6, παρ. 7, εδ. 1 του ν. 328/76), σε περίπτωση θανάτου αυτού και μη έχοντας άλλη απασχόληση μπορεί επί πενταετία να συνεχίσουν την λειτουργία του φαρμακείου, έστω και αν δεν έχουν την ιδιότητα του κληρονόμου που προβλέπει ο νόμος (π.χ. Πατέρας του φαρμακοποιού - ενήλικο παιδί αυτού κ.λ.π.), με την προϋπόθεση όμως ότι θα συνεταιρισθούν με φαρμακοποιό, που δεν έχει άδεια ιδρύσεως και λειτουργία φαρμακείου ή

Φαρμακαποθήκης, ο οποίος θα συμμετέχει στα κεφάλαια της Ομόρρυθμου ή Ετερόρρυθμου Εταιρείας, με ποσοστό τουλάχιστον 50% (άρθρο 14, παρ. 2, ν. 1821/88).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

5.1 Η ευρωπαϊκή Ένωση και η Ελληνική πραγματικότητα

Ο τελευταίος Παγκόσμιος Πόλεμος υπήρξε κυρίως αποτέλεσμα του οικονομικού ανταγωνισμού των κλειστών εθνικών χώρων, προκάλεσε μεν τεράστιες υλικές καταστροφές στην Ευρωπαϊκή Ηπειρο και επέφερε σημαντικές απώλειες στο έμπυχο υλικό αυτής, αλλά όμως συγχρόνως είχε ως αποτέλεσμα την τεράστια τεχνική πρόοδο και τη διάπλαση νέων ιδεών και ιδανικών (πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών), ώστε εγκαίρως να γίνει αντιληπτό, ότι μια Ευρώπη κατακερματισμένη σε πολλά ανταγωνιζόμενα και αλληλοεπιβλεπόμενα Κράτη θα οδηγούσε τελικά στον αφανισμό της και ότι εκτός αυτού επιβάλλεται η ενοποίηση όλων των πολιτικών, οικονομικών και πολιτιστικών δυνάμεων του Ευρωπαϊκού Χώρου, πράγμα που έχει επιτευχθεί σε πρώτο στάδιο, με την Συνθήκη της Ρώμης στις 25-3-1957, περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.), όπου μέλος είναι και η Ελλάδα και ολοκληρώνεται με τη συνθήκη του ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ. (41)

Μεταξύ των βασικών επιδιώξεων της Ε.Ο.Κ. είναι η ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων (άρθρο 9-47), η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων (άρθρα 100-102), χωρίς την επίτευξη των οποίων η ενοποίηση των μετεχόντων χωρών θα ήταν αδύνατη.

Πραγματικά στον φαρμακευτικό τομέα, έχουν γίνει σημαντικά βήματα για την εναρμόνιση των νομοθεσιών στους τομείς διακινήσεως των Φαρμακευτικών Προϊόντων και της ελεύθερης κυκλοφορίας των φαρμακοποιών.

Ειδικότερα:

α. Ειδική Επιτροπή της Ε.Ο.Κ. επεξεργάζεται τα θέματα ενοποιήσεως των προγραμμάτων σπουδών των Φαρμακευτικών Σχολών, ώστε μελλοντικά να μην υπάρχουν εμπόδια στην ελεύθερη εργασία των φαρμακοποιών, λόγω της διαφοράς ισοτιμίας των πτυχίων αυτών. Επίσης σημαντική πρόοδος υπάρχει και στο θέμα της δημιουργίας των φαρμακευτικών ειδικοτήτων. Για τα πτυχία Φαρμακευτικής, των ισότιμων Σχολών δεν υφίσταται εμπόδιο αναγνώρισέως τους, στις Χώρες της Ε.Ο.Κ.

(υπ' αριθμό 9/1986 Π.Δ/γμα «Εφαρμογή του Κοινοτικού δικαίου για τους φαρμακοποιούς και τα φαρμακεία», ΦΕΚ Α' 5/1986).

β. Σημαντική πρόοδος έχει επέλθει στο θέμα της ενοποιήσεως της Φαρμακευτικής, όσον αφορά την έγκριση και κυκλοφορία των φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων, των φαρμάκων υψηλής τεχνολογίας (Οδηγία 93/41/ΕΟΚ, της χονδρικής πωλήσεως φαρμάκων - Οδηγία 92/25/ΕΟΚ περί των Ομοιοπαθητικών φαρμάκων - Οδηγία 92/73/ΕΟΚ), όπως επίσης έγκρισης και κυκλοφορίας των Καλλυντικών προϊόντων.

- (41) Δαντόγλου Π. «Η συνθήκη της Ε.Ο.Κ. και η συνθήκη του Μάαστριχτ», (Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη), Αθήνα-Κομοτηνή, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1992.

Σημαντικό επίτευγμα στον τομέα της κυκλοφορίας των Φαρμακευτικών Προϊόντων, για ανθρώπους και ζώα αποτελεί η έκδοση του Κανονισμού Ε.Ο.Κ. αριθ. 2309/93, του Συμβουλίου της 22-7-1993, με το οποίο «θεσπίζεται κοινοτική διαδικασία έγκρισης και εποπτείας των φαρμακευτικών προϊόντων για ανθρώπινη και κτηνιατρική χρήση και συνίσταται Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την αξιολόγηση των φαρμακευτικών προϊόντων».

γ. Για την ίδρυση και λειτουργία φαρμακείων και φαρμακαποθηκών, όπως για τους όρους και προϋποθέσεις χορηγήσεως των σχετικών αδειών, η Ε.Ο.Κ., αφήνει μέχρι στιγμής τη ρύθμιση αυτή στις Εθνικές νομοθεσίες των Κρατών-μελών. Ρύθμιση όμως υπάρχει και ως προς το δικαίωμα εγκαταστάσεως των φαρμακοποιών στις χώρες της Ε.Ο.Κ., που είναι ελεύθερη και ειδικώς για την Ελλάδα μόνο για την παροχή μισθωτών Υπηρεσιών (Απ.Υπ. Α4/5226/6-11-1987: ΦΕΚ Β' 613/87) και μετά το 1996 χωρίς περιορισμούς, δηλαδή με μόνο το πτυχίο της Φαρμακευτικής Σχολής της Χώρας τους και την σχετική άδεια ασκήσεως επαγγέλματος, οποιοσδήποτε φαρμακοποιός υπήκοος ενός Κράτους-μέλους της Ε.Ο.Κ., θα μπορεί με τους ίδιους όρους, όπως και οι Έλληνες φαρμακοποιοί να λαμβάνει άδεια ιδρύσεως και λειτουργίας Φαρμακείου και Φαρμακαποθήκης στην Ελλάδα και αντιστρόφως Έλληνες φαρμακοποιοί στις Χώρες της Ε.Ο.Κ. (42)

δ. Διαφαίνεται μία αντιφατική τάση της Ε.Ο.Κ., η οποία από τη μία μεριά ευνοεί την αύξηση των ετών σπουδών στη Φαρμακευτική Εκπαίδευση, σε πέντε πλήρη έτη (10 εξάμηνα) και την δημιουργία Φαρμακευτικών ειδικοτήτων, που η απόκτησή τους θα συνεπάγεται επιπρόσθετες σπουδές, όμως ταυτόχρονα, έστω και με δειλά βήματα συρρικνώνει τα αντικείμενα που διακινούνται από τα φαρμακεία π.χ. η κατηγορία των Ο.Τ.Σ. (φάρμακα ΜΗΣΥΦΑ), που στις χώρες της Ε.Ο.Κ., τις περισσότερες, πωλούνται και σε άλλα καταστήματα (π.χ. DROGUERIES), εκτός φαρμακείων, ενώ συγχρόνως δημιουργούνται, ως προς την διακίνηση των φαρμάκων οι πρώτες ανησυχίες, μετά τις υπ' αριθ. C-369/88 και C-60/89 αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ε.Ο.Κ. το οποίο, για πρώτη φορά θέτει θέμα αναγκαιότητας ή μη του μονοπωλίου των φαρμάκων από τους φαρμακοποιούς με τις σκέψεις ότι: «Όσον αφορά το μονοπώλιο των φαρμακοποιών, πρέπει κατ' αρχάς να γίνει δεκτό ότι στο παρόν στάδιο εξελίξεως του Κοινοτικού Δικαίου ο προσδιορισμός των κανόνων κυρίως για τη διανομή των φαρμακευτικών προϊόντων, εξακολουθεί να είναι της αρμοδιότητας των κρατών-μελών, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των διατάξεων της Συνθήκης και ιδίως εκείνων που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Επομένως το μονοπώλιο που ανατίθενται στους φαρμακοποιούς κατόχους φαρμακείου, για την εμπορία φαρμάκων ή άλλων προϊόντων, το οποίο κατευθύνει τις πωλήσεις, είναι ικανό να επηρεάσει τις δυνατότητες εμπορίας των εισαγόμενων προϊόντων και να αποτελέσει έτσι μέτρο αποτελέσματος ισοδύναμου προς ποσοτικό περιορισμό των εισαγωγών, μπορεί παρ' όλα αυτά να δικαιολογηθεί (Προσοχή στην πονηρή σκέψη της αποφάσεως: «μπορεί να δικαιολογηθεί»; Δηλαδή υπάρχει αμφιβολία; Για μας η Δημόσια Υγεία δεν είναι θέμα παζαρέματος και ειδικότερα όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν τη ζωή προσώπων ή προστασίας των καταναλωτών). (43)

- (42) Παπαγεωργίου Ι. «Νομολογία του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων». (Αποφάσεις C-369/88 και C-60/89).

Φαρμακευτικό Δελτίο 475/92, σελ. 33.

- (43) Ψαρρό Δημ. «Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και η Σύνδεσς της Ελλάδος». αθήνα 1963.

Τα δύο τελευταία όμως χρόνια, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με τη νομολογία του, άρχισε να φρενάρει την υπερβολική τάση που είχε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στο θέμα της ελευθερίας των συναλλαγών (άρθρο 30 της Συνθήκης), παραβλέποντας, πολλές φορές, την ανάγκη προστασίας της Δημόσιας Υγείας και αποδίδει την δέουσα σημασία στον ευπαθή αυτό τομέα, με την έκδοση σειράς αποφάσεων, όπου η άσκηση του δικαιώματος αυτού αφήνεται βασικά στον Εθνικό Νομοθέτη, έστω και αν έρχεται σε σύγκρουση με τις διατάξεις του άρθρου 30, της Συνθήκης Ε.Ο.Κ. ή τις νομοθεσίες των άλλων Κρατών-μελών αυτής.

Με τα παραπάνω δεδομένα δεν υπάρχει αμφιβολία ότι βρισκόμαστε σε ραγδαίες εξελίξεις, σε ότι αφορά τα θέματα και τα αντικείμενα του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος και συνεπώς θα ήταν παρακινδυνευμένη η πρόβλεψη περί των μελλοντικών εξελίξεων, όμως μπορούμε να προβλέψουμε με βεβαιότητα, ειδικά για τα φαρμακεία και τις φαρμακαποθήκες, ότι αυτά, με την πάροδο του χρόνου, δεν θα έχουν πλέον την παλιά τους παραδοσιακή μορφή, αλλά υπάρχει προοπτική, με την ανάθεση καθηκόντων συμβούλου στον φαρμακοποιό, να καταστούν αυτά και συμβουλευτικά κέντρα υγείας.

7.3 Χάρτα συνεργασίας μεταξύ της Φαρμακευτικής ομάδος της Ε.Ο.Κ. και του Ευρωπαϊκού συνδέσμου παραγωγών ιδιοσκευασμάτων

Η Φαρμακευτική ομάδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Παραγωγών ιδιοσκευασμάτων αναγνωρίζοντας ότι η σημερινή κοινωνία απαιτεί υψηλή ποιότητα Υγειονομικών Υπηρεσιών, εκφράζουν τη δέσμευσή τους, για στενή συνεργασία ώστε να συμβάλουν στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Ο Ευρωπαίος πολίτης, ο οποίος επιθυμεί να χαιρεί άκρας υγείας και να έχει όλο και περισσότερο προσωπική ευθύνη της καλής του προσωπικής ζωής, χρησιμοποιεί μη συνταγογραφούμενα φάρμακα, για τη θεραπεία ελασσόνων ασθενειών και για την πρόληψη αδιαθεσιών. Η χρήση μη συνταγογραφουμένων φαρμάκων σε κατάλληλες συνθήκες, πρέπει να ελέγχεται από επαγγελματίες της υγείας και ειδικά από τον Φαρμακοποιό. Ο Φαρμακοποιός παρέχει συμβουλές στο κοινό, στην υγειονομική περίθαλψη επί καθημερινής βάσεως και αποτελεί το κλειδί, στη διανομή και παροχή φαρμάκων στον καταναλωτή. Αποτελεί συνεργάτη των παραγωγών των μη συνταγογραφουμένων φαρμάκων. Και οι δύο έχουν κοινούς στόχους. Την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τον ασθενή και την προώθηση της λογικής χρήσεως των φαρμάκων. Ο Φαρμακοποιός με την επαγγελματική του ικανότητα, όπου βρίσκεται σε άμεση επαφή με τον ασθενή, είναι ο πλέον αρμόδιος να δώσει σωστές συμβουλές σχετικά με τα φάρμακα που χορηγεί.

Οι εταιρείες που εκπροσωπούνται από τους κατά τόπους Συλλόγους, μέλη του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου παραγωγών ιδιοσκευασμάτων, παρέχουν στους φαρμακοποιούς μη συνταγογραφούμενα φάρμακα (ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ.), των οποίων η ποιότητα, η ασφάλεια και η αποτελεσματικότητα, είναι επισήμως αναγνωρισμένες διαμέσου της διαδικασίας λήψεως της σχετικής αδειάς κυκλοφορίας του φαρμάκου. Οι παραγωγοί εγγυώνται ότι τηρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις διαφημίσεως και αναγραφής των σχετικών απαραίτητων πληροφοριών επί της συσκευασίας. Είναι προς το συμφέρον του κοινού να διευρυνθεί ο αριθμός των μη συνταγογραφουμένων φαρμάκων με τη χορήγηση αδειών κυκλοφορίας (ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ.) φαρμάκων, σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό συσκευασμάτων όταν τα δεδομένα του φαρμάκου εγγυώνται την ασφάλειά του.

Οι οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα Ευρωπαϊκά Δημόσια Συστήματα Υγείας, υποχρεώνουν όλες τις Κυβερνήσεις να περιορίσουν την αύξηση των δαπανών, με αντίκτυπο σε όλη την αγορά των φαρμακευτικών προϊόντων.

Οι φαρμακοποιοί βρίσκονται σε προσεκτική θέση, ώστε να φέρουν εις πέρας αυτήν την πρόκληση των καιρών. Προς αυτό αναγνωρίζουν την ανάγκη αναπτύξεως των φαρμακείων τους σε κέντρα παροχής υπηρεσιών Υγείας. Οι παραγωγοί είναι της γνώμης ότι οι φαρμακοποιοί παρέχουν εξαιρετικές συμβουλές σχετικά με τα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. και έτσι τους βοηθούν για να βελτιώσουν ακόμη περισσότερο την εικόνα τους στον τομέα αυτό.

Η φαρμακευτική ομάδα της Ε.Ο.Κ. και οι παραγωγοί ιδιοσκευασμάτων, έχουν συμφωνήσει τα εξής:

- Οι παραγωγοί πρέπει να συντρέχουν στους Φαρμακοποιούς όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ.
- Οι πληροφορίες και οι συμβουλές που απευθύνονται στο κοινό πρέπει να είναι στη διάθεση του κοινού και από τους Φαρμακοποιούς και από τους παραγωγούς.

Η συνεργασία αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα την καλύτερη έκθεση των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. στο φαρμακείο. Χωρίς να παραβιάζονται επαγγελματικοί και δεοντολογικοί όροι σχετικοί με την προώθηση προϊόντων.

Ο Π.Φ.Σ. και η Ε.Φ.Ε.Χ., καθιέρωσαν για το νεοσύστατο θεσμό των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. στην Ελλάδα τα εξής:

- Καθιερώνεται ο όρος ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ., που επεξηγείται ως Μη Υποχρεωτικώς Συνταγογραφούμενα Φάρμακα.
- Τα εν λόγω ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. συνιστούν ειδική κατηγορία κοινοχρήστων και ευρείας κατανάλωσης φαρμάκων, που προορίζονται για να αντιμετωπίσουν ελαφρά μορφής παθήσεις και ανταποκρίνονται στις ανάγκες επιλογής αυτοθεραπείας μερίδας του πληθυσμού.
- Τα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. ως φαρμακευτικά προϊόντα, υπάγονται στον αποκλειστικό έλεγχο και έγκριση της κυκλοφορίας τους από τον Ε.Ο.Φ.
- Ο διαχωρισμός των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. από τα υπόλοιπα φάρμακα, πρέπει να προκύπτει από συγκεκριμένη λίστα φαρμακευτικών ουσιών και να καθορίζει την περιεκτικότητα της δραστικής ουσίας και την φαρμακοτεχνική μορφή.
- Τα κυκλοφορούντα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. φέρουν όπως και τα υπόλοιπα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα, αυτοκόλλητο κουπόνι χρώματος πρασίνου, που κρίνεται απαραίτητο για τον έλεγχο της κυκλοφορίας του προϊόντος και την αναγνώρισή του από το καταναλωτικό κοινό.
- Τα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. διακινούνται στην Ελληνική Φαρμακευτική Αγορά, μέσω των νόμιμα συστημένων φαρμακαποθηκών και διατίθενται στο καταναλωτικό κοινό αποκλειστικά και μόνο διά των νομίμων λειτουργούντων φαρμακείων της χώρας διά χειρός φαρμακοποιού, όπως ρητά ορίζει ο ν. 1989/91.
- Τα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. σύμφωνα με την ιδιότητά τους, μπορούν να συνταγογραφούνται από τους ιατρούς και είναι στη διακριτική ευχέρεια των Διοικήσεων των Ασφαλιστικών Οργανισμών να τα παρέχουν στους ασφαλισμένους τους.
- Ως νέος θεσμός τα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ., επιβάλλουν την αναγκαιότητα της ενημέρωσης του καταναλωτικού κοινού με ενημερωτικά προγράμματα, που θα επεξεργαστούν από κοινού ο Π.Φ.Σ. και την Ε.Φ.Ε.Χ.

- Επιτρέπεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις ή μέσω των Μ.Μ.Ε., διαφήμιση από τις εταιρείες των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. προϊόντων, τηρουμένων αυστηρά των κανόνων της δεοντολογίας, που επιτηρούνται από μικτή επιτροπή, που συγκροτείται από τον Π.Φ.Σ. και την Ε.Φ.Ε.Χ.
- Κρίνεται αναγκαία η αποδέσμευση από τον ασφυκτικό τιμολογιακό έλεγχο, βάσει αγορανομικών διατάξεων του Υπουργείου Εμπορίου.

Οι τιμές των κυκλοφορούντων ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ θα καθορίζονται ανά εξάμηνο από μικτή επιτροπή που ορίζεται από τον Π.Φ.Σ. και την Ε.Φ.Ε.Χ. και δεν θα υπερβαίνουν το μέσο όρο των τριών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που κυκλοφορούν ομοειδή προϊόντα με τη χαμηλότερη τιμή. Τα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. θα ελέγχονται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Εμπορίου ως προς το υπερβολικό κέρδος.

5.3 Αλλαγές στον Ευρωπαϊκό Φαρμακευτικό Χάρτη 2001

ΙΣΠΑΝΙΑ. Αρχές του χρόνου η Κυβέρνηση αποφασίζει μια ακόμη μείωση του ποσοστού κέρδους των φαρμακοποιών, που την περνάει υπό τον εκβιασμό του ανοίγματος του επαγγέλματος (χορήγηση νέων αδειών χωρίς κριτήρια).

Τον Ιούνιο η Κυβέρνηση απειλή το ιδιοκτησιακό καθεστώς και οι φαρμακοποιοί αρνούνται την εκτέλεση συνταγών των ασφαλιστικών ταμείων για επί πιστώσει φάρμακα. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς παραμένει αλλά χορηγούνται νέες άδειες φαρμακείων με πιο στενά πληθυσμιακά κριτήρια. Το 2000 είναι η λήξη ενός consensus 2 ετών ανάμεσα στην Κυβέρνηση και τον Φαρμακευτικό Σύλλογο Ισπανίας. Η συμφωνία συνεργασίας δεν ανανεώθηκε ακόμα.

ΙΤΑΛΙΑ. Παρά τις πιέσεις και τις φήμες και παρά την εισήγηση Νόμου στη Βουλή από την «Forza Italia», για απελευθέρωση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος του φαρμακείου, δεν πέρασε κάτι τέτοιο. Υπήρξε όμως συνένωση 40 φαρμακείων επιχειρηματικά (αυτό επιτρέπεται μεταξύ φαρμακοποιών) στο Milano, την Cremona και 7 στο Luca κάτω από αποκλειστικό συμβόλαιο με την μεγάλη εταιρεία χονδρεμπορίου Allianz-Unichem. Ως γνωστόν η Ιταλία έχει κλιμακωτό ποσοστό κέρδους με 5 κλίμακες.

ΤΣΕΧΙΑ. Η ίδια εταιρεία χονδρεμπορίου ελέγχει αλυσίδα 17 φαρμακείων στην Πράγα. Ο νόμος δίνει το δικαίωμα αυτό. Πιέσεις ασκούνται από την εταιρεία και στη Σλοβακία αλλά οι φαρμακοποιοί της Μπρατισλαβία λειτουργούν σαν δυνατό λόμπι μέχρι στιγμής.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ. Η Κυβέρνηση αποφάσισε μείωση του ποσοστού κέρδους των φαρμακοποιών κατά 3%. Έχουν όμως την γραπτή συμφωνία πληρωμής των συνταγών ασφαλιστικών ταμείων σε 20 ημέρες.

ΓΑΛΛΙΑ. Νομοσχέδιο που επιτρέπει την δημιουργία Εταιρειών μεταξύ φαρμακοποιών σε συστεγασίες και αλυσίδες φαρμακείων, παραμένει σε εκκρεμότητα και παραπέρα επεξεργασία από την Κυβέρνηση.

ΔΑΝΙΑ. Τον Μάρτιο εισήχθη προς ψήφιση στη Βουλή, νομοσχέδιο που αφορούσε το ιδιοκτησιακό καθεστώς των φαρμακείων. Καταργούσε τα κριτήρια αδειών και έδινε σε ιδιώτες το δικαίωμα της επιχείρησης του φαρμακείου. Την παραμονή ψήφισης, η Υπουργός Υγείας παραιτήθηκε. Ο νέος υπουργός ανακάλεσε μία σειρά νομοσχεδίων και ανάμεσά τους κι αυτό. Τον Οκτώβριο επανήλθε νομοσχέδιο, που έγινε νόμος όπου παραμένει το ιδιοκτησιακό καθεστώς του φαρμακείου όπως έχει, αλλά μέρος των Μ.Υ.ΣΥ.ΦΑ. μπορούν να πωλούνται και εκτός φαρμακείου. Επίσης δίνεται η δυνατότητα μεγάλων συσκευασιών με ειδικές τιμές για τα φάρμακα αυτά.

Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ. Νόμος του Σεπτεμβρίου κατάργησε τα γεωγραφικά κριτήρια κατανομής των φαρμακείων. Διατηρούνται ορισμένα πληθυσμιακά κριτήρια.

ΝΟΡΒΗΓΙΑ. Τον Μάρτιο ψηφίστηκε ο νόμος που αίρει το ιδιοκτησιακό καθεστώς του φαρμακείου και δημιουργεί αλυσίδες φαρμακείων από ιδιώτες. Οι πρώτες μεγάλες αλυσίδες είναι γεγονός, κυρίως μετά τις εξαγορές φαρμακείων από μεγάλη εταιρεία χονδρεμπορίου, που δραστηριοποιείται κυρίως στην Γερμανία και τις βόρειες χώρες.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ. Τον Σεπτέμβριο, ομοσπονδιακός νόμος επικύρωσε προηγούμενες νομολογίες ομοσπονδιακού δικαστηρίου. Σύμφωνα με αυτόν, τα φαρμακεία μπορούν να εμφανίζονται και να διαφημίζονται στις σελίδες του INTERNET, απαγορεύεται όμως αυστηρά να τις χρησιμοποιούν για την πώληση φαρμακευτικών προϊόντων.

ΚΥΠΡΟΣ. Τον Οκτώβριο πέρασε η νέα φαρμακευτική νομοθεσία, που ισχυροποιεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς του φαρμακείου και απαγορεύει τη δημιουργία αλυσίδων φαρμακείων από ιδιώτες είτε από φαρμακοποιούς κεφαλαιούχος. Η νέα Κυπριακή Φαρμακευτική Νομοθεσία έγινε με την ουσιαστική συμβολή του Π.Φ.Σ. και του νομικού του συμβούλου. Η σημαντική αυτή κατοχύρωση έρχεται στον Ευρωπαϊκό χώρο (GPCE) σαν ανάσα των φαρμακοποιών στην ασφυξία που δημιουργείται στο επάγγελμα από τις φιλελευθεροποιήσεις.

Σε όλες τις χώρες οι αλλαγές στην νομοθεσία (εκτός της Δανίας) προήλθαν από τα Οικονομικά Υπουργεία.

5.4 Διακίνηση φαρμακευτικών προϊόντων μέσω INTERNET

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αυξανόμενη χρήση του INTERNET, στην παράνομη διακίνηση και διάθεση προϊόντων, όπως τα φάρμακα, τα συμπληρώματα διατροφής και άλλα. Ως εκ τούτου κρίθηκε σκόπιμο να παρατεθούν πληροφορίες σχετικά με την τήρηση των νομίμων διαδικασιών στην διακίνηση και διάθεση αυτών των προϊόντων και τους κινδύνους που διατρέχουν οι καταναλωτές από την παράνομη διακίνηση μέσω INTERNET.

A. Νόμιμη διακίνηση μέσω INTERNET.

Η διακίνηση φαρμακευτικών προϊόντων διέπεται από τις διατάξεις: Ν.Δ. 96/73 (άρθρ. 12,παρ.1), Ν.Δ. 363 (4/9 Αυγ.1941, ΦΕΚ Α268 παρ.4 και το Π.Δ. 194.95, άρθρο 4).

Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές:

Οι παραγωγοί, αντιπρόσωποι και εισαγωγείς, υποχρεούνται να πωλούν τα προϊόντα σε χονδρικές τιμές και μόνο στα νομίμως λειτουργούντα φαρμακεία, τις νομίμως λειτουργούσες φαρμακαποθήκες, το Δημόσιο, καθώς επίσης τα πάσης φύσεως νοσηλευτικά ιδρύματα και ιδιωτικές κλινικές εντός των οποίων λειτουργεί το φαρμακείο. Η λιανική πώληση των φαρμακευτικών εν γένει προϊόντων, επιτρέπεται μόνο από τα νομίμως λειτουργούντα φαρμακεία και από τους έχοντες ειδική προς αυτό, άδεια του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Η πώληση φαρμάκων από τις φαρμακαποθήκες, επιτρέπεται μόνο σε φαρμακεία, άλλες φαρμακαποθήκες, στους γιατρούς των χωριών που έχουν άδεια πώλησης φαρμάκων και στα νομίμως λειτουργούντα νοσοκομεία. (44)

- (44) Διαδίκτυο. <http://www.eof.gr/Law.htm>

Β. Παράνομη διακίνηση (μέσω INTERNET, αλληλογραφίες κ.λ.π.).

Η διακίνηση των φαρμακευτικών προϊόντων μέσω οποιασδήποτε πηγής που δεν καλύπτεται από τη νομοθεσία όπως π.χ. το INTERNET, πέραν του ότι απαγορεύεται από το νόμο, εγκυμονεί κινδύνους που έχουν σχέση αφενός με την υγεία του ασθενούς, που λαμβάνει το προϊόν χωρίς ιατρική συνταγή και συμβουλή, αφετέρου με την ποιότητα των προϊόντων η οποία δεν διασφαλίζεται από τις συνθήκες της παρ-άνομης διακίνησης και χωρίς την εποπτεία του Ε.Ο.Φ.

Επισημαίνεται ότι η παράνομη διακίνηση μέσω INTERNET, συνδέεται και με προϊόντα τα οποία δεν έχουν άδεια κυκλοφορίας από τον Ε.Ο.Φ., όπως ορισμένα αναβολικά, προϊόντα εφεδρίνης, καρνιτίνης ή βιταμινούχων σε πολύ υψηλές περιεκτικότητες κ.λ.π., η ανεξέλεγκτη χρήση των οποίων μπορεί να προκαλέσει πολύ σοβαρές βλάβες της υγείας, όπως βλάβες ζωτικών οργάνων, ψυχικές διαταραχές, προβλήματα μεταβολισμού και άλλα, είτε είναι πλαστά με εμφανείς και άμεσους κινδύνους στην υγεία του καταναλωτή-ασθενούς.

Ενημερώνονται λοιπόν οι καταναλωτές ότι διατρέχουν σοβαρούς κινδύνους χρησιμοποιώντας προϊόντα που δεν είναι εγκεκριμένα από τον Ε.Ο.Φ. ή προμηθεύονται φάρμακα από πηγές άλλες πλην των νομίμως λειτουργούντων φαρμακείων.

Πρόσφατα ο Ε.Ο.Φ. σε συνεργασία με το Σ.Δ.Ο.Ε., συνέβαλε στην σύλληψη ιδιώτη, ο οποίος προωθούσε την πώληση φαρμακευτικών προϊόντων μέσω INTERNET. Τα προϊόντα αυτά προμηθευόταν από φαρμακεία ή από φαρμακαποθήκες και το θέμα έχει παρατεμφθεί στην Δικαιοσύνη. (45)

- (45) Διαδύκτιο. <http://www.eof.gr/Law.htm>.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΑΔΕΙΑ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

6.1 Άδεια ασκήσεως Επαγγέλματος Φαρμακοποιού

Για την απόκτηση της ιδιότητας του φαρμακοποιού, απαιτείται η λήψη πτυχίου μιας από τις Φαρμακευτικές Σχολές των Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών ή του ίδιου αλλοδαπών Πανεπιστημίων, του οποίου όμως η ισοτιμία προς το ίδιο των Ελληνικών Πανεπιστημίων, πρέπει προηγουμένως να έχει αναγνωρισθεί από την αρμόδια Κρατική Υπηρεσία το ΔΙΚΑΤΣΑ (Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Αναγνώρισεως Τίτλων Σπουδών Αλλοδαπής).

Για την άσκηση του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος στην Ελλάδα και ειδικότερα για την ανάληψη της υπευθύνου Διευθύνσεως ορισμένων Τμημάτων παραγωγής ή ελέγχου σε Φαρμακευτικά Εργαστήρια ή Φαρμακοβιομηχανίες ή φαρμακεία και φαρμακαποθήκες (κληρονομικά φαρμακεία κ.λ.π.) και τη λήψη άδειας ιδρύσεως φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης, εκτός της κατοχής πτυχίου Φαρμακευτικής, απαιτείται και η λήψη ειδικής άδειας ασκήσεως του Φαρμακευτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα, που χορηγείται από το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας (ΚΕΣΥ), κατόπιν εξετάσεων ενώπιον ειδικών Τμημάτων αυτού στην Αθήνα (ν.206/47) και στη Θεσσαλονίκη (άρθρο 17,ν. 1963/91).

Για συμμετοχή στις εξετάσεις για την απόκτηση άδειας ασκήσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος στην Ελλάδα απαιτείται:

α. Η υποβολή σχετικής αιτήσεως, στο αρμόδιο Τμήμα ή Διεύθυνση Υγιεινής της Νομαρχίας, μετά από τα εξής δικαιολογητικά:

- Πτυχίο Φαρμακευτικής Σχολής.
- Πιστοποιητικά πρακτικής ασκήσεως.

β. Η Ελληνική Ιθαγένεια του αιτούντος ή η ιδιότητα του ομογενούς, μη κεκτημένου την Ελληνική Ιθαγένεια, που επιθυμεί να εγκατασταθεί στην Ελλάδα και φυσικά με την προϋπόθεση, ότι κατέχει άδεια παραμονής και εργασίας στην Ελλάδα (άρθρο 14, ν. 206/47). Δεν απαιτείται η Ελληνική Ιθαγένεια για τους αιτούντες φαρμακοποιούς, που κατέχουν την υπηκοότητα μιας από τις χώρες της Ε.Ο.Κ. (Π.Δ. 9/86).

γ. Να έχουν πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση:

Από 1-10-1987 και μετά, ο υποψήφιος για τη λήψη άδειας ασκήσεως επαγγέλματος πρέπει να αποδείξει, όπως θα αναφερθεί στη συνέχεια, ότι ασκήθηκε πρακτικώς, μετά την περάτωση Πανεπιστημιακών σπουδών οκτώ (8) εξαμήνων (απ. Α4/5226/6-11-1987:ΦΕΚ Β' 613/87, Α4/οικ. 1022/24-2-1993:ΦΕΚ Β' 162/1993).

- Τρεις (3) μήνες σε φαρμακείο ανοιχτό στο κοινό, σε πόλεις άνω των 5000 κατοίκων.
- Τρεις (3) μήνες σε φαρμακείο Νοσοκομείου υπό την εποπτεία της Φαρμακευτικής Υπηρεσίας αυτού.
- Τρεις (3) μήνες σε Φαρμακοβιομηχανία, είτε σε φαρμακείο ανοιχτό στο κοινό
- Τρεις (3) μήνες σε φαρμακείο ανοιχτό στο κοινό ή φαρμακείο Νοσοκομείου, κατά επιλογή του ενδιαφερομένου.

Από την έναρξη όμως του ακαδημαϊκού έτους 1993-1994, η παραπάνω ετήσια πρακτική άσκηση, με το Π.Δ./μα 110/93 «Καθορισμός ελαχίστου αριθμού εξαμήνων φοίτησης στα Τμήματα Φαρμακευτικής των Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών» (ΦΕΚ Α'

50/1993), των ελάχιστων εξαμήνων φοίτησης ορίστηκαν σε δέκα, εκ των οποίων τα οκτώ (8) περιλαμβάνουν θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση στο οικείο Πανεπιστημιακό τμήμα και τα δύο (2) τελευταία, πρακτική εξάσκηση σε φαρμακείο, Φαρμακευτική υπηρεσία νοσοκομείων και Φαρμακοβιομηχανία. Σημειώνεται ότι το προαναφερόμενο διάταγμα εκδόθηκε χωρίς τη σύμπραξη του αρμοδίου Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή των αρμοδίων συνδικαλιστικών οργάνων των φαρμακοποιών και χωρίς να διευκρινίζεται, αν τα δύο αυτά τελευταία εξάμηνα της πρακτικής ασκήσεως σε φαρμακείο, φαρμακευτική υπηρεσία νοσοκομείων και φαρμακοβιομηχανία, θα πραγματοποιούνται με την επίβλεψη των οικείων Τμημάτων Φαρμακευτικής των Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών, αφού αυτά θα χορηγούν τα πτυχία φαρμακευτικής για την χορήγηση των οποίων προϋπόθεση αποτελεί η προαναφερόμενη πρακτική άσκηση, θα εφαρμόζονται οι διατάξεις της Κοινής Αποφάσεως Οικ. 1022/24-2-1993 (ΦΕΚ.Β' 162/1993); Πιστεύουμε ότι η προαναφερόμενη πρακτική άσκηση θα πρέπει να γίνεται με την ευθύνη και την επίβλεψη των αρμόδιων Τμημάτων ή Διευθύνσεων Υγιεινής των αρμόδιων Νομαρχιών, οι οποίες εποπτεύουν και τα λειτουργούντα φαρμακεία, νοσοκομεία και φαρμακοβιομηχανίες. Θα πρέπει όμως να ρυθμιστεί το θέμα αν μετά τη λήψη του πτυχίου θα επακολουθεί και αυτή της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, κατόπιν εξετάσεων στο ΚΕΣΥ; Οπότε σε περίπτωση αρνητικής θέσεως, επιβάλλεται η κατάργηση του Ν. 206/47.

Πριν την 1-10-1987: Όσοι έχουν αρχίσει την πρακτική τους άσκηση μέχρι την 1-10-1987 μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να συμπληρώσουν την άσκησή τους αυτή, σύμφωνα με τα ισχύοντα πριν την παρούσα ρύθμιση και συγκεκριμένα με βάση τις διατάξεις του ν. 206/1947 «περί των πρακτικών ασκήσεων των υποψηφίων της Φαρμακευτικής» (ΦΕΚ Α' 11/1947), που απαιτούν:

- Ετήσια άσκηση σε φαρμακείο πόλεως, πληθυσμού πέντε χιλιάδων κατοίκων και η οποία μπορεί να γίνει και κατά τα τέσσερα τρίμηνα των θερινών διακοπών της φοιτητικής σπουδής του υποψηφίου.
- Τρεις μήνες άσκηση, σε φαρμακείο της Πρωτεύουσας (άρθρο 8) ή της Θεσσαλονίκης (άρθρο 9, παρ. 6, Ν.Δ. 4111/60), μετά τη λήψη του πτυχίου.
- Για τους πτυχιούχους αλλοδαπών Ομοταγών Πανεπιστημίων, πρέπει να αποδειχθεί πρακτική άσκηση δύο ετών σε φαρμακείο αλλοδαπής ή της ημεδαπής (άρθρ.14)

Η έναρξη της πρακτικής ασκήσεως σε όλες τις περιπτώσεις (προ και μετά την 1-10-1987), πρέπει να δηλωθεί εγγράφως από τον ασκούντα φαρμακοποιό στον Προϊστάμενο του Τμήματος ή της Διευθύνσεως Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας (άρθρο 9, ν. 206/47). Ο ασκούμενος φοιτητής ή πτυχιούχος εφοδιάζεται με αριθμημένο τετράδιο εκατό σελίδων, που μονογράφεται από τον επιθεωρητή φαρμακείων ή τον Προϊστάμενο του Τμήματος ή της Διευθύνσεως Υγιεινής.

Στο τετράδιο αυτό ο υποψήφιος αναγράφει λεπτομερώς και με ημερομηνίες τα φαρμακοτεχνικά σκευάσματα, τα οποία εκτέλεσε με βάση την Ελληνική Φαρμακοποιία ή άλλη. Την εκτέλεση φαρμακοτεχνικών σκευασμάτων, πιστοποιεί με την υπογραφή του ο φαρμακοποιός.

Επίσης ο ασκών φαρμακοποιός, συμπληρωματικώς βεβαιώνει στο τετράδιο:

1. Την επιμέλεια, την προσοχή, την ικανότητα του μαθητευόμενου του.
2. Την πλήρη γνώση της συνταγολογίας, της φαρμακευτικής τέχνης, της διατιμήσεως και της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας.
3. Ενημερότητα του υποψηφίου του για την επαγγελματική δεοντολογία και των αρχών του εμπορίου των φαρμάκων.

Τέλος, στο προηγούμενο τετράδιο, σε περίπτωση επιθεωρήσεως του φαρμακείου από επιθεωρητή φαρμακείου, ο οποίος σημειώνει την παρουσία του ασκουμένου (άρθ.11).

Η απόδειξη της πρακτικής ασκήσεως, επί εξάωρο καθημερινώς, αποδεδειγμένη με ένορκη βεβαίωση του ασκήσαντος φαρμακοποιού, η οποία επικυρώνεται από τον Προϊστάμενο του Τμήματος ή της Διευθύνσεως Υγιεινής της αρμόδιας Νομαρχίας (άρθρο 10, ν. 206/47). Ειδικά για την άσκηση σε φαρμακείο Νοσοκομείου, ο Προϊστάμενος αυτού χορηγεί επίσημο πιστοποιητικό, περί της ασκήσεως του φοιτητή ή του πτυχιούχου της Φαρμακευτικής, το οποίο και αυτό πρέπει να είναι θεωρημένο από τον Διοικητικό Διευθυντή του Νοσοκομείου, για το γνήσιο της υπογραφής του και δεν απαιτείται ένορκη βεβαίωση, στους ιδιώτες φαρμακοποιούς (παρ. 4, Κοινής Υπ. Απ. Α4/οικ. 1022/22-2-1993:ΦΕΚ Β' 162/1993).

δ. Η υποβολή του αναφερομένου

ε. Η καταβολή των οριζόμενων εκάστοτε εξετάσεων.

Οι εξετάσεις τις οποίες υφίστανται οι υποψήφιοι, για την απόκτηση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, είναι πρακτικές και θεωρητικές (άρθρο 12).

Οι πρακτικές εξετάσεις περιλαμβάνουν:

- Τον έλεγχο φαρμάκων
- Την παρασκευή φαρμακοτεχνικών ή χημικών σκευασμάτων
- Την εκτέλεση συνταγών
- Την αναγνώριση πολλών φαρμάκων.

Ο υποψήφιος πρέπει να λάβει βαθμό δύο (2), για να του επιτραπεί να προσέλθει στις προφορικές εξετάσεις, αλλιώς οφείλει να επαναλάβει την πρακτική δοκιμασία μετά από τρεις (3) μήνες μέχρι (6) μήνες (άρθρο 12, και 13, ν. 206/47).

Προφορικά οι υποψήφιοι εξετάζονται στα εξής μαθήματα:

- Φαρμακολογία (ενδείξεις και ποσολογία φαρμάκων, ιατρικές μονάδες, οροί, εμβόλια, συνταγολόγια)
- Ελληνική φαρμακοποιία και φαρμακοτεχνία
- Τοξικολογία (Γνώσεις παροχής βοηθειών για δηλητηριάσεις, δυστυχήματα και αεροχημικών προσβολών)
- Φαρμακευτική εμπορευματολογία και στοιχεία ιστορίας της φαρμακευτικής και Φαρμακευτική Νομοθεσία

Μεταξύ των διδασκόμενων μαθημάτων στα Τμήματα Φαρμακευτικής των Πανεπιστημίων της Ελλάδος, δεν διδάσκεται επισήμως το μάθημα αυτό, αλλά εκ των πραγμάτων καλύπτεται με διαλέξεις, όχι πάντοτε από ειδικούς, σε αντίθεση με τις Φαρμακευτικές Σχολές του Εξωτερικού, που έχουν επισήμως έδρες Φαρμακευτικής Νομοθεσίας και Οικονομίας.

6.2 Φαρμακοποιοί υπήκοοι, από χώρες-μέλη της Ε.Ε. και τομείς απασχόλησης

Ειδικά οι φαρμακοποιοί, υπήκοοι των Κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μπορούν να ασκήσουν στην Ελλάδα, το Φαρμακευτικό επάγγελμα, προς το παρόν μόνο ως μισθωτοί (υπάλληλοι φαρμακείου, φαρμακοβιομηχανιών κ.λ.π.), με το πτυχίο της Φαρμακευτικής Σχολής της Χώρας τους (χωρίς αναγνώριση από το ΔΙΚΑΤΣΑ) και τη λήψη άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, που χορηγείται χωρίς εξετάσεις με την υποβολή ορισμένων δικαιολογητικών, άρθρα 2-3, υπ' αριθ. Α4/5226/6-11-87 Υπουργικής αποφάσεως: ΦΕΚ Β/613/87, εκτός αν αναγνωρίσουν την ισοτιμία του πτυχίου τους στο ΔΙΚΑΤΣΑ και λάβουν

άδεια ασκήσεως επαγγέλματος στην Ελλάδα, οπότε σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ/τος 9/1986 (ΦΕΚ Α' 5/86), μπορεί να λάβουν άδεια ιδρύσεως φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης ή να αναλάβουν καθήκοντα υπευθύνου διευθυντή φαρμακείου, φαρμακαποθήκης, πρατηρίου φαρμακευτικών προϊόντων και από αντιπροσωπείες φαρμακευτικών οίκων του εξωτερικού (άρθρο 2, Π.Δ. 9/86). Οι πτυχιούχοι της Φαρμακευτικής, λαμβάνοντας άδεια ασκήσεως επαγγέλματος στην Ελλάδα, μπορούν:

- Να αναλάβουν την υπεύθυνη διεύθυνση Τμημάτων παραγωγής ή ελέγχου Φαρμακευτικών Εργαστηρίων και Βιομηχανιών (άρθρο 29, ν. 5607/32).
- Να αναλάβουν την υπεύθυνη διεύθυνση πρατηρίου Αντιπροσωπειών Φαρμακευτικών Οίκων του Εξωτερικού και Ελληνικών Φαρμακευτικών Εργαστηρίων και Φαρμακοβιομηχανιών (άρθρο 10, ν. 328/76).
- Να αναλάβουν την υπεύθυνη διεύθυνση κληρονομικού φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης (άρθρο 19, ν. 5607/32) ή να αντικαταστήσουν σε περίπτωση απουσίας πέρα των δύο μηνών, τους ιδιοκτήτες φαρμακοποιούς ή φαρμακαποθηκάρχους (άρθρο 10, ν.5607/32).
- Να προσληφθούν ως συνέταιροι σε φαρμακεία και φαρμακαποθήκες (άρθρο 6, ν. 328/76), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο του ν. 1821/88.
- Να λάβουν άδεια ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείου και φαρμακαποθήκης (άρθρο 1, ν. 1963/91, άρθρ. 2, Ν.Δ. 363/41).

Η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος του φαρμακοποιού, είναι απολύτως προσωποπαγής και φυσικά λήγει με το θάνατο του φαρμακοποιού. Επίσης η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ανακαλείται στις περιπτώσεις:

α. Αυτοδικαίως σε περίπτωση συνταξιοδότησεως του φαρμακοποιού.

β. Ως παρεπόμενη διοικητική πράξη, σε περίπτωση, με οποιοδήποτε τρόπο, ακυρώσεως του πτυχίου της Φαρμακευτικής του Φαρμακοποιού.

γ. Κατόπιν αποφάσεως (αμετακλήτου) του Πειθαρχικού Συμβουλίου, του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου (άρθρο 11, παρ.6, ν.1963/91).

δ. Προσωρινός από 1 μέχρι 5 έτη, σε περιπτώσεις παραβάσεως του νόμου περί ναρκωτικών (άρθρο 15, ν. 1729/87).

ε. Σε περίπτωση βαριάς παραβάσεως των καθηκόντων του φαρμακοποιού, κατά την άσκηση του επαγγέλματός του και καταδίκης του σε στερητική της ελευθερίας ποινής διάρκειας τουλάχιστον τριών μηνών, κατόπιν αποφάσεως του αρμοδίου Δικαστηρίου (άρθρο 67 Π. Δ.) (46)

Οι ασκούντες, το Φαρμακευτικό επάγγελμα στην Ελλάδα είναι υποχρεωτικά ασφαλισμένοι:

- Στο Ταμείο Συντάξεως και Αυτασφαλίσεως Υγειονομικών (ΤΣΑΥ), για σύνταξη (κύρια ασφάλιση), στον Κλάδο Πρόνοιας και την παροχή ιατροφαρμακευτικής Περιθάλψεως.
- Ειδικά οι εργαζόμενοι ως μισθωτοί (φαρμακεία - φαρμακαποθήκες - Αντιπροσωπείες φαρμάκων - Φαρμακευτικά Εργαστήρια και Εργοστάσια κ.λ.π.), ασφαλίζονται και στο ΙΚΑ, αλλά μόνο στον κλάδο του ΤΕΑΜ (επικουρική ασφάλιση) και για δευτερεύουσες άλλες παροχές (επιδόματα κ.λ.π.).

- (46) «Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής». Μυλλέρου 1, Αθήνα 2002

6.3 Δεοντολογικός Κώδικας Φαρμακοποιών

Όπως αναφέρθηκε, το Φαρμακευτικό Επάγγελμα, ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού του από τους νομομαθείς και την νομολογία των Δικαστηρίων, ως εμπορικού επαγγέλματος, ούτε προς στιγμή δεν απέβαλε τον ευγενή και κοινωνικό του χαρακτήρα, γι' αυτό άλλωστε και θεωρείται ταυτόχρονα και ως λειτούργημα και η άσκηση αυτού και οι μεταξύ των φαρμακοποιών σχέσεις, διέπονται, επί πλέον, από ιδιαίτερο δεοντολογικό Κώδικα (Π.Δ/μα 340/1993, «Κώδικας της Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας», (ΦΕΚ Α' 145/2-9-1993).

Δεοντολογία είναι οι αρχές που διέπουν και καθοδηγούν τους φαρμακοποιούς, με ιδιότητα ή υπευθύνους ιδιοκτήτου φαρμακείου σε λειτουργία, στις σχέσεις τους με τους ασθενείς, τους συναδέλφους τους και τους υπόλοιπους υγειονομικούς επιστήμονες, τα όργανα της πολιτείας, τα συλλογικά όργανα στα οποία ανήκουν και γενικά τη στάση τους απέναντι στην κοινωνία.

Ο Δεοντολογικός Κώδικας Φαρμακοποιών, περιλαμβάνει κάποιες διατάξεις, όπου αναφέρονται:

α. Στα γενικά καθήκοντα του φαρμακοποιού σε φαρμακείο σε λειτουργία.

Ο φαρμακοποιός σε φαρμακείο σε λειτουργία, ασκεί λειτούργημα και οφείλει να το ασκεί σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους, την χάρτα του ευρωπαϊκού φαρμακείου και με τον όρκο που έδωσε. Οφείλει να συμπεριφέρεται γενικώς στη ζωή του αξιοπρεπώς και σύμφωνα με τις παραδόσεις του φαρμακευτικού επαγγέλματος-λειτουργήματος, να σέβεται τις υγειονομικές αρχές, τον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο και τον φαρμακευτικό σύλλογο στον οποίο ανήκει και δικαιούται να απολαμβάνει τον ίδιο σεβασμό από τους πιο πάνω φορείς. Ακόμη οφείλει να συμμορφώνεται με τις επιταγές του νόμου και τις νόμιμες αποφάσεις, που αφορούν την άσκηση του λειτουργήματός του, ειδικότερα να τηρεί τις ισχύουσες λιανικές τιμές των φαρμάκων.

Ο φαρμακοποιός οφείλει να έχει ανώτερη αντίληψη για την αποστολή και ιερότητα του φαρμακευτικού λειτουργήματος και να απέχει από κάθε ενέργεια που δύναται να μειώσει την εκτίμηση του κοινωνικού συνόλου, για το λειτούργημα του φαρμακοποιού ή αντιτίθεται στα χρηστά ήθη.

Τέλος ο φαρμακοποιός, με φαρμακείο σε λειτουργία, απαγορεύεται να ασκεί και άλλο επάγγελμα, το οποίο θεωρείται ασυμβίβαστο με την αξιοπρέπεια του φαρμακευτικού λειτουργήματος.

β. Η συμβολή του φαρμακοποιού με φαρμακείο σε λειτουργία, στην προστασία της δημόσιας υγείας.

Μεταξύ των βασικών παραγόντων προστασίας της Δημόσιας Υγείας, τόσο κατά το παρελθόν, όσο και στη σημερινή τεχνολογική μας εποχή, αναμφιβόλως, περιλαμβάνονται οι γιατροί και οι φαρμακοποιοί. Μεταξύ όμως των δύο αυτών βασικών παραγόντων της Δημόσιας Υγείας, υπάρχει μία ουσιώδης διαφορά. Ενώ για το ρόλο και το έργο των γιατρών, δικαίως, πολλά έχουν γραφεί και πολλά ίσως θα γραφούν και στο μέλλον, δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και για τους φαρμακοποιούς, τους αφανείς αυτούς παράγοντες της Δημόσιας Υγείας, είτε γιατί η ιατρική επιστήμη προηγήθηκε από την Φαρμακευτική, την οποία για μακρό χρονικό διάστημα την κηδεμόνευσε, είτε γιατί οι φαρμακοποιοί, στην Ελλάδα βέβαια, παρέλειψαν και ατυχώς εξακολούθησαν να παραλείπουν να προβάλλουν το Φαρμακευτικό Επάγγελμα και τους λειτουργούς του στο ευρύ κοινό, μεγάλο μέρος του οποίου σήμερα τους θεωρεί ως εμπόρους

και όχι ως να ασκούν το ύψιστο λειτούργημα της φαρμακευτικής επιστήμης, στην οποία τόσα πολλά οφείλει το κοινωνικό σύνολο.

Βέβαια η πραγματικότητα είναι τελείως διαφορετική. Ο Έλληνας φαρμακοποιός αποτελεί βασικό παράγοντα της Δημόσιας Υγείας και με την ιδιότητά του αυτή είναι υποχρεωμένος να βρίσκεται πάντοτε στο φαρμακείο του, είτε αυτό λειτουργεί στη μεγάλη πόλη, είτε στα πλέον απομακρυσμένα μέρη της Χώρας.

Για τον φαρμακοποιό δεν υπάρχει Κυριακή Αργία, ούτε Πρωτοχρονιά, ούτε Πάσχα, ούτε συγκεκριμένο ωράριο εργασίας, αφού από το νόμο είναι υποχρεωμένος να παρέχει τις υπηρεσίες του στο κοινό, οποιαδήποτε ώρα της ημέρας και της νύκτας, ακόμη και με κίνδυνο της σωματικής του ακεραιότητας ή και αυτής της ζωής του. Οποιοσδήποτε άλλος επαγγελματίας ή επιστήμονας, μπορεί χωρίς συνέπειες να κλείσει το κατάστημά του και να ασχοληθεί με ότι άλλο νομίζει καλύτερο ή εργαζόμενος έχει την ευχέρεια να καθορίζει, κατά βούληση την αμοιβή του, εντός βέβαια καθορισμένων ευρύτατων πλαισίων, ακόμη και ο γιατρός που ασκεί ελεύθερο επάγγελμα, έχει την δυνατότητα να εργάζεται όπου θέλει και όπως θέλει και να καθορίζει, κατά βούληση, χωρίς περιορισμούς την αμοιβή του.

Ο φαρμακοποιός όμως δεν έχει την ευχέρεια ούτε να κλείσει το φαρμακείο του, ούτε να απουσιάσει έστω και μία ημέρα από αυτό χωρίς την άδεια της Δημόσιας Αρχής, που παρέχεται με περιοριστικούς όρους και προϋποθέσεις, που δεν απαντώνται, ούτε και σε αυτά ακόμη τα όργανα της Δημόσιας Διοικήσεως, τους Δημόσιους Υπαλλήλους, αλλά ούτε και να καθορίσει την αξία των παρεχόμενων υπηρεσιών από αυτόν, έστω και μέσα σε ευρύτερα πλαίσια, όπως τα άλλα επιστημονικά επαγγέλματα, αφού η Πολιτεία περιοριστικά και δεσμευτικά καθορίζει το ύψος των κερδών αυτού, που κατά γενική ομολογία είναι το χαμηλότερο της Ε.Ο.Κ.

Το φαρμακείο όμως δεν είναι μόνο το κατάστημα στο οποίο προσφεύγει, αυτός που έχει ανάγκη να προμηθευτεί φάρμακα ή άλλων παραφαρμακευτικών προϊόντων, αλλά ταυτόχρονα είναι αφ' ενός Σταθμός Πρώτων Βοηθειών, ιδιαίτερα στα μικρά μέρη, στο οποίο καταφεύγει αυτός που έχει ανάγκη από παροχή πρώτων βοηθειών, γι' αυτό άλλωστε για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, ο φαρμακοποιός απαιτείται να έχει και γνώσεις παροχής πρώτων βοηθειών, για δηλητηριάσεις, δυστυχημάτων και αεροχημικής προσβολής (άρθρο 12, ν. 206/47) και αφ' ετέρου ένα μικρό εκπαιδευτικό ίδρυμα, αφού σε αυτό ασκούνται πρακτικά οι μελλοντικοί φαρμακοποιοί (φοιτητές - πτυχιούχοι) και οι υποψήφιοι βοηθοί φαρμακείου, στους οποίους ο ασκών φαρμακοποιός οφείλει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του Κώδικα Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας, να συμπεριφέρεται προς αυτούς, όπως ο δάσκαλος προς τους μαθητές του και παράλληλα με την φαρμακευτική εκπαίδευση οφείλει να εμπνεύσει στους ασκούμενους του, την αγάπη και τον σεβασμό προς το φαρμακευτικό επάγγελμα-λειτούργημα (άρθρο 31 Π.Δ. 340/93 ΦΕΚ Α' 145/93).

Ακόμη το φαρμακείο είναι ένα Κέντρο Κοινωνικής Εργασίας (Κοινωνική Εργασία: είναι η επιστημονική μέθοδος, το μέσο με το οποίο βοηθείται το άτομο ή η ομάδα, για να καταστεί ικανό να βοηθήσει τον εαυτό του, να επιλύσει τα προβλήματά του ή να εξομαλυνθεί μία κατάσταση κατά τρόπο αποτελεσματικό και ικανοποιητικό) και αυτό γιατί ο φαρμακοποιός δεν περιορίζεται μόνο στην εκτέλεση συνταγών και την πώληση φαρμάκων, αλλά ταυτόχρονα συμπαρίσταται στους ασθενείς-πελάτες του, βοηθώντας τους να ξεπεράσουν το πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζουν, είτε οι ίδιοι οι πελάτες του, είτε συγγενικά τους πρόσωπα, ακούγοντας με υπομονή τις ανησυχίες τους, τους φόβους τους, τις ελπίδες τους, παρηγορώντας τους, ενισχύοντας το ηθικό τους και γενικά συμπαριστάμενος ηθικά και πολλές φορές και υλικά, με τη χορήγηση δωρεάν των φαρμάκων σε αναξιοπαθούντες ή σε έκτακτα περιστατικά (τραυματισμοί κ.λ.π.) και φυσικά τα χρέη σε βάρος του, από διάφορες πελάτες που αφθονούν

σε κάθε φαρμακείο και ακόμη καθοδηγώντας τους στο να απευθυνθούν στο κατάλληλο ιατρικό ή νοσηλευτικό ίδρυμα ή γενικά στον αρμόδιο ιατρό της εμπιστοσύνης τους και θα πρέπει να ομολογηθεί, ότι είναι από τους λίγους επιστήμονες, μετά τον γιατρό, που καθημερινά ο ψυχικός του κόσμος δοκιμάζεται ακούγοντας και συμμετέχοντας στα προβλήματα, δράματα πολλές φορές, των ασθενών-πελατών του.

Τέλος και η κοινωνική θέση γενικά του φαρμακοποιού είναι αξιόλογη, ιδιαίτερα στην ύπαιθρο χώρα, όπου μαζί με το γιατρό, τον ιερέα και το δάσκαλο, αποτελούν την φυσική πνευματική ηγεσία της περιοχής, που συνήθως έχει ως τόπο συγκεντρώσεως της το φαρμακείο του χωριού ή της κωμοπόλεως, γι' αυτό δικαίως και η κοινή γνώμη το θεωρεί, ως το πνευματικό κέντρο της. Στα Επτάνησα, όπως είναι γνωστόν, τα φαρμακεία ήταν Κέντρα συγκεντρώσεως των επιστημόνων και των ευγενών, πολλά από αυτά διέθεταν, για το σκοπό αυτό και ειδικό επιπλωμένο δωμάτιο.

Συμπερασματικά από τα εκτεθέντα προκύπτει ότι ο φαρμακοποιός, που ασκεί τη Φαρμακευτική, κακώς θεωρείται έμπορος γιατί στην πραγματικότητα ασκεί λειτουργήματα, που είναι ανεξάρτητο του λειτουργούντος της Ιατρικής, μετά από το οποίο συνεργάζεται στενά. Όπως πολύ επιτυχώς αναφέρει ο NAMOUR στο Βέλγιο «Η Φαρμακευτική είναι αδελφή της Ιατρικής και όχι κόρη του Εμπορίου». Αδελφή συμβαδίζουσα και όχι ακολουθούσα και της οποίας ο ρόλος στην προάσπιση της Δημόσιας Υγείας, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, κάθε άλλο παρά ευκαταφρόνητος είναι.

Ταυτόχρονα όμως γνωστή είναι και η ευαισθησία της κοινής γνώμης, όσο και της Πολιτείας, απέναντι των ανθρώπων που ασκούν κάποιο από τα λειτουργήματα στην κοινωνία (γιατρός - φαρμακοποιός - Ιερέας - Δάσκαλος). Τους αναγνωρίζουν μεν την προσφορά τους στην κοινωνία (όχι πάντοτε βέβαια), πλην όμως τους επιβάλλουν βαρύτερες υποχρεώσεις και δεν τους συγχωρούν ανθρώπινες αδυναμίες, τις οποίες όμως επιτρέπουν στους εαυτούς τους ή τις αντιμετωπίζουν επιεικώς στους άλλους συνανθρώπους τους.

Όσους ασκούσαν όμως κοινωνικά λειτουργήματα, συμπεριλαμβανομένων και των γιατρών, κατά την προσωπική μας γνώμη, τις βαρύτερες υποχρεώσεις και τις αυστηρότερες κυρώσεις υφίσταται, σε περίπτωση αθετήσεώς τους, ο Φαρμακοποιός, ο οποίος για ένα μόνο παράπτωμα είναι δυνατόν να υποστεί ταυτόχρονα βαρύτερες, διοικητικές, συμβατικές, αστικές και πειθαρχικές κυρώσεις, γι' αυτό και επιβάλλεται η γνώση των βασικών διατάξεων της ισχύουσας Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, πράγμα που επιχειρείται με το παρόν πόνημα

γ. Ευθύνη και αξιοπρέπεια του φαρμακοποιού.

Ο φαρμακοποιός οφείλει να ασκεί προσωπικώς, την φαρμακευτική και να παρασκευάζει και να παραδίδει αυτοπροσώπως τα φάρμακα στους αρρώστους ή στους οικείους τους. Πρέπει να επιβλέπει προσωπικώς κάθε φαρμακευτική εργασία που εκτελείται από το προσωπικό του φαρμακείου. Κάθε φαρμακείο πρέπει να έχει σε εμφανές μέρος, στην πρόσοψή του, το ονοματεπώνυμο του αδειούχου φαρμακοποιού, καθώς και τα σήματα που επιβάλλουν οι ισχύοντες νόμοι. Τα κληρονομικά φαρμακεία θα αναγραφούν κάτω από το όνομα του αποθανόντος φαρμακοποιού και το ονοματεπώνυμο του υπεύθυνου φαρμακοποιού με ίδια γράμματα.

Σε περίπτωση δεοντολογικών παραβάσεων του αντικαταστάτη του αδειούχου φαρμακοποιού, το πειθαρχικό συμβούλιο που θα επιληφθεί των παραβάσεων αυτών, θα πρέπει να εκτιμά και την πιθανή συμμετοχή του αδειούχου φαρμακοποιού σε αυτές και εν ανάγκη να καταλογίζει τις ευθύνες και σε αυτόν. Ο φαρμακοποιός οφείλει να αναφέρει εγγράφως στον φαρμακευτικό σύλλογο της περιοχής του, κάθε μεταβολή στην διεύθυνση του φαρμακείου του,

κάθε διακοπή στην άσκηση του λειτουργήματός του ή της υπευθυνότητας του και κάθε πρόσληψη συνεταιίρου ή διάλυση της εταιρείας του συνεταιρισμού ή της συστεγασέως του.

Απαγορεύεται στους φαρμακοποιούς κατόχους άδειας ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείου ή στους υπευθύνους φαρμακοποιούς κληρονομικών φαρμακείων, καθώς και στους δικαιούχους κληρονομικού φαρμακείου η σύναξη ιδιαίτερης ατομικής σύμβασης με ασφαλιστικά ταμεία, εφ' όσον ο νόμος δεν παρέχει αυτή την ευχέρεια, τηρουμένων πάντοτε των διατάξεων του άρθρου 21 του Α.Ν. 1384/98, με όρους διαφορετικούς από αυτούς που έχουν αποδεχθεί ο Π.Φ.Σ. και ο φαρμακευτικός σύλλογος, του οποίου είναι μέλος ο φαρμακοποιός. Ο φαρμακοποιός σε φαρμακείο σε λειτουργία ή ο υπεύθυνος φαρμακοποιός κληρονομικού φαρμακείου δεν πρέπει να δέχεται αμοιβή ασυμβίβαστη με την αξιοπρέπεια του λειτουργήματος του φαρμακοποιού. Οφείλει να δίνει σαφείς οδηγίες χρήσεως των χορηγούμενων φαρμάκων, στους πελάτες του φαρμακείου του και να αναγράφει επ' αυτών, περιληπτικά την οδηγία χρήσεως, καθώς και κάθε άλλη επισήμανση προς αποφυγή λαθών κατά την λήψη ή την χρήση των χορηγούμενων φαρμάκων. Ο φαρμακοποιός όταν χορηγεί τα φάρμακα που αναγράφονται σε συνταγές, καθώς και τα άλλα διακινούμενα προϊόντα, οφείλει να ελέγχει αν τα χορηγούμενα είδη πληρούν τις νόμιμες προδιαγραφές.

δ. Αθέμιτος ανταγωνισμός. Οι φαρμακοποιοί οφείλουν να αποφεύγουν την προσέλκυση πελατείας με ενέργειες και μέσα αντίθετα στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου και του φαρμακοποιού επιστήμονα και λειτουργού της δημόσιας υγείας (χορήγηση δώρων ή άλλων ανταλλαγμάτων). Απαγορεύεται στον φαρμακοποιό να αντικαθιστά με άλλα φάρμακα τα αναγραφόμενα σε ιατρική συνταγή, ακόμη και αν τα χορηγούμενα σε αντικατάσταση των αναγραφομένων θεωρούνται κατά την κρίση του, μεγαλύτερης και καλύτερης θεραπευτικής αξίας, χωρίς την έγκριση του ιατρού που εξέδωσε την συνταγή.

Γενικώς, απαγορεύεται στους φαρμακοποιούς με φαρμακείο σε λειτουργία, στους δικαιούχους κληρονομικών φαρμακείων και στους υπεύθυνους φαρμακοποιούς κληρονομικών φαρμακείων τα εξής:

- Κάθε πώληση φαρμάκου σε τιμή κατώτερη από την οριζόμενη λιανική με τα δελτία τιμών του Υπουργείου Εμπορίου.
- Κάθε σύμβαση, πράξη ή συμφωνία που αποσκοπεί σε κερδοσκοπία σε βάρος της υγείας των ασθενών και παντός άλλου προσώπου.
- Κάθε διανομή ή κατανομή με άλλους του ποσοστού κέρδους του φαρμακοποιού
- Κάθε χορήγηση δώρων ή άλλων ωφελημάτων σε ιατρούς, οδοντίατρους, μαίες, νοσοκόμους ή άλλους μεσίτες για την προσέλκυση πελατείας.
- Κάθε παραβίαση του ωραρίου λειτουργίας του φαρμακείου.
- Κάθε ανταλλαγή με χρήμα ή άλλα είδη, του αναγραφόμενου φαρμάκου σε συνταγή ασφαλιστικού ταμείου.
- Κάθε πράξη που μπορεί να προσπορίσει στον πελάτη αθέμιτη ωφέλεια.
- Κάθε διευκόλυνση σε οποιονδήποτε που μετέρχεται παράνομα την φαρμακευτική επιστήμη.
- Κάθε συμφωνία με οποιονδήποτε επόμενο, οποιοδήποτε υγειονομικό επάγγελμα, προκειμένου να καρπωθούν ωφελήματα, ο φαρμακοποιός και όσοι συμφωνούν με αυτό, σε βάρος της υγείας του ασθενούς και κάθε άλλου προσώπου.
- Κάθε χρήση τιμητικού αξιώματος που κατέχει ο φαρμακοποιός για προσέλκυση πελατείας.
- Κάθε σύμβαση με ασφαλιστικό ταμείο ή νομικά πρόσωπα, που παρέχουν φαρμακευτική περίθαλψη με όρους διαφορετικούς από αυτούς που έχουν αποδεχθεί ο Π.Φ.Σ. και ο φαρμακευτικός σύλλογος του οποίου είναι μέλος ο φαρμακοποιός.

Απαγορεύεται ρητώς η διαφήμιση δια των μέσων μαζικής επικοινωνίας ή με άλλο μέσο διαφήμιση των φαρμάκων ή φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων, η προβολή για την προσέλκυση πελατείας διαφημιστικών μηνυμάτων, που αντιτίθεται στους νόμους και στις διατάξεις του παρόντος Κώδικα Φαρμακευτικής Δεοντολογίας. Η προβολή και διαφήμιση δραστηριοτήτων, που αναπτύσσει το φαρμακείο, με τη δημιουργία ειδικών τμημάτων και Καλλυντικών και κυρίως διαιτητικών, ορθοπεδικών ειδών, προϊόντων υγιεινής και υγιεινής διατροφής, που χαρακτηρίζονται γενικά παραφαρμακευτικές δραστηριότητες και συνιστούν τομείς ιδιαίτερης εξειδίκευσης του φαρμακοποιού δεν συνιστά αντιδεοντολογική συμπεριφορά, εφ' όσον δεν αναφέρεται και στις καθαρώς φαρμακευτικές υπηρεσίες που περιέχει το φαρμακείο. Επίσης η παροχή υγειονομικών υπηρεσιών προς το κοινό από τον ίδιο τον φαρμακοποιό, εφ' όσον αυτός έχει εξειδίκευση σε κάποιο τομέα της Υγείας και η διαφήμιση της παροχής αυτών των υπηρεσιών δεν συνιστά αντιδεοντολογική συμπεριφορά.

ε. Σχέσεις του φαρμακοποιού με το κοινό και με τους υπόλοιπους υγειονομικούς επιστήμονες.

Ο φαρμακοποιός απαγορεύεται να παρέχει στους πελάτες του ιατρικές συμβουλές και οφείλει να προτρέπει τους ασθενείς πελάτες να επισκεφτούν τον ιατρό για τα προβλήματα της υγείας τους. Οφείλουν να απαντούν με περίσκεψη στις ερωτήσεις ασθενών ή των οικείων τους αναφορικά με την φύση της νόσου του ασθενούς, την αποτελεσματικότητα των χορηγούμενων φαρμάκων από τον ιατρό και την πιθανή πορεία της νόσου. Επίσης οφείλουν να απέχουν από κάθε διατύπωση γνώμης για την διάγνωση του ιατρού, την πρόγνωση της πορείας και τη θεραπεία της ασθένειας. Ιδίως πρέπει να αποφεύγουν τον σχολιασμό ενώπιον των ασθενών ή των οικείων τους, από τα αποτελέσματα των παραϊατρικών εξετάσεων.

Οι φαρμακοποιοί πρέπει να διατηρούν καλές σχέσεις με τους άλλους υγειονομικούς επιστήμονες και πρέπει να σέβονται την ανεξαρτησία αυτών. Επίσης πρέπει να αποφεύγουν κάθε ενέργεια που τείνει να βλάψει τον ιατρό έναντι της πελατείας του.

στ. Σχέσεις φαρμακοποιών με τους βοηθούς φαρμακείων, ασκούμενων μαθητών και βοηθών και των συναδέλφων φαρμακοποιών

Οι φαρμακοποιοί πρέπει να επιδεικνύουν καλή και ευγενή συμπεριφορά προς τους προσλαμβανόμενους βοηθούς φαρμακείου. Αυτή την συμπεριφορά και σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κώδικα, οφείλουν και οι βοηθοί προς τους φαρμακοποιούς. Οι φαρμακοποιοί που έχουν στο φαρμακείο τους ασκούμενους μαθητές, βοηθούς φαρμακείου, φοιτητές φαρμακευτικής και πτυχιούχους φαρμακοποιούς, για την απόκτηση της άδειας ασκήσεως του φαρμακευτικού επαγγέλματος, οφείλουν να συμπεριφέρονται προς αυτούς, όπως ο δάσκαλος προς τους μαθητές του. Ο ασκών φαρμακοποιός συγχρόνως με την φαρμακευτική εκπαίδευση, οφείλει να εμπνεύσει στους ασκούμενους του, την αγάπη και τον σεβασμό προς το φαρμακευτικό επάγγελμα-λειτουργήμα. Οι φαρμακοποιοί οφείλουν να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για τη δημιουργία συναδελφικού πνεύματος και αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ τους. Κάθε συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ φαρμακοποιών πρέπει να είναι ειλικρινής και δίκαιη.

Οφείλουν να συμμετέχουν στις διαδικασίες λειτουργίας και λήψης αποφάσεως στα συλλογικά όργανα που ανήκουν. Η πιστή τήρηση των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, εφ' όσον αυτές αφορούν αντικείμενα με τα οποία η γενική συνέλευση έχει κατά το νόμο αρμοδιότητα, είναι υποχρεωτική για τους φαρμακοποιούς. Οι φαρμακοποιοί πρέπει να αναφέρουν στο πειθαρχικό συμβούλιο του συλλόγου τους κάθε ενέργεια συναδέλφου που είναι αντίθετη με τους ισχύοντες νόμους και τα άρθρα του παρόντος Κώδικα Φαρμακευτικής Δεοντολογίας.

Συνιστά αντιδεοντολογική συμπεριφορά του φαρμακοποιού:

- Κάθε αστήρικτη καταγγελία που μπορεί να βλάψει άλλον φαρμακοποιό.
- Το να επιδιώκει με λόγια ή έργα, έστω και στις ιδιωτικές του συζητήσεις και συναναστροφές, να ζημιώσει συναδέλφους του.

Οποιαδήποτε επαγγελματική διαφορά μεταξύ των φαρμακοποιών, που δεν μπορεί να τακτοποιηθεί με συνεννοήσεις μεταξύ τους, ενδείκνυται να άγεται προς επίλυση στο φαρμακευτικό σύλλογο του οποίου είναι μέλη.

Οι φαρμακοποιοί οφείλουν να μην προτρέπουν τους βοηθούς άλλων συναδέλφων τους, όπως να εγκαταλείψουν αυτούς για να τους προσλάβουν οι ίδιοι. Σε περίπτωση που εργαζόμενος βοηθός φαρμακείου εκφράσει την επιθυμία να συνεργασθεί σε άλλο φαρμακείο, τότε ο φαρμακοποιός στον οποίο ο βοηθός επιθυμεί να εργασθεί, πρέπει να ενημερώσει τον συνάδελφό του, στον οποίο υπηρετεί ο βοηθός, για την πρόθεση του αυτή. Κάθε διαφορά που θα προκύψει, ενδείκνυται να αγθεί προς επίλυση στο φαρμακευτικό σύλλογο.

Κάθε παράβαση των κανόνων του παρόντος Κώδικα Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας, συνεπάγεται την πειθαρχική δίωξη του παραβάτη φαρμακοποιού και την επιβολή και των νόμιμων κυρώσεων από τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα, ανεξαρτήτως άλλων τυχόν κυρώσεων, διοικητικών, ποινικών και αστικών, που προβλέπονται από τους κείμενους νόμους.

(47)

- (47) «Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής». Μυλλέρου 1, Αθήνα 2002

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΝΟΜΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΩΝ

7.1 Διοικητική και συμβατική ευθύνη.

Ο φαρμακοποιός υποχρεούται στην πιστή τήρηση των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, η παράβαση των οποίων επισύρει σοβαρές κυρώσεις. Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν υπάρχει διάταξη της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, που η παράβασή της να μη τιμωρείται είτε ειδικά (π.χ. παράβαση του άρθρου 35, του ν. 1316/83 περί αυθαιρέτου κλεισίματος), είτε γενικά (άρθρο 12, Α.Ν. 1844/39, «περί επιθεωρήσεως φαρμακείων», ΦΕΚ Α' 298/39).

Τα είδη των κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεως των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, είναι κατά περίπτωση:

α. Επίπληξη (άρθρο, 12, Α.Ν. 1844/39).

β. Πρόστιμο: μέχρι ανώτατο όριο 14673,5 Ευρώ (π.χ. παρ. 5 άρθρου, 19 Ν.Δ./96/73 όπως αναπροσαρμόστηκε, με την υπ' αριθ. Υ6/11556/93 Υπουργική απόφαση «Αναπροσαρμογή διοικητικών προστίμων για παραβάσεις της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας», ΦΕΚ Β' 40/94).

γ. Πρόσκαιρο κλείσιμο, από 3 ημέρες και σε περίπτωση υποτροπής μέχρι 6 μήνες (άρθρο 1, ν. 3907/58)

δ. Οριστικό κλείσιμο του φαρμακείου, που επιβάλλεται στις εξής περιπτώσεις:

- Χορήγηση ψευδούς βεβαιώσεως για την πρακτική άσκηση των φοιτητών κ.λ.π. (άρθρο 17, ν. 206/47).
- Αργίας περισσότερο των τριών μηνών του φαρμακείου, χωρίς άδεια (άρθρο 35, παρ. 4, ν. 1316/83) και για τα κληρονομικά φαρμακεία έξι μήνες (άρθρο 5, παρ.5 Α.Ν. 517/68).
- Εκμισθώσεως της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, σε περίπτωση υποτροπής (άρθρο 15, Ν.Δ. 171/46).
- Της υπάρξεως ασυμβιβάστου ιδιότητας (άρθρο 33,ν. 5607/32-άρθρο 6, Α.Ν. 751/37).
- Υποτροπή για παραβάσεις της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, (διαπιστούμενες κατόπιν επιθεωρήσεως, άρθρο 12, Α.Ν. 1844/39).
- Καταδίκης του φαρμακοποιού για νοθεία ή εκτέλεση συνταγής για ποσότητα φαρμάκων μικρότερης της αναγραφόμενης στη συνταγή (άρθρο 16, παρ. 2, περ.1 Α.Ν. 1844/39).
- Παραβάσεις των διατάξεων περί προσλήψεως συνταίρου και συστεγάσεως (άρθρο 6, παρ. 5, ν. 328/76-παρ. 7, άρθρο 7, ν. 1963/91).
- Υποτροπής της παραβάσεως των διατάξεων περί χονδρικής και λιανικής πωλήσεως φαρμάκων (περ. β, παρ. 6, άρθρο 19 Ν.Δ. 96/73). (48)

- (48) Παπαγεωργίου Ι. «Φαρμακευτικά σκευάσματα-Ιδιοσκευάσματα ΜΗΣΥΦΑ – Ευθύνη Φαρμακοποιού». Ομιλία που έγινε στο Παγκρήτιο Συνέδριο Φαρμακοποιών, Χανιά στις 16-17 Οκτωβρίου 1993, Φαρμακευτικό Δελτίο τ. 498/1993.

Για παράβαση των διατάξεων των Κανονισμών Φαρμακευτικής περιθάλψεως και των όρων των Συλλογικών Συμβάσεων ή ατομικών, μετά από το Δημόσιο, το ΙΚΑ, το ΟΓΑ, το ΤΕΒΕ και των υπόλοιπων Ασφαλιστικών Οργανισμών.

Οι επιβαλλόμενες συμβατικές κυρώσεις, κατά περίπτωση και Ασφαλιστικό Φορέα είναι:

- α. Επίπληξη ή ανστηρή σύσταση.
- β. Πρόστιμο (από 20% μέχρι 30% της αξίας των συνταγών του μηνός και σε ορισμένες περιπτώσεις του ΟΓΑ, μέχρι του εκατονταπλάσιου της κατώτατης συντάξεως αναπηρίας).
- γ. Πρόσκαιρο, μέχρι 12 μήνες, αποκλεισμό του φαρμακείου από την εκτέλεση συνταγών.
- δ. Οριστική καταγγελία της συμβάσεως. (49)

7.2 Αστική - Πειθαρχική - Ποινική Ευθύνη

Αστική ευθύνη. Αν από τη διαπραχθείσα παράβαση, των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα ή των ιδιώνυμων φαρμακευτικών ποινικών αδικημάτων, επήλθε ζημιά στον ασθενή ή τους οικείους του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 914 του Αστικού Κώδικα, ο φαρμακοποιός είναι δυνατόν, να υποχρεωθεί στην καταβολή ανάλογης αποζημίωσης.

Πειθαρχική ευθύνη. Για κάθε παράβαση διατάξεων νόμου, Φαρμακευτικού ή μη Και ιδιαίτερα του Δεοντολογικού Κώδικα (Π.Δ/μα 340/93), ο φαρμακοποιός μπορεί να τιμωρηθεί από το αρμόδιο Πειθαρχικό Συμβούλιο του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου, με τις εξής ποινές (άρθρο 11, ν. 1963/1991):

- α. Σύσταση.
- β. Επίπληξη.
- γ. Πρόστιμο από 88 μέχρι 440 Ευρώ.
- δ. Στέρηση για τέσσερα χρόνια ή διαρκώς του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.
- ε. Πρόσκαιρο κλείσιμο του φαρμακείου από ένα μήνα μέχρι ένα έτος.
- στ. Οριστική στέρηση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος σε ιδιαίτερος σοβαρές περιπτώσεις.

Ποινική ευθύνη. Για παραβάσεις των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα, όπως όλοι οι πολίτες ή επαγγελματίες στις εξής περιπτώσεις:

- α. - Νοθεία φαρμάκων (άρθρο 282 Π.Κ.).
- β. - Ανθρωποκτονία από αμέλεια (Π.Κ. 302) ή σωματική βλάβη από αμέλεια (Π.Κ.314), στις περιπτώσεις που τα αδικήματα προήλθαν από νοθεία φαρμάκων -παρασκευή κακή του φαρμάκου από φαρμακοτεχνικής απόψεως (περ. β, παρ. 2, άρθρο 16 Α.Ν. 1844/39 - παρ. 4, άρθρου 15 Ν.Δ. 96/73). (50)

- (49) Παπαγεωργίου Ι. «Οι συλλογικές συμβάσεις για την παροχή φαρμάκων», περιοδικό «Φαρμακοχημική», τ. 130/1981.

- (50) Παπαγεωργίου Ι. «Πειθαρχικά συμβούλια - Ποινές», Υπ' αριθμό 946/1989 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, Φαρμακευτικό Δελτίο 449/1989, σελ. 36.

- Προμήθεια και διάθεση προϊόντων από μη νόμιμες πηγές (περ. α, παρ. 1, άρθρο 15, Ν.Δ. 96/73).
- Χορήγηση μη εγκεκριμένων ή ανακληθέντων ιδιοσκευασμάτων (περ. β, παρ. 1, άρθρου 15 Ν.Δ. 96/73).
- Χορήγηση ιδιοσκευασμάτων που η τυποποιημένη συσκευασία έχει παραβιασθεί (περ. γ, παρ. 1, άρθρο 15, Ν.Δ. 96/73).
- Χορήγηση φαρμάκων ληξιπρόθεσμων ή οπωσδήποτε παλαιών ή αλλοιωμένων (περ. δ,ε, παρ. α, άρθρο 15, Ν.Δ. 96/73).
- Χορήγηση φαρμάκων χωρίς ιατρική συνταγή (άρθρο 13, Ν.Δ. 96/73).
- Άρνηση χορηγήσεως φαρμάκων για την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών (Γν.Εις. Α.Π. 21/1-12-1986).
- Παράβαση των διατάξεων περί πώλησεως δηλητηρίων (Δ/μα 25-5/4-8-1920).
- Διάφορες άλλες μη κατανομαζόμενες περιπτώσεις (π.χ. άρθρο 10, ν. 5607/32).
  - γ. Χορήγηση ψευδών πιστοποιήσεων (Π.Κ. 231).
  - δ. Παράβαση επαγγελματικής εχεμύθειας (Π.Κ. 371).
  - ε. Παρεμπόδιση αποτροπής κοινού κινδύνου και παράλειψη οφειλόμενης βοήθειας (Π.Κ. 288, παρ. 2), (π.χ. μη παροχή φαρμάκων).
  - στ. Προμήθεια φαρμάκων σε έγκυο για θανάτωση του εμβρύου (Π.Κ. 304).
  - ζ. Παράβαση των διατάξεων για την Παρασκευή, πώληση ή άλλη χορήγηση δηλητηρίων (Π.Κ. 423, περ. β).
  - η. Απειθεία (Π.Κ. 169).
  - θ. Πλαστογραφίας . π.χ. διορθώσεις σε συνταγές φαρμάκων του Δημοσίου (Π.Κ. 386).
    - ι. Απάτης (Π.Κ. 386), π.χ. χορήγηση καλλυντικών αντί των αναγραφόμενων φαρμάκων στη συνταγή του Δημοσίου.
    - ια. Απλή ή δόλια χρεωκοπία (Π.Κ. 398).
- Ιδιώνυμα ποινικά εγκλήματα του φαρμακοποιού. Ενδεικτικά:
  - α. Αντιποίηση έργων φαρμακοποιού (άρθρο 34, ν. 5607/32).
  - β. Κατοχή και εμπορία καθ' υποτροπήν ιατρικών δειγμάτων (παρ. 2, άρθρο 33, ν. 1316/83).
  - γ. Κατοχή δειγμάτων φαρμάκων (άρθρο 6, ν. 3907/58- Π.Κ. 458).
  - δ. Παράβαση των εκδιδόμενων δελτίων τιμών των ιδιοσκευασμάτων και των Αγορανομικών διατάξεων (περ. β, παρ.6, άρθρο 19, Ν.Δ. 96/73).
  - ε. Παράβαση των περί διημερεύσεως και διανυκτερεύσεως διατάξεων (άρθρο 24, Π.Δ/τος 14-3-1930, περί Κυριακής Αναπαύσεως)
  - στ. Παράβαση περί των ναρκωτικών ν. 1729/87, άρθρα 7 και 11. (51)

- (51) Παπαγεωργίου Ι. «Πειθαρχικά συμβόλια - Ποινές», Υπ'αριθμό 946/1989 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, Φαρμακευτικό Δελτίο 449/1989, σελ. 36.

7.3 Ποιοι και πότε δικαιούνται αποζημίωση από ΚΑΕΦ

Ο Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος γνωστοποιεί ότι από 1-1-1993, λειτουργεί ο ειδικός λογαριασμός, με την ονομασία «Κεφάλαιο Αποζημίωσης Εξόδου Φαρμακοποιού (ΚΑΕΦ)», ο οποίος αναφέρεται στο άρθρο 52 του ν. 3601/28, όπως αυτό συμπληρώθηκε με το άρθρο 152 του ν. 2071/1992 και θεωρείται η παροχή εφάπαξ χρηματικού ποσού στους δικαιούχους φαρμακοποιούς, που εξέρχονται από την άσκηση του φαρμακευτικού επαγγέλματος για οποιονδήποτε λόγο, ενώ σε περιπτώσεις θανάτου, στα μέλη της οικογένειάς τους. Συγκεκριμένα:

- Δικαίωμα συμμετοχής στο ΚΑΕΦ, έχουν μόνο τα φυσικά πρόσωπα, φαρμακοποιοί, τα οποία διατηρούν σε νόμιμη λειτουργία φαρμακείο, ατομικό, συστεγασμένο ή εταιρικό και είναι μέλη του οικείου φαρμακευτικού συλλόγου και γενικά όσοι φαρμακοποιοί διατηρούν σε νόμιμη λειτουργία φαρμακείο από 1-1-93. Φαρμακοποιοί που αποχώρησαν οριστικά από την άσκηση του φαρμακευτικού επαγγέλματος δεν συμμετέχουν στο ΚΑΕΦ και δεν δικαιούνται αποζημίωση.
- Οι κληρονόμοι αποβιώσαντος φαρμακοποιού αναλαμβάνουν τα δικαιώματα από το ΚΑΕΦ, εφόσον ανακληθεί η άδεια λειτουργίας του κληρονομικού φαρμακείου.
- Ως χρόνος έναρξης συμμετοχής στο ΚΑΕΦ νεοεισερχόμενων στο επάγγελμα φαρμακοποιών, ορίζεται η 1^η Ιανουαρίου του επόμενου έτους, από της λήξης της άδειας λειτουργίας του φαρμακείου.
- Στις περιπτώσεις ανάκλησης της άδειας ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείου σε Δήμο ή Κοινότητα της χώρας και στη συνέχεια της λήξης νέας ίδρυσης και λειτουργίας φαρμακείου, είτε στο αυτό μέρος είτε σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, εφόσον το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί είναι μικρότερο του έτους, ο φαρμακοποιός δεν θεμελιώνει δικαίωμα αποζημίωσης από το ΚΑΕΦ αλλά συνεχίζεται η συμμετοχή του σε αυτό.
- Οι δικαιούχοι φαρμακοποιοί που αποχώρησαν από το επάγγελμα μέχρι και την 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτους, είναι υποχρεωμένοι να υποβάλλουν στον φαρμακευτικό σύλλογο τα ακόλουθα:
Βεβαιώσεις των αρμοδίων δημοσίων υπηρεσιών για το χρόνο λειτουργίας του φαρμακείου τους και για την οριστική ανάκληση της άδειας ίδρυσης αυτού.
Βεβαίωση του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου για την συνεχή λειτουργία του φαρμακείου κατά την διάρκεια συμμετοχής στο ΚΑΕΦ.
Οι κληρονόμοι του αποβιώσαντος φαρμακοποιού δικαιούχοι των ωφελημάτων «ΚΑΕΦ» εκτός των άλλων δικαιολογητικών, πρέπει να υποβάλλουν όλα τα νομιμοποιητικά έγγραφα με τα οποία αποδεικνύεται η ιδιότητά τους ως κληρονόμοι.
- Ως μέγιστος χρόνος παραμονής του δικαιούχου φαρμακοποιού στο ΚΑΕΦ, ορίζονται τα 35 έτη, αρχής γενομένης από 1-1-93. Η παραμονή του φαρμακοποιού στο επάγγελμα πέραν πρόσθετης αποζημίωσης από το ΚΑΕΦ.
- Όσοι φαρμακοποιοί δεν έχουν αποστείλει το έντυπο «Στοιχεία Μελών ΚΑΕΦ», πρέπει να το αποστείλουν το δυνατό συντομότερο στα γραφεία του Π.Φ.Σ. Τέλος θα πρέπει να μην ξεχνάνε να ενημερώνουν για τις μεταβολές του φαρμακείου τους, όπως είναι η μεταφορά, η συστεγασία, το πρόσκαιρο κλείσιμο κ.λ.π., τον Σύλλογο τους, αλλά και τον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο, προς αποφυγή λαθών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

8.1 Φαρμακεία νοσοκομείων

Το φαρμακείο εξυπηρετεί τις ανάγκες όλου του νοσοκομείου. Φυλάσσει φάρμακα που παράγονται σε κάποιες φαρμακευτικές βιομηχανικές μονάδες, καθώς και πρώτες ύλες για την επί τόπου παρασκευή φαρμάκων. Επιπλέον το τμήμα εκτελεί συνταγές μερικές φορές και σε εξωτερικούς ασθενείς. Προμηθεύει όλες τις πτέρυγες του νοσοκομείου σχεδόν σε καθημερινή βάση όλα τα αναγκαία φάρμακα. Για τα μικρά νοσοκομεία, το τμήμα φαρμακείου μπορεί να ασχολείται μόνο με τη φύλαξη και διανομή φαρμάκων.

Καθότι η ασφαλής επίβλεψη των φαρμάκων είναι ουσιαστική σημασίας, τα διάφορα φάρμακα και άλλα υλικά παραλαμβάνονται απευθείας από τους υπεύθυνους του φαρμακείου χωρίς να υπεισέρχονται στην παραλαβή κάποια άλλη υπηρεσία του νοσοκομείου. Τα φάρμακα και τα λοιπά προϊόντα παραλαμβάνονται, αποσυσκευάζονται, ελέγχονται και στη συνέχεια αποθηκεύονται ή τοποθετούνται στα ράφια του φαρμακείου για τελική διανομή.

Ο χώρος παραλαβής των φαρμάκων πρέπει να είναι άνετος, ώστε άνετα να τοποθετούνται τα συσκευασμένα προϊόντα καθώς και τα άδεια κιβώτια μετά την αποσυσκευασία. Μερικά προϊόντα (δηλητήρια ή ισχυρά φάρμακα), χρειάζονται ειδικά μέτρα φύλαξης. Αλλά χρειάζονται ψυκτικούς χώρους και μερικά άλλα εύφλεκτα προϊόντα, πιθανόν να χρειάζεται να φυλαχτούν σε αποθηκευτικούς χώρους μακριά από το κύριο κτίριο του νοσοκομείου.

Από τον κύριο χώρο του φαρμακείου, τα φάρμακα διοχετεύονται στο τμήμα διανομής, εκεί γίνεται η διανομή στις σωστές ποσότητες και διανέμονται είτε στα διάφορα τμήματα του νοσοκομείου ή σε εξωτερικούς ασθενείς. Συμπληρωματικός εξοπλισμός για τη λειτουργία του φαρμακείου είναι απαραίτητος, δηλαδή γραφεία προσωπικού, εργαστήριο, ειδικό χώρο για την παρασκευή αποστειρωμένων προϊόντων, νιπτήρες για καθαρισμό του προσωπικού, αποθήκες.

Εάν το φαρμακείο εξυπηρετεί απευθείας εξωτερικούς ασθενείς, καλόν είναι να έχει εγκατασταθεί κοντά στα εξωτερικά ιατρεία. Γι' αυτό συνήθως το φαρμακείο εγκαθίσταται στο ισόγειο του νοσοκομειακού κτιρίου για να υπάρχει άμεση πρόσβαση από το δρόμο. Η άμεση προσέγγιση του φαρμακείου σε σχέση με τα άλλα τμήματα του νοσοκομείου δεν είναι τόσο αναγκαία. Αναγκαίο είναι το φαρμακείο να έχει άμεση πρόσβαση - επικοινωνία με το δρόμο.

8.2 Ο σημαντικός ρόλος γιατρού και φαρμακοποιού

Τα παραπάνω μέτρα θα πρέπει να συνοδεύονται από σαφώς καθορισμένες διαδικασίες και κανόνες, οι οποίοι θα ορίζουν το πλαίσιο τόσο των συνταγογραφήσεων από την πλευρά των γιατρών όσο και της διανομής του φαρμάκου από την πλευρά των φαρμακοποιών. Οι δύο αυτές σημαντικές επαγγελματικές ομάδες στο χώρο της υγείας κρατούν ουσιαστικά το κλειδί για το αν θα διανεμηθεί αποτελεσματικά ή όχι ένα γενόσημο φάρμακο στην αγορά. Από παράδοση βέβαια υπάρχει μία τάση αρνητικής ευαισθησίας σε ότι αφορά οικονομικές δαπάνες στους γιατρούς και φαρμακοποιούς. Ο ρόλος της κάθε ομάδας διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα της Ε.Ε. κυρίως εξαιτίας των διαφορετικών συστημάτων αποζημίωσης, συνταγογράφησης και διανομής γενοσήμων. Βέβαια πρωτεύοντα ρόλο θα παίξουν οι συμπεριφορές που θα διαμορφωθούν γύρω από τις διαδικασίες και τις συνθήκες συνταγογράφησης. Τα μέτρα τα οποία θα μπορούσαν να διαμορφώσουν μια θετική στάση των επαγγελματιών υγείας σε σχέση με τα γενόσημα φάρμακα θα περιλάμβαναν μεταξύ άλλων:

- Την εκπαίδευση των γιατρών, από τα πρώτα στάδια, στη χρήση των Διεθνών Κοινόχρηστων Ονομάτων (INN) για συνταγογραφήσεις και τη συμπλήρωση των κλινικών φακέλων.
- Την ανάδειξη των πλεονεκτημάτων σε ότι αφορά τον περιορισμό των δαπανών για την υγεία και τον έλεγχο ή και μείωση του δικού τους προϋπολογισμού όταν γίνεται συνταγογράφηση γενοσήμων φαρμάκων. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα είναι η εξοικονόμηση χρηματικών πόρων μέσω της συνταγογράφησης γενοσήμων για την χρηματοδότηση ακριβότερων νέων καινοτομικών φαρμάκων όταν αυτό είναι απαραίτητο.
- Την καθιέρωση Ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων η οποία θα είναι στη διάθεση των γιατρών για παροχή συγκεντρωμένης και περιεκτικής πληροφορίας γύρω από εμπορικές ονομασίες φαρμακευτικών προϊόντων, δραστικές ουσίες, παρενέργειες, θεραπευτικές μέθοδοι και τιμές. Επίσης μέσα από την ίδια βάση θα υπάρχει η πληροφόρηση για την διαθεσιμότητα γενοσήμου με τη Διεθνή Κοινόχρηστη Ονομασία.
- Την ανάπτυξη συστήματος κινήτρων για την προώθηση γενοσήμων φαρμακευτικών προϊόντων με την θέσπιση παροχών προς τους γιατρούς ή φαρμακοποιούς και την επένδυση των ποσών που εξοικονομούνται σε νέες τεχνολογίες ή υπηρεσίες προς εξυπηρέτηση των επαγγελματιών υγείας.

Επιπλέον οι φαρμακοποιοί έχουν το δικαίωμα της αντικατάστασης φαρμακευτικών προϊόντων, τα οποία όμως θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε ειδικό κατάλογο. Στην όλη διαδικασία ο φαρμακοποιός θα πρέπει να προωθεί το σχετικά φθηνότερο προϊόν εκτός αν υπάρχει από την πλευρά του γιατρού σαφής οδηγία για το αντίθετο.

Τέλος σε ότι αφορά τους φαρμακοποιούς, ο ρόλος τους θα πρέπει να είναι προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της απόφασης των γιατρών για την συνταγογράφηση γενοσήμων φαρμάκων, την αναίρεση οποιονδήποτε αντικινήτρων και την ενθάρρυνση τακτικών συνεργασιών μεταξύ γιατρών και φαρμακοποιών για την κοινή αποδοχή καταλόγων ισοδύναμων φαρμάκων.

8.3 Αρμόδιες Υπηρεσίες

Αρμόδιες Υπηρεσίες για τα θέματα των φαρμακοποιών, φαρμάκων, φαρμακείων και Φαρμακαποθηκών και γενικά για όλα τα Φαρμακευτικά θέματα είναι:

α. Τα τμήματα ή οι Διευθύνσεις Υγιεινής των Νομαρχιών της Χώρας, για όλα τα θέματα της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας.

β. Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας (άρθρο 23, ν. 1558/1985, Δ. 112/1989), το οποίο έχει επιτελική και εποπτική αρμοδιότητα (Διεύθυνση: Αριστοτέλους 17, Τ.Κ. 10187).

Μεταξύ των Υπηρεσιών που ειδικά ασχολούνται με τα αντικείμενα της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, περιλαμβάνεται και η Διεύθυνση Φαρμάκων και Φαρμακείων (Τηλ. 010-5232277), η οποία διαρθρώνεται στα εξής τμήματα:

α.α Φαρμάκων και Καλλυντικών.

β.β Ναρκωτικών.

γ.γ Νοσοκομειακής Φαρμακευτικής.

δ.δ Φαρμακείων και Φαρμακαποθηκών.

Το Τμήμα Φαρμακείων και Φαρμακαποθηκών ενδιαφέρει άμεσα τους φαρμακοποιούς και έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Τον καθορισμό των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης αδειών ίδρυσης και λειτουργίας φαρμακείων και Φαρμακαποθηκών, καθώς και των προϋποθέσεων χορήγησης άδειας πώλησης φαρμάκων από ιατρούς σε μέρη όπου δεν λειτουργούν Φαρμακεία.
- Η επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες της Φαρμακευτικής νομοθεσίας και της περί ναρκωτικών νομοθεσίας. Ειδικά για την αρμοδιότητα αυτή θα πρέπει να σημειωθεί ότι με το υπ' αριθμό 470/1983 Π/Δ/γμα, άρθρο μόνο παρ. 8-14, το μεγαλύτερο μέρος των αρμοδιοτήτων αυτών έχει μεταβιβασθεί στους Νομάρχες της Χώρας.

Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, κατά την επιτελική του αρμοδιότητα σχεδιάζει την Κυβερνητική Πολιτική στα Φαρμακευτικά θέματα και παρέχει οδηγίες στις Νομαρχίες (Τμήματα και Διευθύνσεις Υγιεινής) για την υλοποίηση αυτής και γενικά παρέχει οδηγίες και διευκρινήσεις για τα θέματα της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, κατά την εποπτική του αυτή, ενεργεί έλεγχο, τόσο από πλευράς νομιμότητας, όσο και ουσίας των πράξεων αυτών, ασκείται είτε κατόπιν αίτησης του θιγόμενου φαρμακοποιού ή άλλου τρίτου που έχει έννομο συμφέρον. Η σχετική αίτηση πρέπει να κατατεθεί, είτε στην αρμόδια Νομαρχία ποΥ εξέδωσε την πράξη, είτε στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών από την δημοσίευση της διοικητικής πράξεως, ή αν αυτή δεν δημοσιεύεται από την κοινοποίηση αυτή ή αλλιώς από την ημερομηνία που έλαβε γνώση (άρθρο 8, παρ. 1, ν. 3200/55). Στην κατατεθόντα αίτηση (ενδικοφανής προσφυγή), για ακύρωση της Νομαρχιακής πράξεως, που θίγει τα συμφέροντα του θιγόμενου προσώπου, δίνεται ή αποστέλλεται ταχυδρομικώς με συστημένη επιστολή σχετική απόδειξη. Ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας, από τη στιγμή που θα λάβει ή θα κατατεθεί σε αυτόν η ενδικοφανής προσφυγή του άρθρου 8 του ν. 3200/55, υποχρεούται να εκδόσει την απόφασή του, μετά από προηγούμενη γνώμη ειδικής Φαρμακευτικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής (Νομικός Σύμβουλος Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας του Υ.Υ.Π. - Πρόεδρος Ε.Ο.Φ. - Προϊστάμενος Δ/νσεως Τεχνικών Υπηρεσιών του Υ.Υ.Π. - Προϊστάμενος Διευθύνσεως Φαρμάκων και Φαρμακείων - Πρόεδρος Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου), μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία 60 ημερών, με την οποία ή θα ακυρώνει την πράξη του Νομάρχου ή θα τροποποιεί αυτή ή θα απορρίπτει την επιβληθείσα αίτηση (άρθρο 10, παρ. 4, ν. 1963/91), φυσικά με πλήρη αιτιολογία. Σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η

προθεσμία των 60 ημερών, θεωρείται, ότι ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας απόρριψε την υποβληθείσα ενδικοφανή προσφυγή.

Κατά την τυχόν απορριπτική ή τροποποιητική απόφαση του Υπουργού ή της σιωπηρής αρνήσεως αυτού να εκδόσει αυτήν την απόφαση, ο αιτών φαρμακοποιός έχει το δικαίωμα να υποβάλλει αίτηση ακυρώσεως στο Συμβούλιο της Επικρατείας μέσα σε προθεσμία 60 ημερών, είτε από την κοινοποίηση της απορριπτικής πράξεως ή από την τελευταία ημέρα που έπρεπε να εκδοθεί η απόφαση αυτή.

Η ενδικοφανής προσφυγή του άρθρου 8 του ν. 3200/55 ενώπιον του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας θεωρείται «Παράλληλος Προσφυγή». Ο χαρακτηρισμός αυτός σημαίνει, ότι ο θιγόμενος από μια εκτελεστή πράξη του Νομάρχου, δεν μπορεί να προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας και να ζητήσει την ακύρωσή της, αν προηγουμένως δεν προσφύγει στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας. Ήδη με τις παρ. 12 και 13 του άρθρου 18 του ν. 2218/94 έχει προστεθεί και ένας ακόμη βαθμός ελέγχου των πράξεων του Νομάρχου.

Η ενδικοφανής προσφυγή, για παράβαση νόμου, που μπορεί να ασκηθεί ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της περιφέρειας, η οποία πρέπει να κατατεθεί μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών από τη δημοσίευση ή αν η απόφαση δεν δημοσιεύεται από την κοινοποίηση ή διαφορετικά αφότου, ο έχων έννομο συμφέρον έλαβα γνώση εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των διατάξεων του άρθρου 8 του ν. 3200/55. Κατά την απόφαση του Γενικού Γραμματέα της περιφέρειας μπορεί να ασκηθεί προσφυγή στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας, για παράβαση νόμου μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών.

Συμπερασματικά ο θιγόμενος από μια πράξη του Νομάρχου μπορεί να ακολουθήσει δύο διαδικασίες ελέγχου :

- Νομάρχης - Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας - Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας - Συμβούλιο της Επικρατείας.
- Νομάρχης - Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας - Συμβούλιο της Επικρατείας.

γ. Ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ, Μεσογείων 284, τ.κ. 15562, Χολαργός), ο οποίος ως πρωταρχικό σκοπό έχει την προστασία και τη βελτίωση της Δημόσιας Υγείας στον τομέα, βασικά, των φαρμάκων και διάφορων άλλων συναφών ειδών. Ταυτόχρονα όμως, από πλευράς φαρμακείων και φαρμακαποθηκών, ο Ε.Ο.Φ. γνωμοδοτεί για την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων από το νόμο αυτό. (ν. 1316/83) και την υπόλοιπη Φαρμακευτική Νομοθεσία (άρθρο 3, περ. δ).

δ. Το Υπουργείο Εμπορίου, στο οποίο λειτουργεί η Επιτροπή Τιμών Φαρμάκων, που καθορίζει τις τιμές χονδρικής και λιανικής πωλήσεως των ημεδαπών και αλλοδαπών φαρμακευτικών προϊόντων, που δημοσιεύονται σε Ειδικά Δελτία Τιμών (άρθρο 17, Ν.Δ. 96/73), μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το φάρμακο αποτελεί σημαντικότερο παράγοντα στην πρόληψη και θεραπεία της ασθένειας και ο φαρμακοποιός είναι ο μόνος καθ' ύλην ειδικός στον τομέα διακίνησης του φαρμάκου, λόγω της επιστημονικής του εκπαίδευσης. Για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας και προς το συμφέρον του καταναλωτού, η ευθύνη και η συμμετοχή του φαρμακοποιού πρέπει να εκτείνεται σε όλα τα στάδια διαδικασίας από την παραγωγή ως τη χορήγηση του φαρμάκου στο κοινό.

Τα φαρμακεία πρέπει να ανήκουν αποκλειστικά σε φαρμακοποιούς και να αποφεύγεται η παρεμβολή ξένων συμφερόντων όπου δεν έχουν σχέση με το φαρμακευτικό επαγγελματικό λειτούργημα κατά την διακίνηση και λιανική εμπορία των φαρμακευτικών προϊόντων.

Είναι αναφαίρετο δικαίωμα του ασθενούς του, η ελεύθερη επιλογή του φαρμακοποιού και οι φαρμακοποιοί ιδιοκτήτες φαρμακείου σε λειτουργία, πρέπει να αποφεύγουν κάθε μέσο ή τρόπο ή μέθοδο που θα περιορίζει την ελευθερία του ασθενούς στην επιλογή του φαρμακείου της προτιμήσεώς του. Αυτό ισχύει απολύτως και για τους διάφορους φορείς παροχής φαρμακευτικής περίθαλψης στον ελληνικό λαό.

Ο φαρμακοποιός έχει την ευθύνη για τον προγραμματισμό προμηθειών, την φύλαξη, την ταξινόμηση, την παρασκευή ιδιοσκευασμάτων, τον έλεγχο, την χορήγηση, την διανομή, την διακίνηση και διαχείριση του Φαρμακευτικού και λοιπού υλικού αρμοδιότητας του Ε.Ο.Φ. (Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων). Ακόμη έχει την ευθύνη του Επιστημονικού ελέγχου του συνταγολογίου, της εκτέλεσης οποιασδήποτε συνταγής που θα ζητήσει το ιατρικό τμήμα καθώς και του ελέγχου των προς εκτέλεση συνταγών. Επίσης παρέχει συμβουλές στο κοινό, στην υγειονομική περίθαλψη επί καθημερινής βάσεως και αποτελεί το κλειδί, στην διανομή και παροχή φαρμάκων στον καταναλωτή.

Αποτελεί συνεργάτη των παραγωγών των μη συνταγογραφουμένων φαρμάκων. Και οι δυο έχουν κοινούς στόχους: Την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τον ασθενή και την προώθηση της λογικής χρήσεως των φαρμάκων. Ο φαρμακοποιός με την επαγγελματική του ικανότητα, όπου βρίσκεται σε άμεση επαφή με τον ασθενή, είναι ο πλέον αρμόδιος να δώσει σωστές συμβουλές σχετικά με τα φάρμακα που χορηγεί.

Οφείλει να τηρεί το επαγγελματικό απόρρητο, εκτός των εξαιρέσεων που προβλέπει ο νόμος, και σε όσες περιπτώσεις ο ασθενής, με δήλωση του αποδεσμεύει τον φαρμακοποιό από την τήρηση του απορρήτου. Επί πλέον απαγορεύεται κάθε δημόσια συζήτηση ή υπαινιγμοί σχετικά με την υγεία των πελατών του. Οφείλει να δίνει σαφείς οδηγίες χρήσεως των χορηγούμενων φαρμάκων στους πελάτες του φαρμακείου του και να αναγράφει επ' αυτών περιληπτικά την οδηγία χρήσεως, καθώς και κάθε άλλη επισήμανση προς αποφυγή λαθών κατά την λήψη ή την χρήση των χορηγούμενων φαρμάκων. Πρέπει να αποφεύγει την προσέλκυση πελατείας με ενέργειες και μέσα αντίθετα στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου και του φαρμακοποιού επιστήμονα και λειτουργού της δημόσιας υγείας (χορήγηση δώρων ή άλλων ανταλλαγμάτων).

Ο Έλληνας φαρμακοποιός αποτελεί βασικό παράγοντα της Δημόσιας Υγείας και με την ιδιότητά του αυτή είναι υποχρεωμένος να βρίσκεται πάντοτε στο φαρμακείο του, είτε αυτό λειτουργεί στη μεγάλη πόλη, είτε στα πλέον απομακρυσμένα μέρη της Χώρας. Αυτός που είναι υπεύθυνος στο φαρμακείο, δεν επιτρέπεται να το εγκαταλείψει ή να το κλείσει, παρά μόνο όταν και όπως ο νόμος ορίζει.

Το φαρμακείο όμως δεν είναι μόνο το κατάστημα στο οποίο προσφεύγει, αυτός που έχει ανάγκη να προμηθευτεί φάρμακα ή άλλων παραφαρμακευτικών προϊόντων, αλλά ταυτόχρονα είναι αφ' ενός σταθμός πρώτων βοηθειών, ιδιαίτερα στα μικρά μέρη, στο οποίο καταφεύγει αυτός που έχει ανάγκη από παροχή πρώτων βοηθειών, γι' αυτό άλλωστε για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος ο φαρμακοποιός απαιτείται να έχει και γνώσεις παροχής πρώτων βοηθειών, για δηλητηριάσεις, δυστυχημάτων και αεροχημικής προσβολής και αφ' ετέρου ένα μικρό εκπαιδευτικό ίδρυμα, αφού σε αυτό ασκούνται πρακτικά οι μελλοντικοί φαρμακοποιοί (φοιτητές- πτυχιούχοι) και οι υποψήφιοι βοηθοί φαρμακείου, στους οποίους ο ασκών φαρμακοποιός οφείλει να συμπεριφέρεται προς αυτούς, όπως ο δάσκαλος προς τους μαθητές του και παράλληλα με την φαρμακευτική εκπαίδευση οφείλει να εμπνεύσει στους ασκούμενους του, την αγάπη και τον σεβασμό προς τον φαρμακευτικό επάγγελμα-λειτουργήμα.

Επίσης, οφείλει να συμπεριφέρεται γενικώς στη ζωή του αξιοπρεπώς και σύμφωνα με τις παραδόσεις του φαρμακευτικού επαγγέλματος-λειτουργήματος, να σέβεται τις υγειονομικές αρχές, τον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο και τον φαρμακευτικό σύλλογο στον οποίο ανήκει και δικαιούται να απολαμβάνει τον ίδιο σεβασμό από τους πιο πάνω φορείς. Ακόμη οφείλει να συμμορφώνεται με τις επιταγές του νόμου και τις νόμιμες αποφάσεις, που αφορούν την άσκηση του λειτουργήματός του.

Συμπερασματικά προκύπτει ότι ο φαρμακοποιός, που ασκεί τη Φαρμακευτική κακώς θεωρείται έμπορος γιατί στην πραγματικότητα ασκεί λειτουργήμα, που είναι ανεξάρτητο του λειτουργούντος της Ιατρικής, μετά από το οποίο συνεργάζεται στενά. Όπως πολύ επιτυχώς αναφέρει ο NAMOUR στο Βέλγιο, «Η φαρμακευτική είναι αδελφή της Ιατρικής και όχι κόρη του Εμπορίου».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

- Γερμανού Π.Π. «Απομνημονεύματα», εκδ. Γ. Τσουκαλά, Αθήνα 1956, υποσημ. (1), (3).
- Εμμανουήλ Εμμ. «Ιστορία της Φαρμακευτικής», Αθήνα 1948, (2), (5).
- Βαγενά Θάνου « Η φαρμακευτική στο Εικοσιένω», περιοδικό, Φαρμακευτικό Δελτίο, Αθήναι αριθ. 11/1951, (4).
- Ευαγγελάτου Χρ. «Οι Φιλέλληνας», Αθήναι 1937, (6).
- Παπαγεωργίου Ι. «Νικόλαος Γερακάρης. Ο Αγωνιστής Φαρμακοποιός του 1821», Φαρμακευτικό Δελτίο τ. 265/1971, (7).
- Παπαγεωργίου Ι. «Η Φαρμακευτική Περιθάλαψη στην Ελλάδα», αρχεία υγιεινής, τεύχος 7-9/1970, (8).
- Παπαγεωργίου Ι. «Το δίκαιον περί φαρμακείων» Αθήναι 1967, σελ.270, (9), (10), (14).
- Διαδίκτυο: [http:// www.pfs.gr/domi.html](http://www.pfs.gr/domi.html).
- Δαντόγλου Π. «Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιον», τομ. Ι, έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 1985, (12).
- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ευρετήριο της Ισχύουσας Κοινοτικής Νομοθεσίας, τόμοι 2, έκδ. 23^η 1994, (13).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΑΔΕΙΑ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ

- Παπαγεωργίου Ι. «Το δίκαιον περί φαρμακείων», Αθήναι 1967, σελ. 350, 245, (15), (16), (17), (18), (22).
- Ψάρου Δημ. «Στοιχεία Διοικητικού Οικονομικού Δικαίου», Αθήναι 1960, σελ. 531, (19).
- Μ. Στασινοπούλου « Το Δικαίωμα της υπερασπίσεως ενώπιον των Διοικητικών Αρχών», Αθήνα 1974, (20).
- Παπαγεωργίου Ι. «Αλείθεια Φαρμακοποιού», υπ' αριθ. 417/88 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Πρεβέζης, Φαρμ. Δελτ. τ. 446/ Αυγουστος 1989, σελ. 58, (21).
- Κυριακοπούλου Ηλία «Ελληνικόν Διοικητικόν Δίκαιον», έκδ. Δ', τομ. Β' 1961, σελ.350 (23).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ

- Παπαγεωργίου Ι. «Η πρόσληψη συνταίρου υπό φαρμακοποιό», Φαρμακ.Δελτ., τ. 127/60, σελ. 13, (24), (26), (29), (30).
- Παπαγεωργίου Ι. «Το δίκαιον περί φαρμακείων», Αθήναι 1967, σελ. 154, 198, (25), (27).
- Ζηνόζη Δ. «Εταιρεία φαρμακοποιού μετά τρίτου», νομ.Β, τομ. 9^{ος}, σελ.268, (28).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ

- Εμμ. Εμμανουήλ «Φαρμακοποιία και Φαρμακοτεχνία», Αθήναι 1931, (31).
- Κώδικας Ελληνικής Φαρμακευτικής Δεοντολογίας», (ΦΕΚ Α145/93), (32).
- «Περί πωλήσεως δηλητηρίων», (ΦΕΚ Α' 183/1920), (33).
- Παπαγεωργίου Ι. «Το δίκαιον περί φαρμακείων», Αθήναι 1967, σελ. 94-98 και 99-114, 210, 214, (34), (36).
- Ανακοίνωση της Επιτροπής που αφορούν τη συμφωνία των μέτρων που έλαβαν τα Κράτη-μέλη σε θέματα ελέγχου των τιμών και επιστροφής των φαρμακευτικών δαπανών με το άρθρο 30 της συνθήκης Ε.Ο.Κ., (35), (37).
- Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής, Μυλλέρου 1, Αθήνα 2002, (38), (39), (40).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Δαντόγλου Π. «Η συνθήκη της Ε.Ο.Κ. και η συνθήκη του Μάαστριχτ», Αθήνα-Κομοτηνή, έκδ. Αντ. Σάκουλα 1992, (41).
- Παπαγεωργίου Ι. «Νομολογία του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων», Φαρμακ. Δελτ. 475/92, σελ. 33, (42).
- Ψαρού Δημ. «Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και η Σύνδεσις της Ελλάδος», Αθήναι 1963, (43).
- Διαδίκτυο. <http://www.eof.gr/Law.htm>, (44), (45).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΑΔΕΙΑ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

- Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής, Μυλλέρου 1, Αθήνα 2002, (46), (47).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΝΟΜΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΩΝ

- Παπαγεωργίου Ι. «Φαρμακευτικά σκευάσματα-ιδιοσκευάσματα ΜΗΣΥΦΑ - Ευθύνη Φαρμακοποιού», Ομιλία που έγινε στο Παγκρήτιο Συνέδριο Φαρμακοποιών, Χανιά στις 16-17 Οκτωβρίου 1993, Φαρμ. Δελτ. τ. 498/1993, (48).
- Παπαγεωργίου Ι. «Οι συλλογικές συμβάσεις για την παροχή φαρμάκων», περιοδικό «Φαρμακοχημική», τ. 130/1981, (49).
- Παπαγεωργίου Ι. «Πειθαρχικά συμβούλια - Ποινές», υπ' αριθ. 946/1989 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, Φαρμακ. Δελτ. 449/1989, σελ. 36, (50), (51).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

- ΟΔΜΥ ΙΙ, ΤΕΙ Καλαμάτας, Τεύχος 1999, (51).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ν.Π.Δ.Δ.

ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1

10677 - ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006

FAX: 38 14 361

Αθήνα 8 - 1 - 1997

Ε Γ Κ Υ Κ Λ Ι Ο Σ

Πρωτ. 68

Μέμβρος- Πληροφορίες :

Παπαγεωργίου, Ειδικός

συστήμων Π.Φ.Σ.-

Προς

Τους Φαρμακευτικούς Συλλόγους
της Χώρας

ΘΕΜΑ : Εφαρμογή διατάξεων ν. 1963/91, ως προς τη χορήγηση αδειών
ιδρύσεως φαρμακείων από 1-1-1997- Συστεγάζσεις -Κέντρα εκ-
δόσεως Συνταγών.-

1.- ΕΙΣΑΓΩΓΗ

α.- Είναι γνωστόν ότι ατυχώς το θέμα της επαγγελματικής
απασχολήσεως των φαρμακοποιών έχει τεθεί, από πολλών ε-
τών, επί εσφαλμένων βάσεων αφού αυτή ακολουθεί αποκλειστικά και
μόνο τον μονόδρομο της λήψεως αδείας και λειτουργίας φαρμακείου,
με αποτέλεσμα την 31-12-1996 ο συνολικός αριθμός των λειτουρ-
γούντων στην Ελλάδα φαρμακείων να εγγίζει τα 9.000, δηλαδή ν'αν-
τιστοιχεί, αυτή την στιγμή, 1 φαρμακείον προς 1.100 περίπου κα-
τοίκους, το μικρότερον ποσοστόν σ'όλες τις χώρες της ΕΟΚ, ενώ συγ-
χρόνως παρά τις σχετικές εισηγήσεις τα Φαρμακευτικά Τμήματα
των Πανεπιστημίων Αθηνών-Θεσσαλονίκης και Πατρών, αντί να μειώνουν
τον αριθμό των εισακτέων φοιτητών, σύμφωνα με τις ανάγκες της ερ-
γασιακής αγοράς, διαρκώς να τον αυξάνουν, από έτος σε έτος και ταυτο-
χρόνως αρκετές εκατοντάδες Ελλήνων σπουδάζουν την Φαρμακευτική
σε Πανεπιστήμια του Εξωτερικού. Σημειούται ότι σε πλείστες χώ-

ρες της ΕΟΚ ισχύουν πληθυσμιακοί , χωροταξικοί ή άλλοι περιορισμοί κατά τη χορήγηση αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας τούτων, ενώ συγχρόνως τα Πανεπιστήμια τούτων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της υπερπληθώρας των φαρμακοποιών, συνεχώς περιορίζουν τον αριθμό των εισακτέων στις Φαρμακευτικές Σχολές, γιατί ως γίνεται δεκτόν τόσο από την Επιστημονική θεωρία , όσο και από τη νομολογία των Δικαστηρίων ο ανταγωνισμός στο Φαρμακευτικό Επάγγελμα είναι καταστροφικός για τα φαρμακεία και τελικά αποβαίνει σε βάρος της Δημοσίας Υγείας.-

β.- Ως εκ τούτου ο νόμος 1963/1991 " Τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ. Α' 138/91) αποτελεί δημιουργικό ορόσημο στην προσπάθεια εξυγιάνσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος.-

γ.- Με την παρούσα εγκυκλιό μας παρέχονται στους Φαρμακευτικούς Συλλόγους της Χώρας, ορισμένες οδηγίες _____

_____, ως προς την εφαρμογήν από 1-1-1997 των διατάξεων του ν. 1963/91, που αναφέρονται στη χορήγηση αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείων και ιδιαίτερα τον υπεύθυνο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν ούτοι, σύμφωνα με τις διατάξεις τούτου.-

δ.- Οι παρεχόμενες οδηγίες στηρίζονται όχι μόνο στην γραμματική και λογική ερμηνεία των διατάξεων του νόμου 1963/91, αλλά και στα επιστημονικά και θεωρητικά δεδομένα και την υπάρχουσα νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.-

Β.- Χορήγηση αδειών ιδρύσεως Φαρμακείων:

Ι.- Περιοχές χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως φαρμακείων:

Εκ του συνδυασμού της παρ. 1 του άρθρου 1 και της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 1963/91 σαφώς προκύπτει ,ότι οι άδειες χορηγήσεως φαρμακείου χορηγούνται κατά ΔΗΜΟΥΣ ή ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ, που είναι αναγεγραμμένες στην επίσημη απογραφή του Κράτους, ή δη-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ν.Π.Δ.Δ.

ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1

10677 - ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006

FAX: 38 14 361

Πρωτ. ....

- 3 -

τήτων). Για την διευκόλυνσή σας επισυνάπτουμε φωτοτυπία των Δήμων και Κοινοτήτων κάθε Νομού, με τον αντίστοιχο επίσημο πληθυσμό αυτών).-

II.- Αρμόδια Όργανα χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως Φαρμακείων:

Οι άδειες ιδρύσεως φαρμακείων χορηγούνται με απόφαση του αρμοδίου Νομάρχου, στον οποίο υπάγεται ο συγκεκριμένος Δήμος ή Κοινότητα, ή του υπ'αυτόν νομίμως εξουσιοδοτουμένου οργάνου της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως, αφού βεβαίως προηγουμένως ζητηθεί η γνώμη του τοπικού Φαρμακευτικού Συλλόγου (άρθρ. 1 ν. 1963/91).-

III.- Άδειες ιδρύσεως φαρμακείου δικαιούνται οι φαρμακοποιοί που έχουν τα εξής προσόντα:

α.- Την Ελληνική Ιθαγένεια ή την υπηκοότητα μίας των χωρών της ΕΟΚ. Κατ'εξαίρεση χορηγείται άδεια ιδρύσεως φαρμακείου, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχυούσης κάθε φορά Φαρμακευτικής Νομοθεσίας και στους μη κερτημένους την Ελληνική Ιθαγένεια Ο μ ε γ ε ν ε ί ς φαρμακοποιούς, ανεξαρτήτως της Χώρας προελεύσεώς τους (άρθρ. 13 ν. 1963/91). Στην κατηγορία των Ομογενών υπάγονται και οι Κύπριοι υπήκοοι που διαμένουν στην Χώρα μας (υπ'αριθ. Φ.43342/3449/8-3-1995 έγγραφο του Υπουργείου Εξωτερικών). Επίσης άδεια χορηγήσεως φαρμακείου, με τις αυτές προϋποθέσεις) π.χ. ύπαρξη κενής θέσεως φαρμακείου στον συγκεκριμένο Δήμο ή Κοινότητα κ.λ.π.) χορηγείται σε φαρμακοποιούς, αλλοδαπούς υπηκόους, εκτός της προαναφερθείσης περιπτώσεως των υπηκόων

ηση του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος στους Έλληνες υπηκόους, που είναι εγκατεστημένοι στις χώρες αυτές(άρθρον 1 ν. 4031/59).-

β.- Να είναι πτυχιούχος Φαρμακευτικής Σχολής ημεδαπού ή αλλοδαπού Πανεπιστημίου και να έχει άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος στην Ελλάδα(άρθρ. 1 παρ. 2, περ. β ν. 1963/91 - άρθρ. 2 περ. α Π.Δ/τος 9/1986).-

γ.- Να έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, ή να έχει νομίμως απαλλαγεί τούτων (άρθρ. 1, παρ. 2, περ. γ. ν. 1963/91)

Θέμα γεννάται αν η απαλλαγή αναφέρεται σε λόγουςσυγείας,ει των οποίων δημιουργείται ερώτημα αν ο υποψήφιος δύναται να ασκεί τα καθήκοντα του φαρμακοποιού π.χ. τοξικομανία-βαρεία ψυχική πάθηση κ.λ.π.Στην περίπτωση αυτή φρονούμε ότι η παραπομπή του υποψηφίου στην αρμοδία Υγειονομική Επιτροπή για εξέταση είναι επιβεβλημένη. Εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων θεωρείται η πάροδος του χρόνου της υπηρεσίας του κληρωτού,όχι δε και η εφεδρική ύπηρεσία ,που ενδεχομένως ακολουθεί(Γν.Ν.Σ.Κρ. 1006/58).-

δ.- Να μην έχει καταδικασθεί, με αμετάκλητη δικαστική απόφαση σε οιαδήποτε ποινή ,για κλοπή(Π.Κ. 375), υεξαίρεση (Π.Κ.375), απάτη (Π.Κ. 368), εκβίαση (ΠΚ: 385),πλαστογραφία (Π.Κ. 216) ,εγκλήματα κατά των ηθών (Π.Κ. 336-353),Συκοφαντική δυσφήμιση για πράξεις που έχουν σχέση με την άσκηση του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος (ΠΚ 363),Κιβδηλαία (Π.Κ. 209,213),Παραχάραξη(Π.Κ. 107), Παράβαση των διατάξεων του άρθρου 5 του ν. 1729/87 " Καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών,προστασία των νέων και άλλες διατάξεις"(ΦΕΦ Α: 138/1991) και καθ'υποτροπήν του άρθρου 11 του -ιδίου νόμου ή να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για κακούργημα ,ή καθ'υποτροπή για πλημμέλημα για το οποίο επεβλήθη η στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων,ή να μην έχει παραπεμφθεί με αμετάκλητο βουλευμα για κάποιο από τα παραπάνω αδικήματα (Π.Κ. 59-65),(άρθρ. 4 παρ. 2, περ. δ ν. 1963/91).-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ν.Π.Δ.Δ.

ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1

10677 - ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006

FAX: 38 14 361

Τρωτ.....

- 5 -

γους υγείας, ή το ανώτατον όριον της από το Δημόσιον, το ΤΣΑΥ, ή οιοδήποτε άλλο φορέα κοινωνικής ασφάλισως, ή να έχει τις προς τούτο προϋποθέσεις, έστω και αν παρητήθησαν ή πρόκειται να παραιτηθούν του δικαιώματος λήψεως συντάξεως (άρθρ. 1 παρ. 3 ν. 1963/91).-

β) Να μη έχει τιμωρηθεί για παραβάσεις της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, με την ποινή της οριστικής ανακλήσεως της αδείας ιδρύσεως φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης (άρθρ. 1 παρ. 3 περ. β ν. 1963/91)
π.χ. παράβαση του άρθρου 11 του ν. 5607/32, όπως αντικ. με το άρθρο 35 του ν. 1316/83 : αυθαίρετο κλείσιμο του φαρμακείου ή της φαρμακαποθήκης πέραν των τριών μηνών.-

Βιβλιογραφία: I. Παπαγεωργίου: α) Το Δίκαιον περί φαρμακείων, Αθήναι 1967, σελ. 91, περ. ια, β) Στοιχεία Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, Αθήνα, έκδ. Π.Φ.Σ., 1995, σελ. 26, 27.-

IV.- Προϋποθέσεις - Διαδικασία:

1.- Προϋποθέσεις:

α.- Για τους αποκτώντας άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού επαγγέλματος, στην Ελλάδα, μετά την 1-1-1997 βασική προϋπόθεση για την χορήγηση αδείας ιδρύσεως φαρμακείου αποτελεί ή ύπαρξη κενής θέσεως φαρμακείου στον συγκεκριμένο Δήμο ή Κοινότητα.-

Για τον υπολογισμό των κενών θέσεων φαρμακείου σ'ένεκ Δήμο ή μία Κοινότητα λαμβάνονται υπόψη τα εξής πληθυσμιακά κριτήρια (άρθρ. 2 παρ. 1 ν. 1963/91) :

(1).- Για Δήμους ή Κοινότητες με πληθυσμό μέχρι 3.000 κατοίκους,

κάθε φάρμακο δεν λειτουργεί ως φαρμακείο οπότε πρέπει η χορήγηση

μιάς μόνο αδείας ιδρύσεως φαρμακείου.-

(2).- Για Δήμους ή Κοινότητες με πληθυσμό από 3.001 μέχρι 10.000 κατοίκους απαιτείται αναλογία 3.000 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.-

(3).- Για Δήμους με πληθυσμό από 10.001 μέχρι 100.000 κατοίκους απαιτείται αναλογία 2.500 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.-

(4).- Για Δήμους με πληθυσμό άνω των 100.001 κατοίκων απαιτείται αναλογία 2.000 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.-

π.χ. αν ένας Δήμος έχει 100.000 κατοίκους, σύμφωνα με την επίσημη απογραφή του Κράτους, τότε σύμφωνα με την περίπτωση της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1963/91 υπάρχει δυνατότητα λειτουργίας 40 φαρμακείων. Αν λειτουργούν 38 φαρμακεία τότε υπάρχουν 2 κενές θέσεις φαρμακείων και φυσικά δύναται να χορηγηθούν 2 άδειες ιδρύσεως φαρμακείου. Αν τα λειτουργούντα φαρμακεία είναι 42, τότε έχουμε 2 υπεράριθμα φαρμακεία, τα οποία θα πρέπει να καλυφθούν με την μελλοντική αύξηση του πληθυσμού του Δήμου, ως θα παρουσιάζεται στην επίσημη απογραφή του Κράτους.-

β.- Για τους έχοντας λάβει άδεια κοπήσεως του Φαρμακευτικού Παγγέλλματος προ της 31-12-1996 δεν απαιτείται η ύπαρξη κενής θέσεως φαρμακείου, αλλά ούτοι λαμβάνουν άδεια ιδρύσεως φαρμακείου, ανεξαρτήτως του αριθμού των φαρμακείων που λειτουργούν στον συγκεκριμένο Δήμο ή Κοινότητα.-

γ.- Επισημαίνεται ότι:

(1).- Στην περίπτωση που σ' ένα Δήμο ή Κοινότητα της Χώρας προσαρτηθούν άλλοι Δήμοι ή Κοινότητες και δημιουργηθούν νέοι Δήμοι ή Κοινότητες, για την εξεύρεση του νομίμου αριθμού φαρμακείων, ή των κενών θέσεων φαρμακείων, ή των υπεράριθμων τειούτων, θα συνυπολογισθεί στον βασικό Δήμο ή Κοινότητα ο αριθμός των φαρμακείων που λειτουργούν στη νέα μονάδα Αυτοδιοικήσεως και οι κάτοικοι αυτής, ως αναγράφονται στην επίσημη απογραφή του Κράτους.-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
Ν.Π.Δ.Δ.
ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1
10577 - ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 38 18 780 + 38 20 006
FAX: 38 14 381

θ. Πρωτ.....

- 7 -

(2) .- Κατ'εξαίρεση στις ενιαίες Φαρμακευτικές περιοχές : α) Πει-

ραιώς (άρθρ. 9 Ν. Δ/τος 363/41), που αποτελείται από τους

Δήμους Πειραιώς: Χερατσινίου (ΣΕ 1366/1985, 802/1963), Νικαίας και

Δραπετσώνας (Γν.Ν.Σ.Κρ. , τμ. Β': 782/76/1962) και στους οποίους,

για τους αυτούς λόγους που κρίθηκε ότι ο Δήμος Δραπετσώνας υπάγε-

ται στην Ενιαία Φαρμακευτική Περιφέρεια Πειραιώς, θα πρέπει να συνι-

πολογισθούν και οι Δήμοι Μοσχάτου και Περάματος (με κάθε επιφύλαξη

και β) Θεσσαλονίκης (παρ. 6 , άρθρ. 6 ν. 1963/91) που αποτελείται α-

πό τους Δήμους Θεσσαλονίκης , Καλαμαριάς, Πυλαίας, Νεαπόλεως, Συκεών,

Πολίχνης , Σταυρουπόλεως, Ευόσμου: Αμπελοκήπων, Ελευθερίου - Κορδελιού

Μαινεμένης , Τριανδρίας και την Ήλιούδη Αγίου Παύλου. Η Διοίκηση

προκειμένου να κρίνει επί υποβληθεισών αιτήσεων χορηγήσεως αδείας

ιδρύσεως φαρμακείου στις ενιαίες Φαρμακευτικές Περιφέρειες Πειραι-

ώς και Θεσσαλονίκης πρέπει να λάβει υπόψη της τον αριθμό των νομ-

μως ήδη λειτουργούντων φαρμακείων και τον πληθυσμό των ενιαίων

Φαρμακευτικών Περιφερειών Πειραιώς και Θεσσαλονίκης (Γν.Ν.Σ, Κρ.

τμήμα Β': 382/62).-

2.- Διαδικασία :

α.- Για τη χορήγηση αδείας ιδρύσεως φαρμακείου, ο ενδιαφερόμενος

φαρμακοποιός πρέπει να υποβάλλει σχετική αίτηση με δικαστικό

επιμελητή (άρθρον 5 ν. 5607/32), στην Διεύθυνση Υγείας της αρμοδ-

ας Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως, στην οποία ρητώς και σαφώς θα ανα-

γράφει τον Δήμο ή την Κοινότητα στην οποία επιθυμεί να του χορη-

α προβλέπεται από το άρθρο 5 του ν. 5607/32, ουδέποτε καταργήθηκε, ως άλλωστε τονίζεται στην υπ' αριθ. Γ98/27068/Εγκ. 1095/21-9-1968 εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και η οποία κατοχυρώνει τόσο την Υπηρεσία, όσο και τον αιτούντα. Οι τυχόν υποστηριζόμενες καινοφανείς απόψεις, ότι η αχρησία εφαρμογής της προαναφερθείσης διατάξεως, εκτός του ότι δεν εφηρμόζετο καθολικώς από όλες τις Νομαρχίες της Χώρας, δεν συνεπάγεται κατάργηση ταύτης, καθέντος ότι ως δέχεται η επιστημονική θεωρία και η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας οι διατάξεις ενός νόμου και μάλιστα Δημοσίας Τάξεως, καταργούνται μόνον δια νεωτέρας διατέξεως ή σιωπηρώς (όταν ο νέος νόμος ρυθμίζει το ίδιο ως ο παλαιός νόμος θέμα, κατά τρόπο ώστε να είναι ασυμβίβαστος προς τον παλαιόν ή να σκοπεύει την άρση του παλαιού : Γ.Μπαλή, Γενικά Αρχαία του Αστικού Δικαίου, έκδ. Ζ', σελ. 13-Μιχ. Στασινοπούλου, Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων, Αθήναι 1950, σελ. 376-ΣΕ 1567, 1569, 1769-1772/48, 711/56: "Εξ ετέρου δεν δύναται νόμος να θεωρηθεί ως καταργηθείς ή ατονήσας, εκ του γεγονότος ότι η Διοίκησης δεν εφήρμοσε τούτον επί μακρόν από της εκδόσεώς του"- Γ.Κώνστα, Λεξικόν Νομικής, τόμ. 10ος σελ. 104, παρ. 31-ΣΕ 711/56: "Εκτάργησις νόμου δι' αχρησίας δεν είναι νοητή).-

β.-Ο επιδόσας αίτηση στην αρμοδία Αρχή φαρμακοποιός, για τη χορήγηση αδείας ιδρύσεως φαρμακείου οφείλει μέσα σ' ένα μήνα από την επίδοση της αιτήσεως, να υποβάλλει στην αρμοδία Αρχή (άρθρ. 5 ν. 5607/32, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 8 του Ν.Δ. 171/46):

(1).- Αντίγραφον πτυχίου. Αν πρόκειται περί πτυχίου αλλοδαπού Πανεπιστημίου, τότε αυτό πρέπει να συνοδεύεται και από βεβαίωση του ΔΙΚΑΤΣΑ, περί της ισοτιμίας αυτού, προς τα πτυχία των Φαρμακευτικών Σχολών των Ελληνικών Πανεπιστημίων (Για διπλώματα Φαρμακευτικής Πανεπιστημίων Χωρών της ΕΟΚ, βλέπε παρακάτω παρ. (2)).-

(2).- Άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος στην Ελλάδα:
Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 4 της υπ' αριθ. 85/433/ΕΟΚ Οδηγίας, προς την οποία εναρμονίσθηκε το Ελληνικόν Δίκαιον,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
Ν.Π.Δ.Δ.
ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1,
10877 - ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006
FAX: 33 14 361

Πρωτ. ....

- 9 -

613/87), τα διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλοι τίτλοι φαρμακοποιών, που απονέμονται από τα άλλα Κράτη-μέλη σε υπηκόους των Κρατών-μελών, που απαριθμούνται στην παρ. 2 του άρθρου 5 αυτής (Βέλγιο-Γαλλία-Γερμανία-Ιταλία-Κάτω Χώρες-Ηνωμένο Βασίλειο-Ισπανία-Πορτογαλία) και στον ν. 2155/1993 (Αυστρία-Φιλανδία-Ισλανδία-Λιχτενστάιν-Νορβηγία-Σουηδία-Ελβετία) αναγνωρίζονται και έχουν την ίδια ισχύ με τα διπλώματα που χορηγούνται στην Ελλάδα (άρθρ. 5 παρ. 1 Υ.Α. Α4/5226/1987) και χορηγείται άδεια ασκήσεως επαγγέλματος χωρίς εξετάσεις, αλλά μόνο με την προσκόμιση ορισμένων δικαιολογητικών (άρθρον 3 ΥΑ), πλην όμως με τον περιορισμό ότι μέχρι 1-10-1997 η άδεια αυτή ισχύει μόνο για την παροχή μισθωτών υπηρεσιών. Μετά την πάροδο της προαναφερθείσης προθεσμίας η Επιτροπή της ΕΟΚ θα υποβάλλει στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενδεδειγμένες προτάσεις περί των μελλοντικών ενεργειών για το θέμα αυτό και το οποίο Συμβούλιο θ' αποφασίσει σχετικά.-

(3).- Πιστοποιητικόν εγγραφής στα Μητρώα του Δήμου ή της Κοινότητας, για την απόδειξη της Ελληνικής Ιθαγένειας του αιτούντος. Για τους φαρμακοποιούς υπηκόους των Κρατών μελών της Ε.Ε., απαιτείται σχετικό πιστοποιητικό ιθαγένειας (άρθρ. 3 υπ' αριθ. Α4/5226/1987 Υπ. Απ.: ΦΕΚ. Β' 613/87), ή επίδειξη του διαβατηρίου του ή άλλου εγγράφου, από το οποίο ν' αποδεικνύεται, ότι επιτρέπεται η είσοδος του στην Ελλάδα.-

(4).- Πιστοποιητικό Στρατολογικής καταστάσεως, για την απόδειξη εκπλήρωσης των στρατιωτικών του υποχρεώσεων.-

..... απόδειξη ότι δεν υπήρ-

λε καταοικη για αδικημα , που αναφέρεται στο άρθρο 1 παρ. 2 περ. δ του ν. 1963/91, ή την παρεπομένη ποινή της ανακλήσεως της αδείας επαγγέλματος , σύμφωνα με το άρθρο 67 του Ποινικού Κώδικα και του άρθρου 15 του ν. 1729/87. Οι υπήκοοι των Κρατών-μελών της ΕΟΚ υποχρεούνται επίσης να υποβάλλουν απόσπασμα ποινικού μητρώου, ή αν τούτο δεν είναι δυνατόν , ισοδύναμο έγγραφο , που χορηγείται από την αρμοδία Αρχή του Κράτους - μέλους καταγωγής, ή προέλευσης (άρθρ. 4 υπ' αριθ. Α4/5226/87 Υπ. Απ.: ΦΕΚ. Β': 613/87).-

(6) .- Πιστοποιητικόν της αρμοδίας Εισαγγελικής Αρχής, ότι ο
φαρμακοποιός δεν διώκεται για τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 παρ. 2 , περ. δ του ν. 1963/91 αδικήματα.-

(7) .- Υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 " Σχέσεις
κράτους πολίτη καθιέρωση νέου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις " (ΦΕΚ. Α': 75/86), στην οποία θα δηλώνεται ότι ο αιτών φαρμακοποιός : αα) Δεν λαμβάνει σύνταξη για λόγους υγείας με ανώτατο όριο σύνταξης που απονέμεται από το Δημόσιο , Το ΤΣΑΥ, ή άλλο Φορέα κοινωνικής ασφάλισης και ότι δεν έχουν τις προς τούτο προϋποθέσεις για τη λήψη σύντάξεως, ββ) Δεν τιμωρήθηκε κατά το παρελθόν , για παραβάσεις της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, με την ποινή της οριστικής ανακλήσεως της αδείας ιδρύσεως φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης, γγ) Δεν κατέχει δημοσία, δημοτική, κοινοτική , ή οποιαδήποτε αμειβομένη ιδιωτική θέση και δεν διευθύνει άλλο φαρμακείο , φαρμακαποθήκη ή φαρμακευτικό εργαστήριο (άρθρ. 33 ν. 5607/32, δδ) Δεν έχει παραιτηθεί από προηγουμ νη άδεια ιδρύσεως φαρμακείου , για λόγους υγείας, χωρίς όμως να συνταξιοδοτείται και τούτο , γιατί σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1722/1963 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ο παραιτηθείς για λόγους υγείας της αδείας ιδρύσεως φαρμακείου που κατείχε κατά το παρελθόν, αιτούμενος τη χορήγηση νέας αδείας ιδρύσεως φαρμακείου πρέπει ν' αποδείξει ότι εξέλιπαν οι λόγοι υγείας που τον οδήγησαν σε πα-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ν.Π.Δ.Δ.

ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1

106 77 - ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006

FAX: 38 14 364

Τρωτ.....

- 11 -

ραίτηση .-

(8).- Γραμμάτιον του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, με το καθορισμένον ποσόν εγγυήσεως , για την κατάρτιση του φαρμακείου εντός των νομίμων προθεσμιών. Η κατατεθείσα εγγύηση επιστρέφεται μόλις ο φαρμακοποιός λάβει την άδεια λειτουργίας του φαρμακείου του.-

(9).- Το εκλογικόν βιβλιάριον για επίδειξη στον αρμόδιο υπάλληλο περί της εγγραφής του αιτούντος φαρμακοποιού στους εκλογικούς καταλόγους και ότι εφήφισε κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές. Σε περίπτωση μη εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους, ή της ψηφοφορίας πρέπει να προσκομισθεί, η από το νόμο προβλεπομένη δικαστική απόφαση , ότι η παράλειψη αυτή είναι δικαιολογημένη.-

(10).- Πιστοποιητικόν της αρμοδίας Ερώσεως Πολυτέκνων , ότι ο υποψήφιος έχει την ιδιότητα του πολυτέκνου ή ότι είναι τέκνο πολυτεκνικής οικογένειας, αν οι υποψήφιοι για τις κενές θέσεις φαρμακείων είναι περισσότεροι τούτων (άρθρ. 3 παρ. 2 περ. δ νόμου 1963/91).-

(11).- Επί αλλοδαπών υπηκόων (εκτός χωρών ΕΟΚ) , πιστοποιητικόν του αρμοδίου Υπουργείου της Χώρας του , ότι κατά την νοθεσία αυτής επιτρέπεται η χορήγηση αδείας ιδρύσεως φαρμακείου σε Έλληνες υπηκόους φαρμακοποιούς και πιστοποιητικό της αρμοδίας Ελληνικής Αρχής , ότι έχει άδεια παραμονής και εργασίας στην Ελλάδα.-

Όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά πρέπει να είναι προσφάτου εκδό-

..... του με στοιχεία(1) και (2) , όχι μεγαλύτερη των έξι μη-

νών. Σημειούται ότι πο με στοιχείο (3) πιστοποιητικό αναπληρούται με την επίδειξη του δελτίου ταυτότητας και τη συμπλήρωση ειδικού εντύπου ,ή την σημείωση των σχετικών στοιχείων στην αίτηση του φαρμακοποιού από τον αρμόδιο υπάλληλο του Τμήματος ή της Διευθύνσεως Υγείας της αρμοδίας Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως(άρθρ. 7 παρ. 1 ν. 1599/86).-

Αν ο φαρμακοποιός ,εντός μηνός από την επίδοση της αιτήσεως δεν υποβάλλει τα παραπάνω δικαιολογητικά, η αίτησή του χάνει την ισχύν αυτής (άρθρ. 4 ν. 5607/32 ,όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του ν. 171/46). (ΣΕ1763/48,571-573/1963,515/1963,1657/63,571/64,720/1964,613/65).-

γ.-Οι προ του έτους 1996 (31-12-1996) λαβόντες άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος ,μη υποκείμενοι σε πληθυσμιακούς περιορισμούς θα υποβάλλουν τα παραπάνω δικαιολογητικά ,πλην του με αριθμό (10).-

Βιβλιογραφία: Ιωάννου Κ. Παπαγεωργίου, Στοιχεία Φαρμακευτικής Νομοθεσίας ,Αθήνα, έκδ. Π.Φ.Σ.,σελ. 27,28. και 29.-

δ.-Οι άδειες ιδρύσεως φαρμακείου σε περίπτωση υπάρξεως κενής θέσεως χορηγούνται με βάση την ημερομηνία επιδόσεως της αιτήσεως του υποψηφίου στην αρμοδία Αρχή π.χ. αν υποβληθούν δύο αιτήσεις ,για μία κενή θέση φαρμακείου σε μία Κοινότητα και η μία επεδόθη την 25-1-1997 και η άλλη την 26-1-1997 ,τότε η άδεια ιδρύσεως φαρμακείου θα δοθεί στον επιδόσαντα την αίτησή του την 25-1-1997(παρ. 1 άρθρου 3 ν. 1863 /91).-

ε.- Αν υπάρξουν περισσότερες αιτήσεις που επεδόθησαν την ίδια ημέρα ,η επιλογή γίνεται με την εξής σειρά(άρθρον 3 ν. 1963/91):

(1).- Εκείνος που δεν έχει άδεια ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείου σε άλλον Δήμο ή Κοινότητα.-

(2).- Εκείνος που έχει αρχαιότερη άδεια εξασκήσεως του Φαρμακευτικού επαγγέλματος κατά την έννοια των διατάξεων

ΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ν.Π.Δ.Δ.

ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1

10677 - ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006

FAX: 38 14 351

θ. Πρωτ.....

- 13 -

γουμένως άλλη άδεια ιδρύσεως φαρμακείου.-

Στις περιπτώσει (1) και (2) σαφώς υπονοείται, ο φαρμακοποιός, ο οποίος έχει λάβει ασκήσεως επαγγέλματος μετά την 1-1-91 και έλαβε άδεια ιδρύσεως φαρμακείου, με τα καθεστώς των πληθυσμικών κών περιορισμών π.χ. σε μία Κοινότητα 2.000 κατοίκων και στη συνέχεια δικαιωματικώς ζητά χορήγηση αδείας ιδρύσεως φαρμακείου σ'ένα Δήμο 10.000 κατοίκων οιασδήποτε Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως, που υπάρχει μία κενή θέση φαρμακείου και για την πλήρωση ταύτης επεδόθησαν 2 τρείς αιτήσεις φαρμακοποιών της παραπάνω κατηγορίας.-

(3).-Εκείνος που προηγείται στη λήψη του πτυχίου της Φαρμακευτικής σχολής του Πανεπιστημίου και σε περίπτωση συγχρόνου λήψεως του πτυχίου, εκείνος που έχει μεγαλύτερο βαθμό.-

(4).- Ο πολύτεκνος ή το τέκνο πολύτεκνης οικογένειας.-

στ.- Η Διεύθυνση Υγείας, εκάστης Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως, ή Νομαρχίας, ή τομέα αυτής οφείλει, μόλις οι υποψήφιοι συμπληρώσουν τις αιτήσεις τους, με τα παραπάνω δικαιολογητικά (περ. β, παρ. IV 2- Τμ.Β) να τα διαβιβάσει με έγγραφό της (σε φωτοτυπία) στον αρμόδιο Φαρμακευτικό Σύλλογο, προκειμένου ούτος να εκφέρει τη γνώμη του επί των υποβληθεισών αιτήσεων για τη χορήγηση αδείας ιδρύσεως φαρμακείου σε κενή θέση ή κενές θέσεις φαρμακείων σε συγκεκριμένο Δήμο ή Κοινότητα.-

ζ.- Ο Φαρμακευτικός Σύλλογος, αφού πρωτοκολλήσει το έγγραφον της Διευθύνσεως Υγείας της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως, εξετάζει:

(1).- Αν πραγματικά υφίσταται κενή θέση στον συγκεκριμένο

Δήμο ή Κοινότητα. λαμβάνοντας υπόψη τα όσα αναφέρονται

στην παραπάνω περ. α ,παρ. IV 1 .τμήμ. Β'.-

(2).- Την τυχόν προτεραιότητα των αιτήσεων, μεταξύ εκείνων που έχουν υποβληθεί για την ίδια κενή θέση φαρμακείου.-

(3).- Την ύπαρξη όλων των νομίμων δικαιολογητικών.-

(4).- Επί περισσότερων αιτήσεων που επεδόθησαν την ίδια ημέρα στην Δ/ση Υγείας της αρμοδίας Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως, να καθορίσει την σειρά προτεραιότητας σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην περίπτωση " ε ", παρ. IV 2 , τμήμ. Β'.-

η.- Με βάση τα παραπάνω δεδομένα ο Φαρμακευτικός Σύλλογος, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου αυτού θα εκφράσει την γνώμη του, αιτιολογώντας πλήρως ταύτη, την οποία θα αποστέλλει εγγράφως στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, η οποία μετά ταύτα θα εκδώσει την άδεια ιδρύσεως φαρμακείου στο όνομα του φαρμακοποιού που έχει τα νόμιμα προσόντα και έχει προς τούτο επιλεγεί για την πλήρωση της κενής θέσεως φαρμακείου. Σημειούται ότι ο Νομάρχης ή το υπ' αυτού εξουσιοδοτημένο όργανο, δεν είναι υποχρεωμένος ν' ακολουθήσει την γνώμη του Φαρμακευτικού Συλλόγου (αποτελεί όμως λόγο ακυρότητας της διαδικασίας αν παραλείψει να τη ζητήσει), αλλά αποκλίνοντας ταύτης, στην εκδοδομένη απόφασή του, υποχρεούται να αιτιολογήσει πλήρως την απόκλιση του αυτή, άλλως δημιουργείται ακυρότητα της εκδοδομένης απ' αυτόν πράξεως.-

θ.- Η όλη διαδικασία για τη χορήγηση της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου περατούται με την έκδοση της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου από τον αρμόδιο Νομάρχη ή το απ' αυτόν εξουσιοδοτηθέν όργανο, την οποία είναι υποχρεωμένος όπως εκδώσει, μη έχων την διακριτική ευχέρεια να αρνηθεί ή να θέσει όρους μη αναφερομένους στον νόμο, εφ' όσον ο αιτών έχει τα νόμιμα προσόντα και ακολουθήθηκε η κατά νόμον προβλεπομένη διαδικασία. (Ηλία Κυριακοπούλου, Ελληνικόν Διοικητικόν Δίκαιον, έκδ. Δ', τόμ. Α' 1961, σελ. 201, τόμ. Β' 1961, σελ. 350- Μ. Στασινοπούλου, Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων, Αθήναι 1951, σελ. 155- Του αυτού, Περί α-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
Ν.Π.Δ.Δ.
ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1
10677 - ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006
FAX: 38 14 351

Πρωτ.....

Συνταγματικόν Δίκαιον, τόμ. Α΄, Αθήνα 1934, σελ. 316 επ.)- Γ. Παπαχε-
τζή, Η έννοια της διακριτικής ευχερείας των Διοικητικών Αρχών, Αθή-
ναι 1934, σελ. 134- ΣΕ 7/1936, 556:1948 (Συμπλ. Νομ. 1935 - 1952, σελ.
844 Επί πλειόνων αιτούντων η Νομαρχιακή απόφαση θα πρέπει να πε-
ριλαμβάνει αιτιολογία, τόσον της προτιμήσεως του ή των φαρμακοποι-
ών στους οποίους χορηγείται η άδεια ιδρύσεως φαρμακείου, όσο και
τους λόγους απορρίψεως της αιτήσεως των λοιπών υποψηφίων.-

π.χ. " Αποφασίζουμε χορηγούμε στον φαρμακοποιό Χ΄ άδεια ιδρύσε-
ως φαρμακείου στην Κοινότητα Β΄, γιατί ούτος έχει τα νό-
μιμα προσόντα και υπέβαλε την σχετική αίτηση την 23-1-97
ενώ οι λοιποί αιτούντες ..... οι αιτήσεις
απορρίπτονται ως μεταγενέστερες της αιτήσεως του φαρμα-
κοποιού Χ΄ "

ι.- Η εκδιδόμενη άδεια ιδρύσεως φαρμακείου κοινοποιείται με έ-
γγραφον βεβαίας χρονολογίας τόσο στον λαβόντα ταύτη (για τον υ-
πολογισμό της εξαμήνου προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να προ-
βεί στην κατάρτιση του φαρμακείου του), όσο και στους υποψηφίους
των οποίων οι αιτήσεις απερρίφθησαν. Σε τους τελευταίους, στο έγγρα-
φο στο οποίο θα αποστέλλεται η απόφαση του Νομάρχου (επίδοση), κα-
τά τη Νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας πρέπει υποχρεωτι-
κά να γίνεται μνεία, ότι έχουν το δικαίωμα ν' ασκήσουν προσφυγή
εντός 30 ημερών από της λήψεως τούτου, εΐτε στον Γενικό Γραμματέα
της Περιφέρειας, εΐτε στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας.-

Βιβλιογραφία: Ι. Παπαγεωργίου, Στοιχεία Φαρμακευτι

ια.- Αν ο αρμόδιος Νομάρχης παρανόμως δεν έλαβε υπόψη του, κατά την έκδοση της αποφάσεώς του χορηγήσεως της αδείας ιδρύσεως φαρμακείου τη γνώμη του Φαρμακευτικού Συλλόγου, μη δικαιολογήσας την απόκλιση του ταύτη, ή επί πλειόνων υποψηφίων, οι αποκλεισθέντες κρίνουν ότι παρεβιάσθησαν οι διατάξεις του νόμου έχουν το δικαίωμα να κάνουν χρήση των ενδίκων μέσων, ως ταύτα αναφέρονται στην παρ. 2 του 15ου κεφαλαίου του βιβλίου του Ειδικού Επιστήμονα του Π.Φ.Σ. "Στοιχεία Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, Αθήνα 1995, έκδ. Π.Φ.Σ., 1995, σελ. 81 επ. (Βλέπε και παραπάνω παρ. ι.-).-

ιβ.- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 5607/32, ο φαρμακοποιός που επέδωσε αίτηση για τη χορήγηση αδείας ιδρύσεως φαρμακείου σε κάποιο Δήμο ή Κοινότητα δεν δικαιούται αν παραιτηθεί αυτής να επιδώσει νέα αίτηση πρό της παρελεύσεως τριών μηνών από της επιδόσεως της αρχικής αιτήσεως, είτε εξεδικάσθη αυτή, είτε όχι, πλην όμως ως αναφέρεται στην υπ' αριθ. Γ9β/27068/εγκ. 1095/21-9-1968 εγκύκλιο του τότε Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, που βασίζεται στην υπ' αριθ. 2495/1969 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας " αι διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 5607/32 δεν έχουν εφαρμογή κατόπιν της παρ. ιγ' του άρθρου 9 του ν. Α.Ν. 517/1968, δι' ής καταργείται πάσα γενική ή ειδική διάταξη αντικειμένη εις τας διατάξεις τούτου ή άλλως ρυθμιζουσα θέματα διεπόμενα υπ' αυτού, καθόσον η περίπτωσης αυτή δεν περιλαμβάνεται εις τας απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του Α.Ν. 517/1968" .-

Γ.- Άδεια λειτουργίας:

Ι.- Ο λαβών άδεια ιδρύσεως φαρμακείου οφείλει εντός έξι μηνών, αφ' ότου του κοινοποιήθηκε αυτή, ή εντός 60 ημερών αφ' ότου δήλωσε την θέση στην οποία θα λειτουργήσει το φαρμακείον, να καταρτίσει τούτο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 1965/91 και του Π.Δ/τος 312/92 " Οργάνωση και συγκρότηση των φαρμακείων" (ΦΕΚ. Α': 157/92) και να ζητήσει με αίτησή του την επιθεώρηση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΗΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ν.Π.Δ.Δ.

ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1

105 77 - ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 008

FAX: 38 14 361

3. Πρωτ.....

- 17 -

συνυποβάλλοντας και τα από τα άρθρο 4 του ν. 1963/91 οριζόμενα δικαιολογητικά (Βλέπε λεπτομέρειες στο Κεφάλαιο Έκτο του βιβλίου του Ειδικού Επιστήμονα του Π.Φ.Ε. Ι. Παπαγεωργίου " Στοιχεία Φαρμακευτικής Νομοθεσίας", Αθήνα έκδ. Π.Φ.Σ. , 1995 σελ. 31 επ.) Στην περίπτωση αυτή ο Φαρμακευτικός Σύλλογος δεν εκφέρει γνώμη για την για την χορήγηση ή μη της αδειας λειτουργίας και τούτο γιατί μετέχει με τον Πρόεδρο , ή τον νόμιμον αναπληρωτή του, στην προαναφερθείσα Επιτροπή του άρθρου 9 του ν. 5607/32 και φυσικά δικαιούται αφ' ενός μεν να λάβει γνώση όλων των κατά νόμο δικαιολογητικών (άρθρ. 4 ν. 1963/91) και αφ' ετέρου να εκφράσει στο πρωτόκολλο επιθεωρήσεως τις τυχόν αντιρρήσεις του ή παρατηρήσεις του

Επισημαίνεται ότι τα μέλη της Επιτροπής Επιθεωρήσεως του άρθρου 9 του ν. 5607/32 ,ότι το υπ'αυτών συντάσσόμενο πρωτόκολλο επιθεωρήσεως του συγκεκριμένου φαρμακείου το υποβάλλουν με έκθεση τους στον αρμόδιο Νομάρχη, ο οποίος κατά την διακριτική του ευχέρεια εκδίδει την άδεια λειτουργίας του φαρμακείου ή απορρίπτει ταύτη.-

II.-Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.Δ/τος 363/41 ο φαρμακοποιός που δεν θα ιδρύσει το φαρμακείο του ,εντός της από το άρθρο 4 του ν. 5607/32 εξαμήνου προθεσμίας δεν δικαιούται εις την υποβολή νέας αιτήσεως για τη χορήγηση νέας αδειας ιδρύσεως φαρμακείου στον ίδιο τόπο προ της παρελεύσεως τριμήνου από της λήξεως της εξαμήνου προθεσμίας, πλην όμως και στην περίπτωση αυτή ισχύουν τα όσα αναφέρονται στην περ. ιβ' της προηγουμένης παραγράφου.-

(ενδικοφανής προσφυγή εντός 30 ημερών είτε στον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, είτε στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας), τόσον οι θιγόμενοι φαρμακοποιοί (π.χ οι φαρμακοποιοί που λειτουργούν φαρμακείο σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων), όσο και ο τοπικός Φαρμακευτικός Σύλλογος, ο οποίος ως εκ των σκοπών αυτού έχει αρμοδιότητα για την πιστή τήρηση των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας (άρθρ. 7 ν. 3601/28).-

Δ.- Εξαιρέσεις από την εφαρμογή των πληθυσμιακών κριτηρίων.

I.- Κατ'εξαίρεση των διατάξεων του άρθρου 2 του ν. 1963/

91, περί, περί πληθυσμιακών κριτηρίων χορηγούνται άδειες ιδρύσεως φαρμακείου σε φαρμακοποιούς που έχουν λάβει άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος μετά την 1-1-1997, εφόσον ούτοι δηλώνουν ότι θα συστεγασθούν με φαρμακείο:

α.- Φαρμακοποιού που συνταξιοδοτείται.-

β.- Φαρμακοποιού που παραιτείται για λόγους υγείας. Στην περίπτωση αυτή η παραίτηση πρέπει να συνδέεται και με την συναξιοδότηση από το ΤΣΑΥ ή άλλο Ασφαλιστικό Φορέα ή το Δημόσιο, ως προκύπτει εκ του συνδυασμού των διαταξεων της περιπτώσεως " α " της παρ. 3 του άρθρου 1 και της παρ. 6 του άρθρου 7 του ν. 1963/91, γιατί άλλως υπάρχει κίνδυνος καταστρατηγήσεως του εξαιρετικού αυτού δικαιώματος

γ.- Θανόντος φαρμακοποιού (κληρονομικού φαρμακείου), του οποίου η άδεια ιδρύσεως θα ανακληθεί, μετά την συστέγαση, παραιτούμενων των δικαιούχων αυτού.-

Οι συνταξιοδοτούμενοι φαρμακοποιοί, οι παραιτούμενοι για λόγους υγείας και οι κατά νόμον κληρονόμοι του θανόντος φαρμακοποιού θα δηλώσουν εγγράφως επί της αιτήσεως του φαρμακοποιού, που ζητά κατ'εξαίρεση χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, την αποδοχή της στο αίτημα αυτό.-

Στην προκειμένη περίπτωση είναι σαφής ο σκοπός του νομοθέτου : " μία άδεια ιδρύσεως φαρμακείου θα ανακαλείται και μία νέα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ν.Π.Δ.Δ.

Χ Α Λ Κ Ο Κ Ο Ν Δ Υ Λ Η 1

10677 - ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006

FAX: 38 14 361

Αθήνα _____ 199_____

Ι. Πρωτ.....

- 19 -

οι διατάξεις των άρθρων 4 (εμβαδόν φαρμακείου), 6 (αποστάσεις μεταξύ φαρμακείων) και παρ. 5 του άρθρου 6 (τα συστεγασμένα φαρμακεία να πληρούν τις προδιαγραφές της ισχύουσας νομοθεσίας) του ν. 1963/91.-

Επειδή όμως θα υπάρξει κίνδυνος καταστρατηγήσεως της ευεργετικής αυτής διατάξεως και οι συνταξιοδοτούμενοι, ή παραιτούμενοι για λόγους υγείας ή οι κατά νόμον κληρονόμοι του θανόντος φαρμακοποιού ν' αποφεύγουν να παραιτηθούν της αδείας ιδρύσεως του φαρμακείου τους και φυσικά να διαλύσουν και την συστέγαση, θα πρέπει η αίτηση της χορηγήσεως αδείας ιδρύσεως φαρμακείου, κατ'εξαίρεση των πληθυσμιακών κριτηρίων του φαρμακοποιού που έχει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος μετά την 1-1-1997, να συνοδεύεται και από αίτηση των μελλόντων να συνταξιοδοτηθούν, ή παραιτηθούν για λόγους υγείας, ή των νομίμων κληρονόμων του θανόντος φαρμακοποιού, ότι παραιτούνται της αδείας ιδρύσεως του φαρμακείου τους, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος (συγκεκριμένη ημερομηνία), το οποίον κατά τη γνώμη μας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το εξάμηνον, γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα έχομε μία αύξηση, ανεπίτρεπτη, του αριθμού των φαρμακείων του συγκεκριμένου Δήμου ή Κοινότητας και φυσικά ευθεία παραβίαση του σκοπού του νομοθέτου.-

Την ίδια αίτηση, περί παραιτήσεως, από συγκεκριμένη ημερομηνία, από της αδείας ιδρύσεως του φαρμακείου τους, θα πρέπει να υποβάλλουν και οι φαρμακοποιοί που θα συνταξιοδοτηθούν, η θα παραιτηθούν για λόγους υγείας συνταξιοδοτούμενοι και οι δικαιούχοι

θα λάβουν άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού Επαγγέλματος, πριν την 31-12-1996 και οι οποίοι μετά την αποσυστέγαση θα επωφεληθούν των ευεργετημάτων των διατάξεων των άρθρων 4, 6 και παρ. 5 του άρθρου 7 του ν. 1963/91.-

II.- Στην προκειμένη περίπτωση:

α.- Η Διεύθυνση Υγείας της αρμοδίας Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως θ' αποστέλλει τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων φαρμακοποιών και τα σχετικά δικαιολογητικά (σε φωτοτυπίες) των αιτούντων την χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου φαρμακοποιών (είτε εχόντων άδεια ασκήσεως του Φαρμακευτικού επαγγέλματος πρόσ της 31-12-1996, είτε μετά την 1-1-1997) στον αρμόδιο Φαρμακευτικό Σύλλογο και θα ζητά τη γνώμη του αφ' ενός μεν για τη χορήγηση της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, είτε κατ' εξαίρεση (παρ. 6, άρθρ. 7 ν. 1963/91), είτε κανονικά και αφ' ετέρου για την έγκριση της αιτουμένης συστεγά-

β.- Οι Φαρμακευτικοί Σύλλογοι, με απόφαση του Διοικητικού τους Συμβουλίου θα γνωματεύουν εγγράφως τόσον για τη χορήγηση της αιτουμένης άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, είτε των κατ' εξαίρεση των πληθυσμιακών κριτηρίων είτε των μη υπαγομένων στα πληθυσμιακά κριτήρια, όσο και για την αιτουμένη συστεγάση. Οίκοθεν νοείται ότι στις περιπτώσεις των φαρμακοποιών που έχουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος πρόσ της 31-12-1996 η αίτηση για την χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου θα είναι δυνατόν να υποβάλλονται χωριστά.-

Η γνώμη του Συλλόγου θα είναι αιτιολογημένα αρνητική αν δεν συντρέχουν οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις του νόμου και δεν υπάρχει η αίτηση παραιτήσεως από συγκεκριμένης ημερομηνίας των φαρμακοποιών που παραιτούνται για λόγους συνταξιοδοτήσεως, παραιτήσεως για λόγους υγείας συνταξιοδοτούμενοι και των κληρονόμων του εαυόντος φαρμακοποιού.-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ν.Π.Δ.Δ.

ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 1

10677 - ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 38 16 720 - 38 20 006

FAX: 38 14 361

Αριθ. Πρωτ.....

ακών Αυτοδιοικήσεων της Χώρας, όσο και των Φαρμακευτικών Συλλόγων περί της ανάγκης της πιστής τηρήσεως των αναλυθέντων διατάξεων του ν. 1963/91, για τις παραπάνω περιπτώσεις, γιατί είναι οι μάλλον πιθανότερες να χρησιμοποιηθούν για την καταστατήρηση των διατάξεων του ν. 1963/91, περί πληθυσμιακών κριτηρίων.-

Βιβλιογραφία: Ιβάννου Κ. Παπαγεωργίου, Στοιχεία Φαρμακευτικής Νομοθεσίας, Αθήνα, έκδ. Π.Φ.Σ. 1995, σελ. 59 επ.-

Β.- Κέντρα εκδόσεως συνταγών

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 6 του ν.1963/91 ορίζεται ότι:

" Οι αποστάσεις των παρ. 2 και 3 του παρόντος άρθρου μειώνονται στο μισό για τα φαρμακεία, τα λειτουργούντα πέραν της πενταετίας, σε δήμους ή κοινότητες όπου υπάρχουν κέντρα εκδόσεως ή ελέγχου συνταγών, που καθορίζονται με απόφαση του νομάρχη και μέχρι απόσταση 200 μέτρων από το κτίριο αυτών, η δε απόσταση μετράται με τις διατάξεις της παρ. 1".-

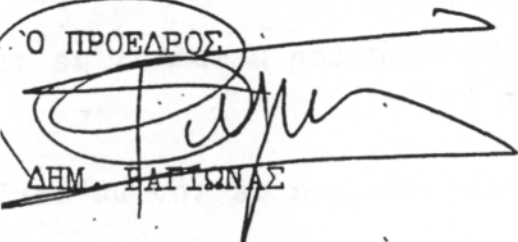
Ως κέντρα εκδόσεως και θεωρήσεως συνταγών, σύμφωνα με την υπ' αριθ 1/93/Γρ. 103/92 ατομική γνωμοδότηση του Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, θεωρούνται " τα Νοσοκόμεια, αγροτικά ιατρεία, κέντρα υγείας, πολυκλινικές, πολυϊατρεία κ.λ.π., ανεξάρτητα αν αυτά ανήκουν στο Δημόσιο, σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου ή και σε Ιδιώτες, εφ' όσον συντρέχουν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό αυτό, δηλαδή οι μονάδες εν

η έκδοση ,χορήγηση ή θεώρηση φαρμακευτικών συνταγών". Ο χαρακτηρισμός μίας ιατρικής μονάδας ,ως κέντρου εκδόσεως, χορηγήσεως ή θεωρήσεως συνταγών γίνεται με κανονιστική απόφαση του Νομάρχου και κατά συνέπεια απαιτείται η δημοσιότητα αυτής ,που προβλέπει η παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 301/76. Αν και από την διατύπωση της διατάξεως της παρ. 5 του άρθρου 6 του ν. 1963/91 προκύπτει σαφώς ,ότι η αρμοδιότητα του χαρακτηρισμού ως κέντρων εκδόσεως , χορηγήσεως, ή θεωρήσεως φαρμακευτικών συνταγών ανήκει στον αρμόδιο Νομάρχη ,φρονούμε, ότι ως εκ του σκοπού του νομοθέτου (άρθρ. 7 ν. 3601/28) η ενέργεια αυτού θα πρέπει να στηρίζεται σε πρόταση ή γνωμάτευση τού αρμοδίου Φαρμακευτικού Συλλόγου.-

Επισημαίνεται ότι η μέτρηση των 200 μέτρων από το κτίριον που χαρακτηρίζεται ως κέντρον εκδόσεως ,χορηγήσεως ή θεωρήσεως συνταγών ενεργείται καθ' όν τρόπον προβλέπεται για τη μέτρηση των αποστάσεων μεταξύ φαρμακείων (πλησιέστερα άκρα κ.λ.π.)-.

ΣΤ.- Ο Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος είναι στη διάθεση, τόσο των Φαρμακευτικών Συλλόγων της Χώρας, όσο και των Διευθύνσεων Υγείας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων αυτής ,για κάθε συμπληρωματική πληροφορία ή διευκρίνιση ή και την παροχή κάθε σχετικού στοιχείου:-

Με Συναδελφικούς Χαιρετισμούς

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΔΗΜ. ΒΑΡΙΤΩΝΑΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΝΠΑΤΖΟΓΛΟΥ

Κοινοποίηση

- 1.- Υπουργείον Υγείας, Πρόνοιας
Διεύθυνση Φαρμάκων και Φαρμακείων - Αριστοτέλους 17-Τ.Κ.
101.87-Ενταύθα.-
- 2.- Διευθύνσεις Υγείας, Γραφεία Φαρμά-